

LÄÄNE MAAKONNA MAJANDUS- ÜLEVAADE 2021–2024

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

KOOSTAJA: SA Läänemaa
KUJUNDUS: Deko Disain OÜ

Sihtasutus Läänemaa
Karja 27, 90502 Haapsalu
info@laanemaa.ee
www.laanemaa.ee
www.facebook.com/laanemaasa

Haapsalu 2025

SISUKORD

4	Saateks
5	Kokkuvõte
8	LÄÄNEMAA MAJANDUSE ÜLDNÄITAJAD AASTATEL 2021–2024
9	Ettevõtete arv
11	Töötajate arv
13	Müügitulu
15	Eksport
18	Ärikasum
20	Tööjõukulud
21	Brutokuupalk
23	Lisandväärtus
24	Lisandväärtus töötaja kohta
27	ETTEVÕTETE NÄITAJAD OMAVALITSUSTE KAUPA
27	Müügikäive
28	Ärikasum
28	Töötajate arv
29	Haapsalu linn
30	Lääne-Nigula vald
31	Vormsi vald
32	Kokkuvõte
33	LÄÄNEMAA VÕRDLUS TEISTE MAAKONDADEGA EESTIS
33	SKP elaniku kohta
34	Ettevõtete arv
35	Hõivatute arv ja tööhõive
37	Müügitulu
38	Ekspordi maht
39	Ärikasum
40	Brutokuupalgad
41	Kokkuvõte
42	LÄÄNEMAA MAJANDUSVALDKONDADE NÄITAJAD AASTATEL 2021–2024
42	Ehitus
43	Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine
44	Finants- ja kindlustustegevus
45	Haldus- ja abitegevused
46	Haridus
47	Elektroonilise side teenus, programmeerimine ja muu infoalane tegevus
48	Kirjastamine, ringhäälingu ning sisu tootmine ja levitamine
49	Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont
50	Kinnisvaraalane tegevus
51	Kunst, sport ja vaba aeg
52	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus
53	Majutus ja toitlustus
54	Muud teenindavad tegevused
55	Mäetööstus
56	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük
57	Tervishoid ja sotsiaaltoetused
58	Töötlev tööstus
59	Kummi- ja plasttoodete tootmine
60	Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine
61	Toiduainete tootmine
62	Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus
63	Veondus ja laondus

SAATEKS

Igal aastal koostavad pangad, ministeeriumid ja muud riigiasutused riiklikke majandusanalüüse ja ülevaateid, et anda üldpilt Eesti majanduse seisust. Tavaliselt on need analüüsid laiaulatuslikud ega käsitle maakondade või omavalitsustetasandit.

Aastal 2020 alustas Sihtasutus Läänemaa uue majandusanalüüsi koostamist, mis keskendub Lääne maakonna majanduskeskkonnale. Käesolev analüüs on järjekorras kuues ning põhineb 2024. aasta majandusaasta aruannete tulemustel, hõlmates perioodi 2021–2024.

Analüüsi andmed ja metoodika

Töö aluseks on Äriregistrist 2. oktoobri 2025. aasta seisuga saadud Läänemaa ettevõtete majandusandmete andmebaas, mis sisaldab perioodi 2021–2024 andmeid.

Lisaks Äriregistri andmetele on ettevõtluskeskkonna ja -struktuuri analüüsimisel kasutatud ka Statistikaameti ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi andmeid. Peamise allikana on siiski tuginetud Äriregistri andmetele.

Ettevõtted on jaotatud sektoriteks nende põhitegevusala EMTAK-koodide alusel (kõrvaltegevusalasid arvesse ei võetud). Klassifitseerimisel on kasutatud EMTAK 2025 versiooni.

Analüüs keskendub ettevõtlussektori statistikale, kuid teatud valdkondades – näiteks tervishoid ja sotsiaalhoolekanne ning haridus – on arvesse võetud ka sihtasutuste ja mittetulundusühingute andmeid, kuna neil on vastavate sektorite trendide kirjeldamisel oluline roll. Äriregistri andmestik ei sisalda füüsilisest isikust ettevõtjate (FIE-de) andmeid ega ettevõtteid, kellel puudus perioodil 2021–2024 deklareeritud majandustegevus.

Valdkondade nimetused vastavad EMTAK ametlikele tähistele ja sõnastusele. Mõnes tabelis ja joonisel on kasutatud lühivorme – näiteks tegevusala „Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine, v.a mööbel; õlest ja punumismaterjalist toodete tootmine“ on esitatud nime all „Puidutööstus“.

Ülevaates on kajastatud ka mitu ettevõtet, mis ei ole ametlikult registreeritud Läänemaale, kuid mille põhitegevuskoht asub siin: Trafonova OÜ, KB Components Estonia OÜ (endine Plastone OÜ), Bellfire OÜ, Osaühing CORDEIRO, osaühing DoubleWorks ja Mirelis OÜ.

Lääne maakonnas tegutseb hulgi- ja jaekaubandussektori ettevõtteid, sealhulgas suuri kaubanduskette, mis ei ole maakonda registreeritud. Nende majandusnäitajad ei sisaldu seetõttu käesolevas analüüsis.

Võrreldes Statistikaameti andmetega tuleb arvestada, et seal kajastuvad eelkõige ettevõtted, kus töötab vähemalt 20 inimest, ning osad andmed hõlmavad vaid käibemaksukohuslasi. Käesolevas analüüsis kasutatud andmebaas on koostatud Äriregistrist saadud majandusaasta aruannete põhjal ja hõlmab kõiki äriühinguid, välja arvatud FIE-d.

Analüüsi koostamisel on põhjalikumalt keskendutud töötleva tööstuse sektorile – sealhulgas kummi- ja plasttoodete, puidutöötlemise ning toiduainete tootmise tegevusaladele – mis iseloomustavad maakonna ettevõtluskeskkonda väga hästi ja hõlmavad mitmeid suuremaid tööandjaid.

Et huvilised saaksid teha omapoolseid päringuid ja analüüse, avaldab Sihtasutus Läänemaa majandusanalüüsi koostamisel kasutatud avalikult kättesaadavad andmed sihtasutuse veebilehel analüüsi dokumendi juures.

[Vaata andmeid](#)

KOKKUVÕTE

Üldine majanduskeskkond

Inflatsioon ja hinnatase

2024. aasta määrav muutus oli inflatsiooni selge aeglustumine 3,5%-le võrreldes 2022–2023 tippudega, kui hinnad kasvasid rohkem kui 9%. See parandas majapidamiste reaalpalkasid ja vähendas ettevõtete sisendkulude survet. Eesti Panga hinnangul oli pöörde taga energiahindade normaliseerumine, tarneahelate pingete taandumine ja rahapoliitika kõrge intressi kaudu toimiv jahutav mõju nõudlusele; samal ajal jäi alusinflatsioon visaks just teenustes, kus palgakasv ja maksumeetmete läbikandumine hoidsid hinnadünaamikat tugevamana kui kaupades¹. Rahandusministeeriumi kevadine prognoos raamistas 2024. aasta tarbija-hinnaindeksi kasvuks ligikaudu 3,4%, rõhutades energia odavnemise ning toiduhindade aeglustumise rolli; suvine uuendus lisas, et sügisel võib inflatsioon mõnevõrra kiireneeda energia baasefekti kadumise ja majanduse tasapisi elavneva väljavaate tõttu, jäädes siiski mõõdukaks^{2,3}.

Oluline seos ilmnis hindade ja marginaalide vahel: kui 2022–2023 šokid (energia, logistika) sundisid ettevõtteid hinnastama kaitsvamalt, siis 2024. aastal muutus hinnakeskkond prognoositavamaks, mis võimaldas marginaale stabiliseerida ning suunata fookuse tõhususele ja tootlikkusele. Samas ei kadunud kõigis harudes hinnasurve: teenustes püsis nominaalpalkade kiirus mõõdukas ning kandus edasi hindadesse, mis tähendab, et alusinflatsioon võib püsida tavapärasest kõrgem seni, kuni tööturu kohandumine jahtunud nõudlusega lõpuni sünkroniseerub⁴. Mõju nõudlusele oli kahepoolne: majapidamiste ostujõud tõusis, kuid kõrgemad intressid hoidsid tagasi suuremaid oste ja kinnisvaraga seotud kulutusi, mis omakorda raamistasid ettevõtete hinnastamisruumi konservatiivsena⁵.

Inflatsiooni aeglustumine mõjutab majandust mitmel tasandil. Kui hinnatõus aeglustub, suureneb tarbijate ostujõud ning ettevõtete kulusurve väheneb. Samas võib teenuste sektoris püsiv alusinflatsioon viidata sellele, et palgakasv kandub edasi hindadesse, mis omakorda võib hoida inflatsiooni kõrgemal ka tulevikus. Oluline on mõista, et inflatsiooni aeg-

lustumise põhjused võivad olla ajutised (nt energia hinnalangus) või struktuursed (nt nõudluse vähenemine), mis mõjutab ka edasisi majandusarenguid.

Eksporti ja sisenõudluse arengud

Eesti eksport stabiliseerus 2024. aastal pärast kahte rasket aastat, kuid taastumine oli astmeline ja valdkondade lõikes ebaühtlane. Eesti Pank rõhutas aasta lõpu ülevaates, et suur osa varasemast langusest oli seotud eksportiva sektori tagasilöökidega; kolmanda kvartali nõrkus osutus ajutiseks ning aasta lõpus ilmnisid kaubaväljaveo paranemise märgid, mis on majandusaktiivsuse kestvaks tõusu eelduseks⁶. Samal ajal jäi põhiturgude – Soome ja Rootsi – investeerimiskaupade nõudlus nõrgaks ning Põhjamaade ehitussektori madalseis pikendas tellimustsükli pöörde ajahorisonti, mis pidurdas tootmismahtude kiiremat normaliseerumist⁷.

Sisenõudlus paranes 2024. aasta teisel poolel reaalpalka taastumise toel, kuid investeeringud jäid tagasihoidlikuks kõrge intressikeskkonna ja ebakindluse tõttu. Eesti Panga esimese kvartali ülevaade rõhutab, et eratarbimise võimekust parandas ostujõu kasv, ent kapitalikulude kallinemine ja nõrk välisnõudlus hoidsid ettevõtete investeerimisplaane tagasi. Rahandusministeeriumi suvine prognoos lisas, et eratarbimine pöördub 2024 tõusule, kuid jõulisemat kasvu oodatakse 2025. aastal, kui väliskeskkond paraneb ja intressimääraootused leevenevad⁸.

Majanduskeskkonna kvartaalsed nihked kinnitas lisaks Statistikaamet: SKP kahanes 2024 terve aasta lõikes –0,3%, kuid IV kvartalis kasvas +1,2% võrreldes aasta varasemaga, mis viitab nii ekspordi kui ka sisenõudluse kvartaliskvartalisse paranemisele⁹.

Eksporti taastumine on oluline, sest see mõjutab otseselt ettevõtete käivet ja tööhõivet. Kui eksporditurgudel on nõrkus, võib see aeglustada kogu majanduse taastumist. Sisenõudluse kasv, mida toetab reaalpalka tõus, aitab tasakaalustada välisurgude nõrkust. Investeeringute madal tase viitab aga sellele, et ettevõtted on ettevaatlikud ning ootavad majandus-

¹ Eesti Pank, Rahapoliitika ja Majandus 1/2024

² Rahandusministeerium, Suveprognoosi faktilaht

³ Rahandusministeerium, Kevadprognoosi faktilaht

⁴ Eesti Pank, Rahapoliitika ja Majandus 1/2024

⁵ Eesti Pank, Rahapoliitika ja Majandus 1/2024

⁶ Eesti Pank, Rahapoliitika ja Majandus 4/2024

⁷ Eesti Pank, Rahapoliitika ja Majandus 3/2024

⁸ Rahandusministeerium, Suveprognoosi faktilaht

⁹ <https://stat.ee/et/uudised/majandus-kasvas-2024-aasta-neljandas-kvartalis-12>

keskkonna selginemist enne suuremate otsuste tegemist. Kvartaalsed SKP muutused näitavad, et majanduse taastumine võib olla ebaühtlane ning sõltub nii sisemistest kui välistest teguritest.

Tööturg ja palgad

Eesti tööturg püsis 2024. aastal vastupidav, kuid kohanes aeglaselt majandustsükliga. Eesti Panga esimese kvartali ülevaade rõhutab, et ettevõtted hoidsid hõivet ootuses, et nõudlus pöördub; see pehmendas SKP languse mõju, ent tõi kaasa tootlikkuse ajutise surve, kuni tellimustsükkel paranes¹⁰. Vabade töökohtade vähenemine ja värbamisplaanide ettevaatlikkus viitasid kohanemisele, kuid massilist töökohade kadu ei toimunud, mis on kooskõlas varasemate kriiside järel nähtud strateegiaga „tööjõu hoidmine“. Rahandusministeeriumi kevadine prognoos eeldas töötuse määra ~7%, nominaalpalga kasvu ~6% ja reaalkasvu paranemist tänu hinnatõusu aeglustumisele – kombinatsioon, mis toetab tarbimist ülekumenemise riskita¹¹. Statistikaameti andmetel kujunes töötuse määr 7,6% peale ja nominaalpalga kasv oli 8,1%. See kombinatsioon on pigem ebatavaline ja viitab tööturu struktuursetele pingetele.

Seosed ilmnasid tugevalt hinnadünaamika ja palgakasvu vahel. Teenuste sektoris kandus palgasurve osaliselt hinnadesse, hoides alusinflatsiooni keskmisest kõrgemal, samal ajal kui tööstuses ja ehituses surus nõrk tellimusvoog palgakasvu alla ja viis ettevõtteid protsesside automatiseerimise ning digitaliseerimise suunas¹².

Tööturu vastupidavus tähendab, et ettevõtted ei kiirusta töötajaid koondama, isegi kui nõudlus ajutiselt langeb. See aitab vältida sotsiaalset ebastabiilsust ja toetab tarbimist. Samas võib palgakasvu ja tootlikkuse lahknevus viidata sellele, et ettevõtted peavad tulevikus rohkem panustama efektiivsuse ja tootlikkuse tõstmisse, et säilitada konkurentsivõime. Tööturu struktuurset pinget võivad viidata vajadusele tööjõu ümberõppe ja täiendõppe järele, eriti sektorites, kus nõudlus on langenud.

Valitsuse eelarve ja investeeringud

Valitsemissektori eelarvepositsioon püsis 2024. aastal defitsiidis (ligikaudu -3% SKP-st), kajastades kriisijärgset kulubaasi, julgeolekukulud ja maksutulude aeglasemat taastumist keskkonnas, kus reaalne kasv jäi tagasihoidlikuks¹³. Eesti Pank rõhutas vajadust struktuurse puudujäägi vähendamiseks, et vältida võlakooormuse kiirenemist ning hoida usaldusväärsust; samas tunnistati, et kriisiaastatel antud fiskaalne tugi pehmendas langust ja toetas nõudlust. Investeeringud olid 2024. aastal pigem tagasihoidlikud: valitsemissektor suunas ressursse kaitsekuludesse (üle 3% SKP-st) ja valitud taristuprojektidesse, samas kui erasektor pidas prioriteediks efektiivsust ja kapitalikulude juhtimist kõrgete intresside tingimustes¹⁴.

Fiskaalpoliitika pidi 2024. aastal tasakaalustama kaht eesmärki: hoida vältimatud prioriteedid (kaitse, energiajulgeolek, võtmetaristu) ning vältida defitsiidi süvenemist, mis suurendaks intressikulu ja survestaks tulevaste aastate investimisruumi. Valitsuse 2024. aasta sätised sõnumid tõidki esile eelarvedistsipliini tugevdamise ja kulude kärpimise, et luua ruumi tootlikkust tõstvatele kulutustele ning ette valmistada perioodiks, mil rahapoliitika leevenemine ja ekspordi paranemine muudavad kapitaliprojektid taas tasuvamaks¹⁵.

Eelarvedefitsiit ja investeeringute suunamine julgeolekusse ning taristusse on mõistetavad kriisijärgsel perioodil. Samas võib pikaajaline defitsiit piirata tulevikus riigi võimalusi investeerida majandusarengusse. Kui erasektor on investeeringutega ettevaatlik, võib see aeglustada majanduse taastumist ja innovatsiooni. Seetõttu on oluline jälgida, kuidas eelarvepoliitika ja investeeringud mõjutavad majanduse struktuurset arengut ning millised on pikaajalised mõjud riigi konkurentsivõimele.

Järeldused ja kokkuvõte

2024 aasta oli kohandumise ja stabiliseerumise aasta. SKP kahanes aasta kokkuvõttes -0,3%, kuid IV kvartalis pöördus majandus +1,2% aastakasvule, lõpetades kümme kvartalit

¹⁰ Eesti Pank, Rahapoliitika ja Majandus 1/2024

¹¹ Rahandusministeerium, Kevadprognoosi faktilaht

¹² Eesti Pank, Rahapoliitika ja Majandus 1/2024

¹³ Rahandusministeerium, Kevadprognoosi faktilaht

¹⁴ Riigi eelarvestrateegia 2024-2027,

<https://fin.ee/sites/default/files/documents/2024-02/Riigi%20eelarvestrateegia%202024-2027.pdf>

¹⁵ Vabariigi Valitsus, 17.09.2024,

<https://www.valitsus.ee/uudised/uus-eelarve-panustab-eesti-riigi-majanduse-ja-inimeste-kindluse-kasvu>

kestnud languse – signaal, et ekspordi ja sisenõudluse ühis-
mõju hakkas paranema¹⁶. Inflatsiooni aeglustumine taastas
reaalpalga, mis toetas tarbimist; samas püsis alusinflatsioon
teenustes kõrgem palgasurve tõttu. Tööturg jäi vastupida-
vaks: hõive kohanes, kuid püsis kõrgel; palgakasv aeglustus
ilma languseta, mis aitas säilitada majapidamiste tarbimise.

Seosed 2024 majanduspildis on selged. Inflatsiooni vaibumine
võimendas reaalpalka, kuid kõrged intressid hoidsid investeeringuid tagasi; ekspordi astmeline paranemine, eriti aasta
teisel poolel, lõi koos reaalpalga taastumisega eeldused laiapõhjalisemaks kasvuks 2025. aastal, kui välisnõudlus tugevneb ja finantseerimiskulu väheneb¹⁷. Fiskaalpoliitika roll oli hoida tasakaalu: tagada julgeoleku ja kriitiliste investeeringute katmine, ent korrigeerida struktuurset puudujääki, et mitte pidurdada erasektori investeerimisvõimet tulevatel aastatel.

Kokkuvõttes väljus Eesti 2024. aastal langusfaasist ning liikus ettevaatlikult paranemise kursile; 2025 edu sõltub eeskätt eksportturgude pöördest, intressikeskkonna leevenemisest ja tootlikkust tõstvate investeeringute taaskäivitumisest.

Majanduse pöördumine kasvule pärast pikka langusperioodi viitab sellele, et nii ekspordi kui ka sisenõudluse paranemine loovad eeldused laiapõhjalisemaks kasvuks 2025. aastal. Samas on oluline mõista, et taastumine võib olla habras ning sõltub nii välisturgude olukorrast kui ka siseriiklikust investeerimiskliimast. Struktuursed probleemid, nagu palgakasvu ja tootlikkuse lahknevus või investeeringute madal tase, võivad mõjutada majanduse jätkusuutlikkust ka edaspidi. Seetõttu on oluline jälgida nii sisemisi kui väliseid riske ning olla valmis vajadusel majanduspoliitikat kohandama.

¹⁶ Statistikaamet <https://stat.ee/et/uudised/majandus-kasvas-2024-aasta-neljandas-kvartalis-12>

¹⁷ Eesti Pank, Rahapoliitika ja Majandus 4/2024

LÄÄNEMAA MAJANDUSE ÜLDNÄITAJAD

AASTATEL 2021–2024

Lääne maakonna majandus 2024. aastal säilitas üldjoontes 2022–2024 saavutatud tippude taseme. Kuigi müügitulu (sh eksporditulu) langes 2024. aastal ligikaudu 4–5%, on varasemate aastate analüüside põhjal tõenäoline, et osa langusest tuleneb hilinenud majandusaasta aruannete esitamisest, mistõttu võib andmeid hiljem korrigeerida. Seda oletust kinnitab ühikupõhiste majandusnäitajate, nagu keskmine brutokuupalk ja lisandväärtus töötaja kohta, mõõdukas kasv 2024. aastal võrreldes aastaga 2023 (vt Tabel 1). Eestis tervikuna vähenes ettevõtete müügitulu 2024. aastal 1,2%¹⁸, mistõttu on trendid Läänemaal ootuspärased. Perioodi 2021–2024 vaadates ilmneb, et suurem osa müügitulu vähenemisest tuleneb eksporditulu langusest. Lääne maakonna ettevõtete peamised ekspordipartnerid on Soome ja Rootsi, mille majandusaktiivsus oli aastatel 2023–2024 tagasihoidlik – see on omakorda vähendanud Läänemaa suuremate eksportööride müügimahtusid. Rahvaarv, mis pärast 2021–2022 toimunud kasvu on aastatel 2023–2024 stabiliseerunud, püsib suhteliselt muutumatuna, kuid tööjõu hulga vähenemine ligikaudu 1000 inimese võrra 2024. aastal on murettekitav. Samal ajal langes tööhõive määr võrreldes 2023. aastaga,

olles 2024. aastal 67,2%, mis jääb siiski üle ajaloolise keskmise. See viitab tööjõuturu suurenemisele paindlikkusele, mis varasematel aastatel oli tagasihoidlik. Positiivse arenguna kasvas tulumaksulaekumine 2024. aastal 11,8%, hoolimata tööjõuturu mõningasest jahtumisest. Samuti on lisandväärtus ja lisandväärtus töötaja kohta näitajad kasvanud järjekindlalt kogu perioodi 2021–2024 vältel, erandiks kiirem kasv 2022. aastal. Lisandväärtuse positiivne trend peegeldab ettevõtete suutlikkust hoolimata piiratud müügimahtudest tõsta tööjõukulusid, parandada kasumlikkust ja suurendada investeeeringuid.

Kokkuvõttes võib öelda, et Lääne maakonna majandus on aastatel 2023–2024 pärast kriisiperioodi stabiliseerunud. Kuigi kriiside mõjud pole veel täielikult möödunud, näitavad majandusnäitajad, et Läänemaa ettevõtted on uue olukorraga hästi kohanenud. Edasise kasvu potentsiaal on selgelt olemas ning seda toetavad ka positiivsemad prognoosid Eesti ja peamiste eksporditurgude majanduse elavnemise kohta lähiaastatel.

PEAMISED MAJANDUSNÄITAJAD					
Valdkond	2021	2022	2023	2024 ¹⁹	Muutus võrreldes eelmise aastaga
SKP jooksevhindades, mln €	279,47	316,82	330,97	-	4,5%
SKP elaniku kohta, €	13 780	15 487	16 023	-	3,5%
Ettevõtluse käive, mln €	460,3	521,5	525,7	499,3	-5%
Ekspord, mln €	134,9	141,7	134,8	129,2	-4,2%
Keskmine brutopalk, €	1220	1321	1427	1497	4,9%
Tööjõud, in	9600	10 700	11 700	10 600	-9,4%
Rahvaarv	20 280	20 457	20 656	20 625	-0,1%
Tööhõive määr, %	63,8	70,5	72,7	67,2	-5,5%
SKP elaniku kohta, % Eesti keskmisest	58,3	57,3	57,5	-	0,2%
Tulumaksu laekumine, mln €	17,47	19,38	21,17	23,67	11,8%
Lisandväärtus kokku, mln €	167,1	197	187,3	189,9	1,4%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	31 916	36 968	36 403	38 082	4,5%

Tabel 1. Läänemaa peamised makromajanduslikud näitajad ja nende muutus aastatel 2021–2024.

Allikas: Statistikaamet, Äriregistri andmete analüüs.

¹⁸ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

¹⁹ Näitajate puhul, mille kohta pole 2024. aasta informatsiooni, on arvutustes kasutatud eelnevat aastat.

ETTEVÖTETE ARV

Ettevõtete arv on oluline majandusnäitaja, mis peegeldab maakonna ettevõtluse aktiivsust, töövõimaluste kättesaadavust ning majanduse kasvupotentsiaali. Suurem ettevõtete arv võib viidata suuremale tööhõivele, investeringute mahule ja konkurentsitihedusele, mis omakorda parandab toodete ja teenuste kvaliteeti ning soodustab uuendusi.

Ettevõtete arv on oluline majandusnäitaja, mis peegeldab maakonna ettevõtluse aktiivsust, töövõimaluste kättesaadavust ning majanduse kasvupotentsiaali. Suurem ettevõtete arv võib viidata suuremale tööhõivele, investeringute mahule ja konkurentsitihedusele, mis omakorda parandab toodete ja teenuste kvaliteeti ning soodustab uuendusi.

Käesolevas analüüsis on käsitletud perioodil 2021–2024 majanduslikult aktiivseid ettevõtteid. Maakonna majandusest terviklikuma ülevaate saamiseks on ettevõtete hulka lisatud ka olulisemad mittetulundusühingud ja sihtasutused, kuna eelkõige just viimastel on teatud sektorites – näiteks tervishoius ja sotsiaalhoolekandes – oluline roll.

Aastal 2024 tegutses Lääne maakonnas kokku 2990 ettevõtet. See on 4% vähem kui 2023. aastal, kuid võrreldes 2021. aastaga on ettevõtete arv kasvanud 10,6%. Varasemate aastate kogemustele tuginedes võib eeldada, et lühiajaline langus tuleneb peamiselt asjaolust, et osa ettevõttest ei olnud analüüsi koostamise hetkeks veel majandusaasta aruannet esitanud. Seetõttu on mõistlik ettevõtete arvu muutusi vaadelda pikema perioodi lõikes.

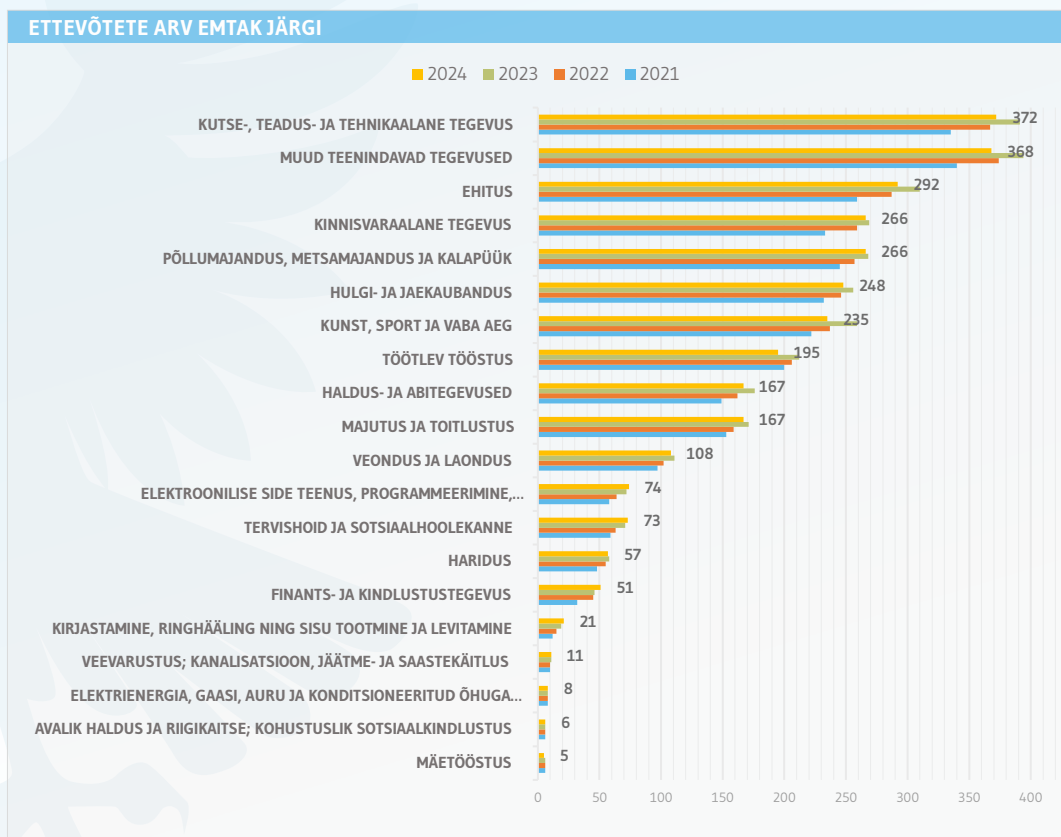
Lääne maakonna ettevõtete arvu muutus aastatel 2021–2024 toob sektorite lõikes esile mitmeid huvitavaid suundumusi (vt Joonis 1). Antud perioodil on suurimatest sektoritest ettevõtete arv enim kasvanud kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevuses (+37 ettevõtet), ehituses (+33) ning kinnisvaraalases tegevuses (+33). Protsentuaalselt on lisaks märkimisväärset kasvu näidanud tervishoiu ja sotsiaalhoolekande

(+23,7%), finants- ja kindlustustegevuse (+59,4%) ning haldus- ja abitegevuse (+12,1%) sektorid. Ainsana on ettevõtete arv perioodil 2021–2024 vähenenud töötleva tööstuse sektoris. Suurimates sektorites nagu hulgi- ja jaekaubandus ning põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük on ettevõtete arv püsinud stabiilne.

Aastast aastasse on suurima ettevõtete arvuga sektoriteks jäänud kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus ning muud teenindavad tegevused, samas kui kõige vähem ettevõtteid tegutseb mäetööstuse sektoris.

Üldiselt on ettevõtete arv sektorite lõikes olnud viimastel aastatel küllaltki stabiilne. Edaspidi on oluline jälgida, kuidas neid trende võivad mõjutada majanduse üldolukord, seadusandlikud muudatused, tehnoloogiline areng ja tarbijate eelistuste muutumine. Käesoleva analüüsi teises osas käsitletakse iga sektori arengut eraldi, mis võimaldab teha täpsemaid järeldusi ja hinnanguid.

Tabelis 2 on eraldi toodud välja ettevõtete arvu dünaamikat töötleva tööstuse sektoris perioodil 2021–2024. Ettevõtete arv sektoris on püsinud aastate jooksul suhteliselt stabiilne – aastani 2023 võis täheldada kerget kasvutrendi, kuid 2024. aastal on sektori ettevõtete arv langenud. Kõige olulisemate muutustena saab välja tuua tegevusalade metalltoodete tootmine ning muu tootmine langust perioodil 2021–2024. Enim on kasvanud masinate ja seadmete remont ja paigaldus ning mööblitootmine.

Joonis 1. Läänemaa ettevõtete arv ja selle muutus aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

ETTEVÕTETE ARV TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES					
Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Puidutöötlemine	29	30	30	29	0%
Toiduainete tootmine	28	28	29	27	–3,6%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	17	18	19	21	23,5%
Rõivatootmine	17	17	18	18	5,9%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	21	21	21	14	–33,3%
Mööblitootmine	10	13	13	14	40%
Trükindus ja salvestiste paljundus	10	10	10	10	0%
Tekstiilitootmine	11	11	12	9	–18,2%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	9	10	10	9	0%
Muu tootmine	12	13	13	9	–25%
Kummi- ja plasttoodete tootmine	8	8	8	7	–12,5%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	4	4	5	5	25%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	4	4	5	5	25%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	4	3	3	4	0%
Muude transpordivahendite tootmine	5	5	5	4	–20%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	3	3	3	3	0%
Elektriseadmete tootmine	3	3	3	3	0%
Joogitootmine	3	3	3	2	–33,3%
Metallitootmine	1	1	1	1	0%
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	1	1	1	1	0%
ÜLDKOKKUVÕTE	200	206	212	195	–2,5%

Tabel 2. Läänemaa ettevõtete arv Töötlevas tööstuses ja selle muutus aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

TÖÖTAJATE ARV

Töötajate arv on majandusanalüüsis üks olulisemaid näitajaid, kuna see mõjutab otseselt maakonna tööhõivet, elanike sissetulekuid ning piirkonna majanduslikku atraktiivsust nii olemasolevate kui ka uute ettevõtete jaoks. Suurem töötajate arv viitab mitte üksnes laiematele töövõimalustele, vaid ka kohaliku tööturu konkurentsivõimele ning ettevõtete suutlikkusele pakkuda konkurentsivõimelist palka ja töötingimusi. See omakorda suurendab piirkonna tõmmet uute elanike ja spetsialistide seas, soodustades elukvaliteedi paranemist ning regionaalset majanduskasvu. Töötajate arvu analüüs võimaldab hinnata, kuivõrd suudab piirkonna ettevõtluskeskkond toetada innovatsiooni ja kohaneda majandusüklite muutustega, mis on kestliku arengu seisukohalt eriti olulised.

Töötajate arv on majandusanalüüsis üks olulisemaid näitajaid, kuna see mõjutab otseselt maakonna tööhõivet, elanike sissetulekuid ning piirkonna majanduslikku atraktiivsust nii olemasolevate kui ka uute ettevõtete jaoks. Suurem töötajate arv viitab mitte üksnes laiematele töövõimalustele, vaid ka kohaliku tööturu konkurentsivõimele ning ettevõtete suutlikkusele pakkuda konkurentsivõimelist palka ja töötingimusi. See omakorda suurendab piirkonna tõmmet uute elanike ja spetsialistide seas, soodustades elukvaliteedi paranemist ning regionaalset majanduskasvu. Töötajate arvu analüüs võimaldab hinnata, kuivõrd suudab piirkonna ettevõtluskeskkond toetada innovatsiooni ja kohaneda majandusüklite muutustega, mis on kestliku arengu seisukohalt eriti olulised.

Alates 2023. aastast on töötajate arv Lääne maakonna ettevõtetes olnud langustrendis (vt Joonis 2). Aastal 2024 töötas Lääne maakonda registreeritud äriühingutes kokku 4987 inimest, mis on 4,3% vähem kui 2023. aastal ja 6,4% vähem kui 2022. aastal.

Lääne maakonna suurima töötajate arvuga sektor on jätkuvalt töötlev tööstus, mis andis 2024. aastal tööd 1609 inimesele. See on 5% vähem kui 2023. aastal ja 9,9% vähem kui 2021. aastal. Suurematest sektoritest on märgatavat vähenemist näha ka ehituses (–9,5%), mis viitab pigem rahunenud olukorrale ehitusturul. Töötajate arv on vähenenud ka majutuse ja toitlustuse sektoris (–8,8% võrreldes 2023. aastaga),

kuid võrreldes 2021. aastaga – mil COVID-19 pandeemia tugevalt majandust mõjutas – on selles sektoris toimunud 21,7% kasv.

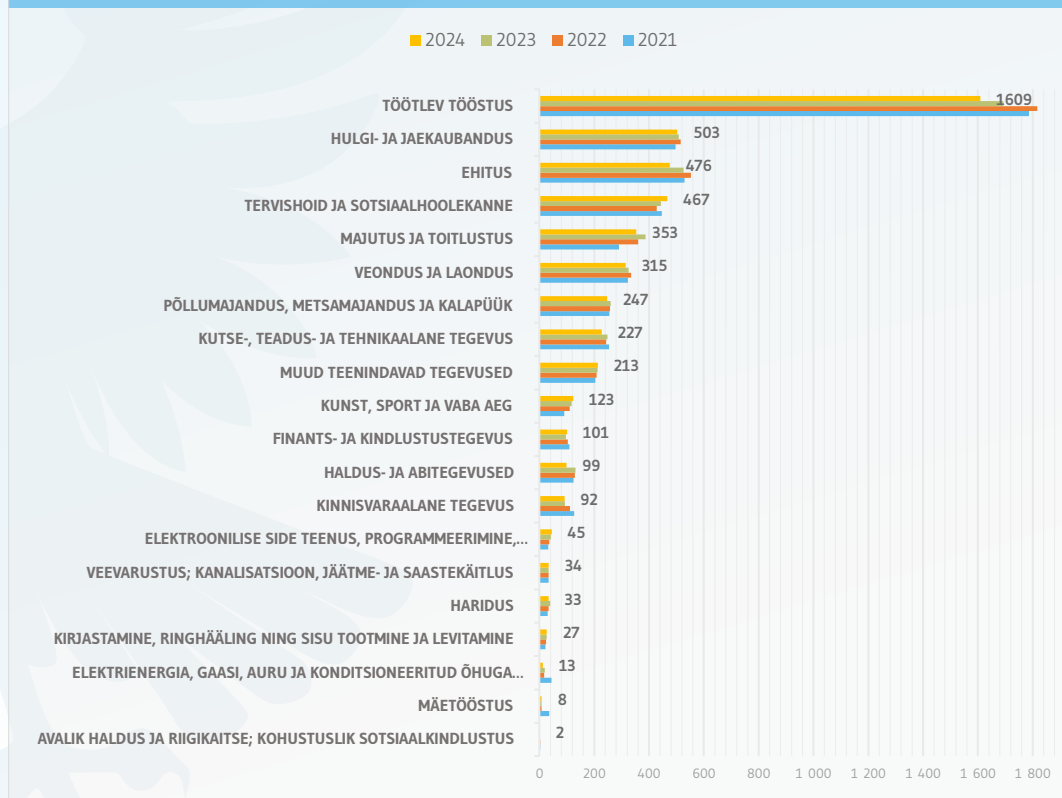
Võrreldes 2021. aastaga on töötajate arv oluliselt vähenenud kinnisvaraalas tegevuses (–27,6%) ning haldus- ja abitegevuste sektoris (–20,2%). Samal ajal on perioodil 2021–2024 suurimates sektorites märgata olulist kasvu valdkondades kunst, sport ja vaba aeg (+35,2%) ning tervishoid ja sotsiaaltoetused (+5,4%).

Olulisemates sektorites nagu hulgi- ja jaekaubandus (+1,2%) ning veondus ja laondus (–2,5%) on töötajate arv püsitud suhteliselt stabiilne, mis viitab püsivale turunõudlusele ja tasakaalustatud arengule nendes valdkondades.

Analüüsides töötajate arvu muutumist töötleva tööstuses perioodil 2021–2024, siis on suurimate tegevusalade – kummi- ja plasttoodete tootmine ning puidutöötlemine – püsitud stabiilsed. Suurimatest on märkimisväärselt vähenenud mööblitootmine, toiduainete tootmine ning rõivatootmine. Antud langus on kooskõlas müügitulu langusega nimetatud tegevusaladel, mida on täpsemalt kirjeldatud järgmises peatükis.

Lääne maakonna suurimad erasektori tööandjad on toodud Joonisel 3. Antud tabelis domineerivad töötlev tööstus ning tervishoid ja sotsiaaltoetused sektorid. Suure töötajate arvuga ettevõtted on ka hulgi- ja jaekaubandus sektoris.

TÖÖTAJATE ARV EMTAK JÄRGI

Joonis 2. Läänemaa ettevõtete töötajate arv sektorite lõikes aastatel 2021–2024.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

TÖÖTAJATE ARV TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES

Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Kummi- ja plasttoodete tootmine	384	419	392	383	–0,3%
Puidutöötlemine	313	319	313	326	4,2%
Toiduainete tootmine	386	397	371	316	–18,1%
Mööblitootmine	232	222	181	157	–32,3%
Rõivatootmine	156	140	121	123	–21,2%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	62	64	61	61	–1,6%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	66	68	62	54	–18,2%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	40	44	48	47	17,5%
Elektriseadmete tootmine	28	29	33	31	10,7%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	29	30	29	26	–10,3%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	20	18	14	18	–10%
Tekstiilitootmine	23	19	18	17	–26,1%
Trükindus ja salvestiste paljundus	14	15	16	16	14,3%
Muu tootmine	14	12	11	11	–21,4%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	4	5	7	7	75%
Muude transpordivahendite tootmine	3	6	6	7	133,3%
Metallitootmine	5	5	5	5	0%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	6	5	4	4	–33,3%
Joogitootmine	1	0	1	0	–100%
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	0	0	0	0	0%
ÜLDKOKKUVÕTE	1786	1817	1693	1609	–9,9%

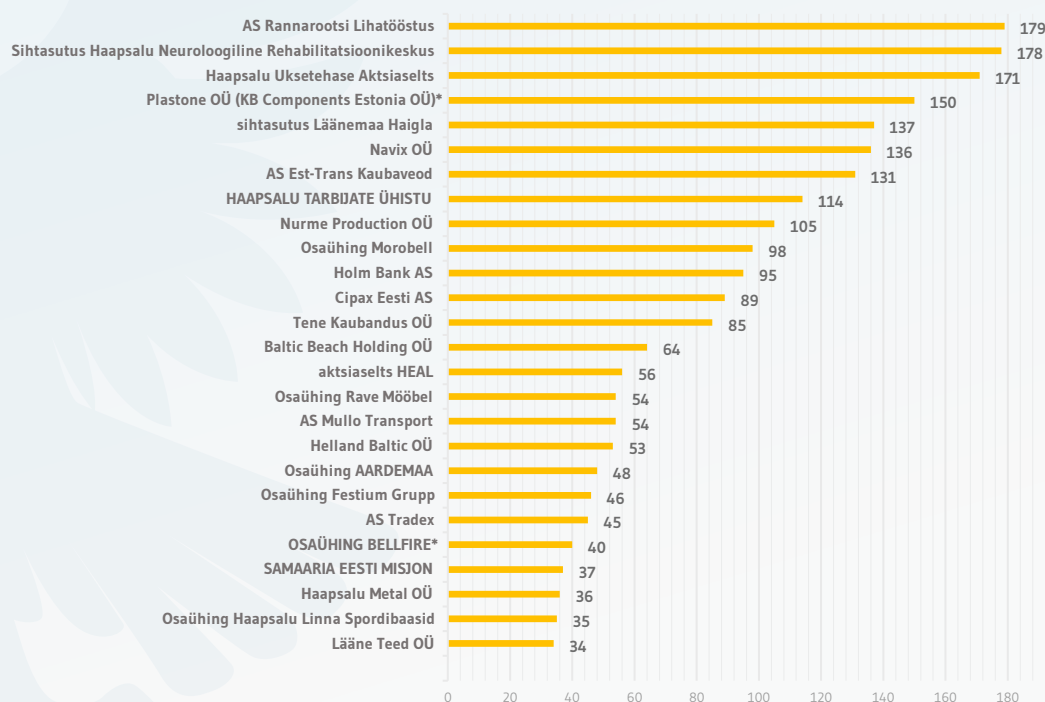
Tabel 3. Läänemaa töötajate arv Töötlevas tööstuses ja selle muutus aastatel 2021–2024.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

SUURIMAD TÖÖANDJAD

Joonis 3. Läänemaa suurimad erasektori tööandjad 2024. aastal.

*tähistatud ettevõtted on registreeritud mujal, kuid nende peamine tegevuskoht on Lääne maakonnas.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

MÜÜGITULU

Müügitulu on üks olulisemaid majandusnäitajaid, mis aitab hinnata nii ettevõtete kui ka sektorite majanduslikku olukorda ja konkurentsivõimet. Müügitulu kasv peegeldab ettevõtte suutlikkust arendada müügi- ja turundustegevust, luua ning hoida kliendisuhteid, mõista turu vajadusi ja kohaneda konkurentsiolekuga. Tugev müügivõimekus on oluline mitte üksnes käibe suurendamiseks, vaid ka ettevõtte stabiilsuse ja pikaajalise kasvu tagamiseks. Kõrgem müügitulu võib viidata kasvavale nõudlusele, mis omakorda soodustab investeeringuid tootearendusse, tegevuse laiendamisse ja uute töökohtade loomisse. Samuti võib müügitulu kasv osutada ettevõtete võimele siseneda uutele turgudele või suurendada oma turuosa, aidates seeläbi kaasa piirkonna majanduse elavdamisele ning innovatsiooni ja koostöövõimaluste kasvule.

Aastal 2023 müüsid Lääne maakonna ettevõtted oma tooteid ja teenuseid kokku ligikaudu 500 miljoni euro eest (vt Tabel 4). Läänemaa ettevõtete müügitulu saavutas tipu aastatel 2022–2023, mil kogusumma ulatus 525 miljoni euroni, mille järel toimus 5% langus.

Suurima kogutuluga sektorid Lääne maakonnas olid 2024. aastal töötlev tööstus, hulgi- ja jaekaubandus ning ehitus. Töötleva tööstuse müügitulu tipp oli 2022. aastal, kui see

ulatus 182,1 miljoni euroni, kuid seejärel on toimunud järkjärguline vähenemine. Sarnane dünaamika iseloomustab ka ehitussektorit, samas kui hulgi- ja jaekaubanduse sektor on perioodil 2021–2024 näidanud keskmiselt 3% suurust aastast kasvu.

Teiste suuremate sektorite seas on müügitulu mõnevõrra vähenenud veonduses ja laonduses (–1,8%) ning põllumajanduses, metsamajanduses ja kalanduses (–0,9%). Samal ajal

kasvas 2024. aastal kõige kiiremini müügitulu tervishoiu ja sotsiaalhoolekande sektoris, kus tõus ulatus 10,6%-ni.

Üldiselt võib täheldada trendi, et kuni aastani 2022–2023 toimus enamikus sektorites müügitulu kasv, millele järgnes stabiliseerumine. Selle peamiseks põhjuseks võib pidada samasse perioodi jäänud kõrget inflatsiooni, mis on viimastel aastatel tasapisi stabiliseerunud.

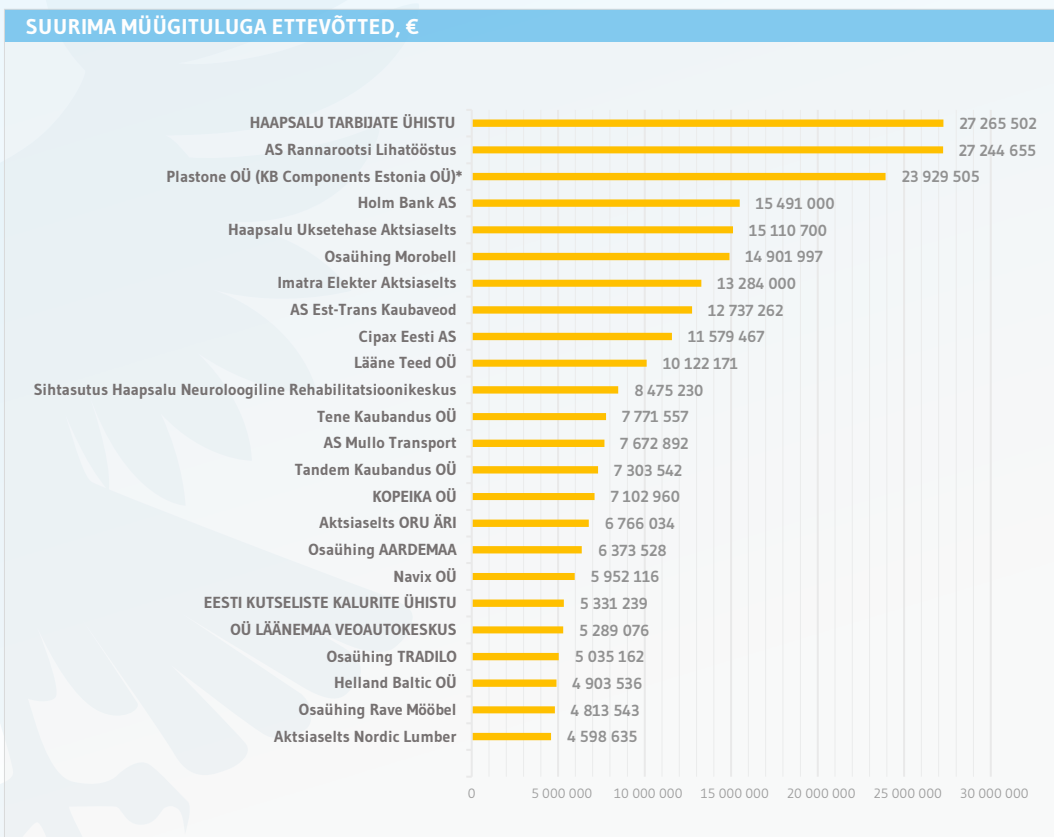
Töötleva tööstuse eri tegevusalade lõikes vähenes müügitulu 2024. aastal enamikes valdkondades (vt Tabel 5). Toiduainete tootmise märgatava languse peamiseks põhjuseks on mõne

olulise ettevõtte andmete puudumine 2024. aasta kohta, mis-tõttu ei viita see muutus tegelikule sektori langustrendile. Võrreldes 2023. aastaga kasvas müügitulu tagasihoidlikult kummi- ja plasttoodete tootmise (+1%) ning puidutöötlemise (+3,3%) tegevusaladel.

Joonisel 4 on esitatud Lääne maakonna suurima müügituluga ettevõtted. Aastate lõikes on esikolmik püsunud stabiilsena, muutudes vaid ettevõtete omavaheliste positsioonide osas. Esikolmiku moodustasid Haapsalu Tarbijate Ühistu, AS Ran-narootsi Lihetööstus ja Plastone OÜ (praeguse nimega KB Components Estonia OÜ).

MÜÜGITULU, €					
Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Töötlev tööstus	159 631 539	182 123 221	179 722 650	162 344 239	–9,7%
Hulgi- ja jaekaubandus	95 469 579	98 972 211	101 494 334	104 609 895	3,1%
Ehitus	46 282 855	54 583 791	54 841 559	49 922 038	–9%
Veondus ja laondus	30 839 321	36 613 580	34 325 073	33 716 647	–1,8%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	23 528 872	32 385 230	29 559 367	29 291 398	–0,9%
Majutus ja toitlustus	10 829 477	16 919 307	18 630 405	18 819 964	1%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	21 410 114	21 430 806	18 958 066	17 831 647	–5,9%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	10 020 421	11 489 162	14 670 393	16 228 744	10,6%
Finants- ja kindlustustegevus	13 721 683	12 243 862	16 107 113	15 985 951	–0,8%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	10 699 677	11 719 352	12 380 207	10 786 884	–12,9%
Kinnisvaraalane tegevus	10 119 959	11 763 038	13 340 039	10 600 749	–20,5%
Muud teenindavad tegevused	5 998 712	7 675 909	7 999 087	8 190 489	2,4%
Haldus- ja abitegevused	5 581 500	7 017 715	6 616 937	5 243 999	–20,7%
Elektroonilise side teenus, programmeerimine, konsultat-sioonid, andmetöötlustaristu ja muu infoalane tegevus	5 369 201	6 835 431	6 768 982	4 929 365	–27,2%
Kunst, sport ja vaba aeg	2 558 728	3 531 171	3 734 048	4 058 100	8,7%
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	3 279 686	3 220 723	3 554 094	3 895 361	9,6%
Kirjastamine, ringhääling ning sisu tootmine ja levitamine	1 483 559	1 635 701	1 670 432	1 644 718	–1,5%
Haridus	848 664	858 850	946 176	808 741	–14,5%
Mäetööstus	2 610 050	396 794	414 683	365 991	–11,7%
KOKKU	460 283 597	521 415 854	525 733 645	499 274 920	–5%

Tabel 4. Läänemaa ettevõtete müügitulu sektorite lõikes ja selle muutus aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

Joonis 4. Läänemaa suurima müügituluga ettevõtted 2024 aastal.

*tähistatud ettevõtted on registreeritud mujal, kuid nende peamine tegevuskoht on Lääne maakonnas.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

EKSPORT

Arvestades Eesti riigi väiksust, on eksport majanduse jaoks äärmiselt oluline, kuna see laiendab ettevõtete võimalusi müüa oma tooteid ja teenuseid suuremale sihtrühmale ning sageli kõrgema hinnaga kui koduturul. Ekspordivõimekus kajastab toodete ja teenuste rahvusvahelist konkurentsivõimet ning näitab ettevõtete suutlikkust tegutseda ja kasvada välisurgudel.

Läänemaa ettevõtete eksport liikus aastatel 2023–2024 sarnases tempos üldise müügitulu langusega (vt Tabel 6). See viitab sellele, et maakonna majanduskasv ei põhine üksnes sisetarbimisel, vaid seda toetab ka tugev eksporditegevus, mis aitab mitmekesistada piirkonna majanduse tulubaasi ja vähendada sõltuvust siseriiklikust nõudlusest. Samas on perioodil 2021–2024 ekspordi osakaal Lääne maakonna kogu müügitulust siiski vähenenud.

Töötlev tööstus annab üle poole (79,1 miljonit eurot) Lääne maakonna koguekspordist ning sektori eksporditulu suurenes 2024. aastal 3,4% (vt Tabel 7). Töötleva tööstuse suurima-

test tegevusaladest kasvas eksporditulu eelkõige puidutöötlemises, mis on taastunud 2022–2023. aasta energiakriisist tingitud langusest. Mõõdukas kasv on jätkunud ka toiduainete tootmises (+5,5%). Seevastu mööblitootmise ekspordikäive on alates 2021. aastast langenud ligikaudu 30%, mis on kooskõlas sektori üldise majandustegevuse trendidega.

Töötleva tööstuse järel on suuruselt järgmised ekspordisektorid hulgi- ja jaekaubandus ning veondus ja laondus, kus ekspordikäive 2024. aastal mõnevõrra vähenes. Kuna hulgi- ja jaekaubanduse kogumüük samal perioodil siiski kasvas, viitab see siseriiklike klientide osakaalu suurenemisele sektori ettevõtete müügis.

Ehitussektori eksporditulud on aastatel 2021–2024 vähenenud enam kui 50%, mis on kordades suurem langus võrreldes sektori müügitulu üldise vähenemisega. Info- ja kommunikatsioonisektoris (elektrooniline side, programmeerimine jm) on ulatusliku ekspordikäibe languse 2024. aastal põhjustanud sektori suurima ettevõtte – Sloboda OÜ – tegevuse vähenemine.

Majutuse ja toitlustuse sektori ekspordikäibe on alates 2023. aastast langenud 4,05 miljonilt eurolt 660 tuhande euron, kuid see tuleneb peamiselt statistilise arvestuse korrigeerimisest sektori suurima ettevõtte, Baltic Beach Holding OÜ, andmetes. Reaalset müügiimahtude langust selles sektoris ei oletaheldatud.

Soome on olnud Lääne maakonna ettevõtete jaoks läbi aastate kõige olulisem eksporditurg, mille müügiimahud ületavad kordades kõiki teisi sihtriike (vt Joonis 5). Suuruselt järg-

mine ekspordipartner on Rootsi, kuhu Läänemaa ettevõtted müüsid 2024. aastal kaupu ja teenuseid 9,7 miljoni euro väärtuses – see on 14% vähem kui 2023. aastal.

Eksporditurgude analüüsi mõjutab oluliselt sihtturu klassifikatsioon „Müük Euroopa Liidu riikidele, muud“, mis moodustab kolmandiku kogu ekspordimahust (43,7 miljonit eurot) ning mille puhul ei ole võimalik konkreetseid riike eristada. Selline üldistatud klassifitseerimine on ettevõtetele majandusaasta aruandeid esitades lubatud ning muudab riigipõhise analüüsi mõnevõrra ebatäpsemaks.

Suuruselt kolmandaks ekspordipartneriks on 2024. aastal tõusnud Ukraina, kuhu müügiikäibe kasvas 10,9%. Samal ajal on Norra turg jätkanud stabiilset langustrendi – 2024. aastal ulatus müük sinna 8,5 miljoni euron. Teine liiga üldine klassifikatsioon, „Müük väljapoole Euroopa Liidu riike, muud“, ei võimalda samuti konkreetseid sihtriike eristada. Antud kate-

MÜÜGITULU JA EKSPORDITULU, €					
Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Eksporditulu	134 909 304	141 707 606	134 818 540	129 220 470	–4,2%
Müügitulu	460 283 597	521 415 854	525 733 645	499 274 920	–5%
Ekspordi osakaal müügitulust	29,3%	27,2%	25,6%	25,9%	-

Tabel 6. Läänemaa ettevõtete müügitulu ja eksporditulu aastatel 2021–2024.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

EKSPORDITULU, €					
Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Töötlev tööstus	81 137 038	83 424 510	76 556 984	79 124 815	3,4%
sh. Kummi- ja plasttoodete tootmine	32 229 370	35 747 461	34 308 775	33 820 898	–1,4%
sh. Puidutöötlemine	16 234 453	13 810 577	14 886 091	16 278 070	9,4%
sh. Mööblitootmine	15 746 387	14 919 898	8 909 444	11 027 884	23,8%
sh. Toiduainete tootmine	7 925 065	7 864 212	8 081 535	8 525 721	5,5%
sh. Rõivatootmine	2 941 173	4 061 873	3 135 764	2 848 931	–9,1%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite remont	22 781 913	21 144 289	27 481 685	26 421 577	–3,9%
Veondus ja laondus	11 502 654	12 813 587	13 814 250	13 491 732	–2,3%
Ehitus	4 108 977	5 280 784	2 914 555	2 057 103	–29,4%
Majutus ja toitlustus	1 604 799	4 047 590	666 592	661 698	–0,7%
Elektroonilise side teenus, programmeerimine	2 728 730	4 177 796	3 948 429	258 011	–93,5%
Muud sektorid	11 045 193	10 819 050	9 436 045	7 205 534	–23,6%
KOKKU	134 909 304	141 707 606	134 818 540	129 220 470	–4,2%

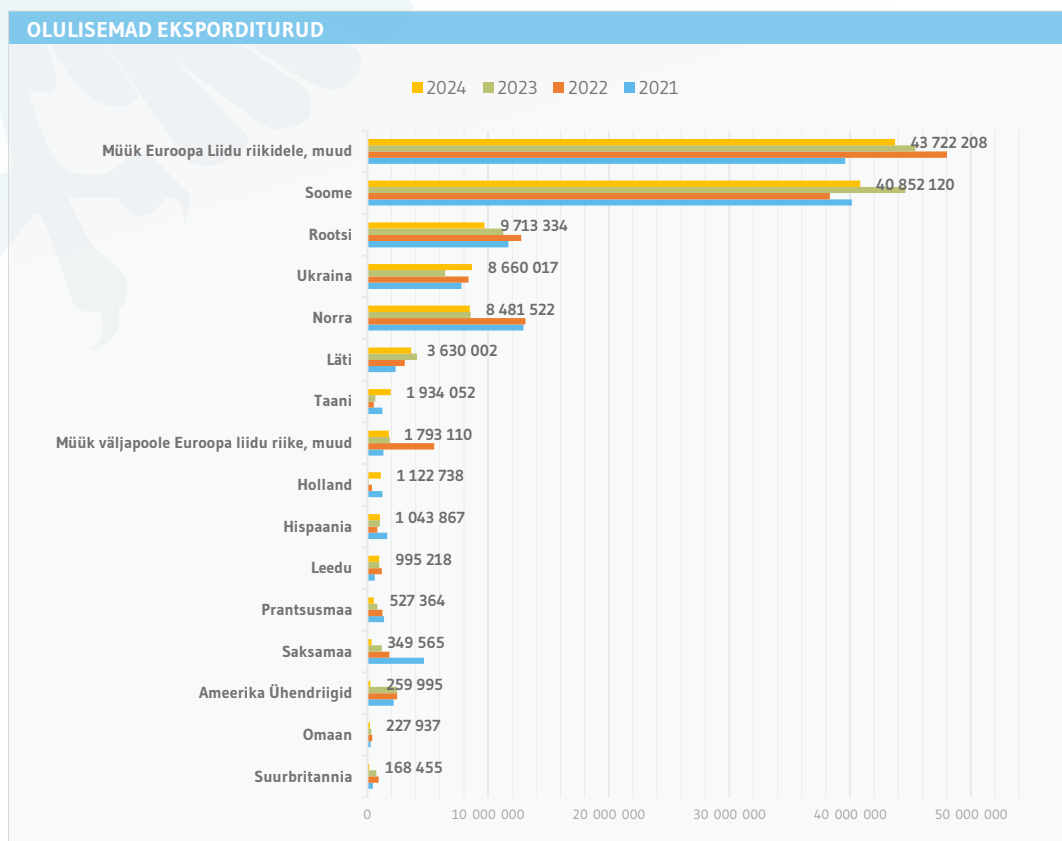
Tabel 7. Läänemaa ettevõtete eksporditulu ja selle muutumine aastatel 2021–2024.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

goorias toimus mitmekordne müüginahuv kasv 2022. aastal, mil ekspordikäive saavutas tipu (5,5 miljonit eurot). Alates 2023. aastast on müüginahuv selles kategoorias stabiliseerunud ligikaudu 1,8 miljoni euro tasemel.

Läänemaa ettevõtete jaoks on olulised sihtturud ka Taani ja Läti, kus ekspordimahud on perioodil 2021–2024 kasvanud enam kui 50%. Saksamaa suunalise ekspordi vähenemist mõjutab peamiselt eespool mainitud üldine klassifikatsioon „Müük Euroopa Liidu riikidele, muud“. Ameerika Ühendriikide ekspordikäive ligi 90% languse peamiseks põhjuseks on sealse turu ühe olulisema tegija, IKT-ettevõtte Sloboda OÜ, tegevuse koomaletõmbamine.

Üldjoontes võib järeldada, et Läänemaa ettevõtete eksport on püsinud Euroopa Liidu turgudel stabiilne, samal ajal kui müük väljaspool Euroopat on järk-järgult laienenud. Peamised ekspordipartnerid on jätkuvalt naaberriigid Soome ja Rootsi, kusjuures Soome on selgelt kõige tähtsam sihtturg. Jooniselt 5 on näha mõningaid kõikumisi suurematel ja kaugematel turgudel, nagu USA ja Saksamaa. Ekspordi mitmekesistumine toetab Läänemaa ettevõtete kasvu ning aitab maandada riske, mis tulenevad sõltuvusest üksikutest sihtturgudest.

Joonis 5. Läänemaa ettevõtete olulisemad eksporditurud perioodil 2021–2024.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

ÄRIKASUM

Ärikasum on üks olulisemaid finantsnäitajaid, mis väljendab ettevõtte tulude ja ärikulude vahet ning peegeldab põhitegevuse tulemuslikkust. Positiivne ärikasum viitab ettevõtte kasumlikkusele ja efektiivsele juhtimisele, samas kui negatiivne tulemus võib viidata probleemidele ettevõtte juhtimises, kulustruktuuris või tegevusvaldkonnas.

Ärikasum on üks olulisemaid finantsnäitajaid, mis väljendab ettevõtte tulude ja ärikulude vahet ning peegeldab põhitegevuse tulemuslikkust. Positiivne ärikasum viitab ettevõtte kasumlikkusele ja efektiivsele juhtimisele, samas kui negatiivne tulemus võib viidata probleemidele ettevõtte juhtimises, kulustruktuuris või tegevusvaldkonnas.

Majandusanalüüsis on ärikasum oluline mõõdik, kuna see võimaldab hinnata, millised sektorid kasutavad oma ressursse kõige tõhusamalt. Tõhus ressursikasutus suurendab ettevõtete ja sektorite võimet investeerida, arendada uusi tooteid ja teenuseid ning panustada teadus- ja arendustegevusse – mis on pikaajalise majanduskasvu seisukohalt ülioluline. Lisaks pakub ärikasumi analüüs poliitikakujundajatele väärtuslikku teavet selle kohta, millised sektorid vajavad täiendavat tuge või investeringuid oma konkurentsivõime ja efektiivsuse parandamiseks. See omakorda toetab kogu majanduse arengut ning tugevdab töökohtade loomise ja innovatsiooni võimekust.

Aasta 2022 oli Läänemaa ettevõtetele erakordselt kasumlik – kokku teeniti 60,7 miljonit eurot ärikasumit (vt Joonis 6). 2023. aastal langes kasumi tase tagasi 2021. aasta tasemele ning püsis seal ka 2024. aastal. 2022. aasta kõrge kasumlikkuse taga olid eeskätt elektrienergia tootjad, kes teenisid tol aastal erakorraliselt suurt kasumit; järgmistel aastatel see tase oluliselt vähenes.

2024. aastal langes kasumlikkus suurematest sektoritest enim töötlevas tööstuses (–28%), hulgi- ja jaekaubanduses (–22,8%) ning kinnisvaraalas tegevuses (–21,6%). Kokku

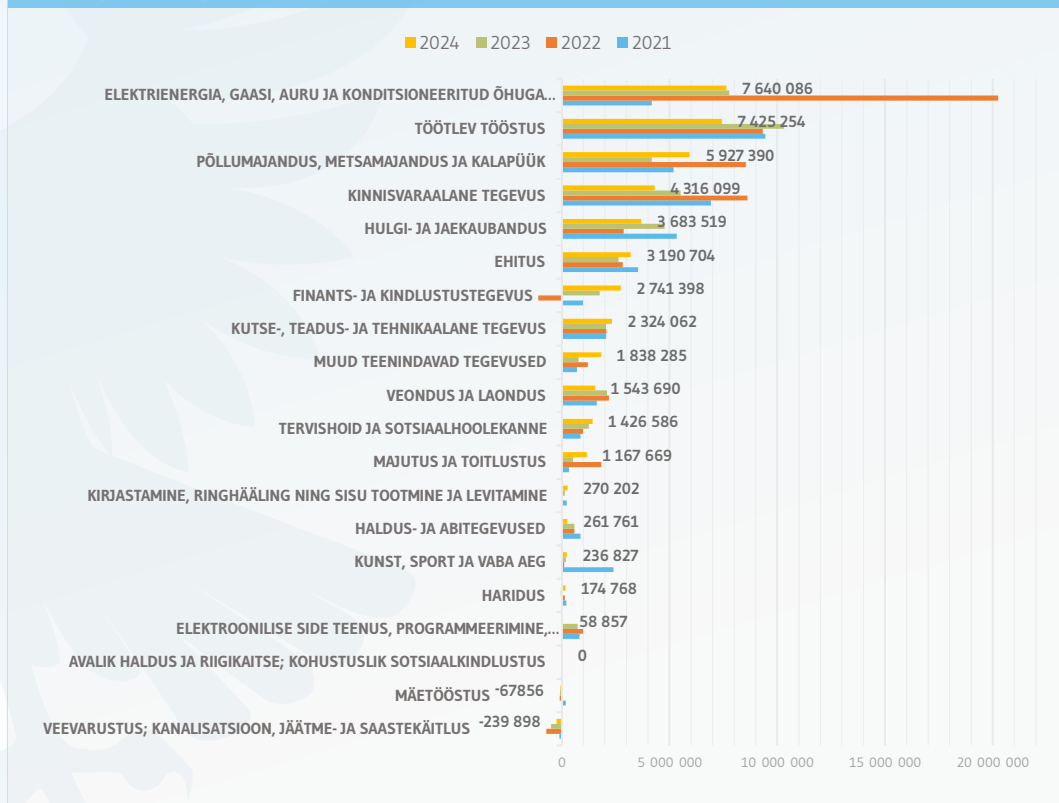
vähenes nende sektorite ärikasum aasta jooksul ligikaudu 5,3 miljonit eurot. Tõenäoliselt on kasumlikkuse languse üheks põhjuseks sisendhindade jätkuv kasv, mida ettevõtted ei ole suutnud täiel määral klientidele edasi kanda. Samas kasvas põllumajanduse, metsamajanduse ja kalanduse sektori kasumlikkus 41,8%, kuid selle taga on peamiselt 2023. aasta madal võrdlusbaas. Alates 2023. aastast on stabiilset kasvu näidanud ka finants- ja kindlustustegevuse sektor. Majutuse ja toitlustuse sektoris on kasumlikkus olnud väga kõikumine – vahemikus 330 tuhandest kuni 1,8 miljoni euron. Tervishoiu ja sotsiaalhoolekande sektoris on ärikasum viimastel aastatel kasvanud stabiilselt, viidates sektori järkjärgulisele tugevnemisele ja teenuste nõudluse suurenemisele.

Töötleva tööstuse tegevusalade detailsem analüüs näitab, et 2024. aastal kasvas ärikasum puidutöötlemise ning kummi- ja plasttoodete tootmise valdkondades. Siiski on võrreldes 2021. aastaga märgata üldist langustrendi (vt Tabel 8).

Aasta 2024 suurima ärikasumiga tegevusalaks oli toiduainete tootmine – kokku 3,62 miljonit eurot. Tuleb siiski märkida, et andmetest puuduvad veel mõne suurema ettevõtte tulemused, mistõttu on kasumlikkuse langus võrreldes 2023. aastaga pigem andmebaasi ebatäiuslikkusest tingitud kui tegelikult majanduslangusest.

Oluliselt on vähenenud ka mööblitootmise tegevusala kasumlikkus: kui 2021. aastal teenisid selle valdkonna ettevõtted kokku üle 600 000 euro kasumit, siis 2024. aastaks on see muutunud ligikaudu 200 000-euroseks kahjumiks.

ÄRIKASUM EMTAK JÄRGI

Joonis 6. Läänemaa ettevõtete äriksus perioodil 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

ÄRIKASUM TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES, €

Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Toiduainete tootmine	3 157 525	5 660 344	6 883 664	3 620 852	14,7%
Puidutöötlemine	2 129 261	1 508 331	331 849	1 278 156	–40%
Kummi- ja plasttoodete tootmine	1 701 214	763 153	781 385	1 155 190	–32,1%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	335 761	332 180	913 157	429 463	27,9%
Muu tootmine	86 056	51 489	323 906	363 541	322,4%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	56 401	85 065	40 807	313 895	456,5%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	263 963	353 500	321 252	244 530	–7,4%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	515 911	122 387	6 171	184 915	–64,2%
Rõivatootmine	–20 402	126 219	170 309	125 219	713,8%
Metallitootmine	4057	–7235	78 663	43 444	970,8%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	138 238	85 484	71 855	34 700	–74,9%
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	559	–136	808	318	–43,1%
Elektriseadmete tootmine	–5557	–40 887	86 309	–1052	–81,1%
Muude transpordivahendite tootmine	7240	10 815	6 240	–1501	–120,7%
Joogitootmine	–575	13 001	1873	–1705	196,5%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	21 735	22 663	5145	–1801	–108,3%
Trükindus ja salvestiste paljundus	154 526	86 614	34 306	–13 495	–108,7%
Tekstiilitootmine	60 918	–27 051	44 979	–52 078	–185,5%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	201 067	76 707	145 990	–111 513	–155,5%
Mööblitootmine	633 122	111 172	70 616	–185 824	–363,1%
KOKKU	9 441 020	9 333 815	10 319 284	7 425 254	–28%

Tabel 8. Läänemaa Töötleva tööstuse ettevõtete äriksus ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

TÖÖJÕUKULUD

Tööjõukulud on ettevõtete jaoks üks olulisemaid kulukomponente, mõjutades otseselt nende konkurentsivõimet, tootlikkust ja kasumlikkust. Tööjõukulude muutused annavad väärtuslikku teavet tööturu olukorra, palgatasemete ning ettevõtete jätkusuutlikkuse kohta. Seetõttu on tööjõukulude analüüs majandusanalüüsi lahutamatu osa.

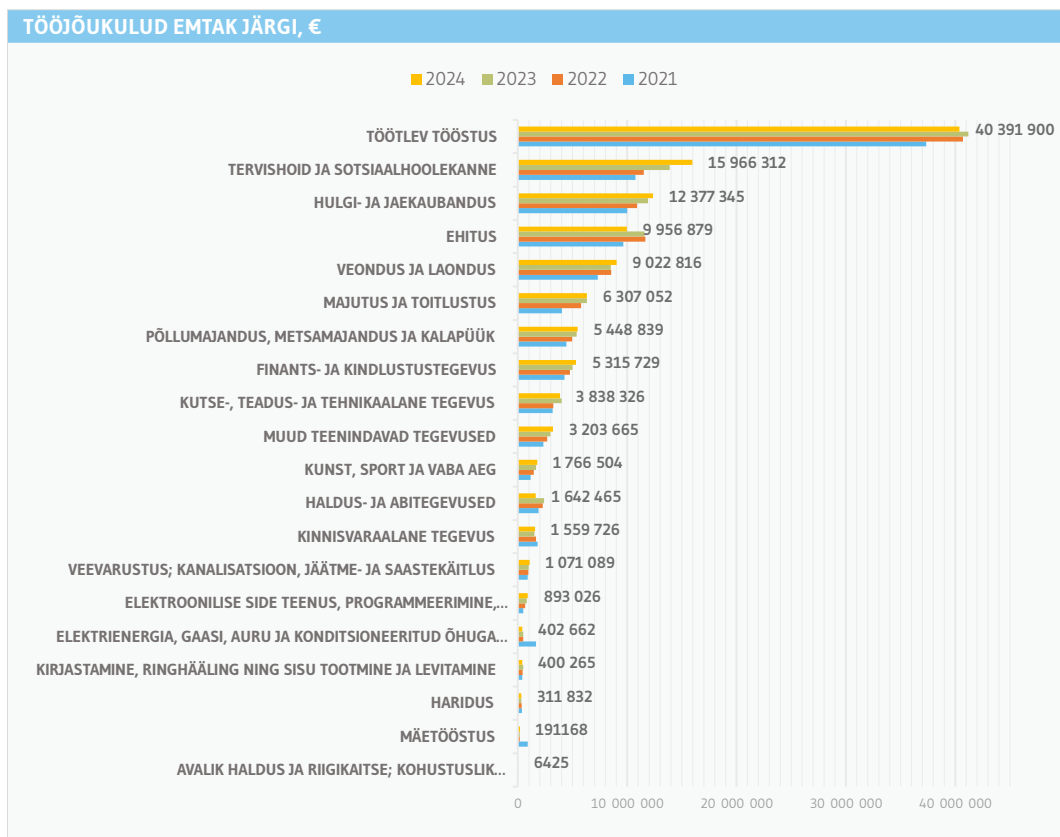
Aastal 2024 moodustasid Lääne maakonna ettevõtete tööjõukulud kokku 120,1 miljonit eurot, mis tähendab 0,4% kasvu võrreldes 2023. aastaga. Suurematest sektoritest tõusid tööjõukulud märkimisväärselt tervishoiu ja sotsiaaltoetuste (+15,0%) ning veonduse ja laonduse (+6%) valdkondades. Samas vähenesid tööjõukulud enim ehituse sektoris (–9,0%), mis viitab aktiivsuse vähenemisele turul. Maakonna suurimas sektoris – töötlevas tööstuses – langes tööjõukulu maht tagasihoidlikult (–1,9%).

Perioodil 2021–2024 on Lääne maakonna ettevõtete tööjõukulud tervikuna kasvanud 16,8%, mis viitab üldisele palgakasvule ja tööjõukulude survele (Joonis 7). Keskmisest aeglasem kasv on toimunud töötlevas tööstuses (+8,2%) ja ehituses (+3,3%), mis võib viidata nende sektorite mõõdukamale palgatõusule ja madalamale tegevusaktiivsusele.

Aastatel 2021–2024 on töötleva tööstuse tööjõukulud enamikes tegevusalades mõõdukalt kasvanud (vt Tabel 9). Erandiks on vaid mööbli- ja metalltoodete tootmine, kus tööjõukulud on vähenenud.

Töötleva tööstuse tööjõukulude ja töötajate arvu dünaamika on olnud vastupidine – töötajate arvu vähenemise kõrval on tööjõukulud suurenenud, mis viitab palgatasemete tõusule ning ettevõtete vajadusele hoida ja motiveerida kvalifitseeritud tööjõudu.

Võrreldes ärikasumi muutustega on tööjõukulude areng liikunud sarnaselt, mis on positiivne märk: tööjõukulude kasv ei ole oluliselt vähendanud sektori kasumlikkust, viidates ettevõtete heale kohanemisvõimele ja kulude juhtimisele.

Joonis 7. Läänemaa ettevõtete tööjõukulud perioodil 2021–2024.
Allikas: Äreregistri andmete analüüs.

TÖÖJÕUKULUD TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES, €					
Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Kummi- ja plasttoodete tootmine	9 618 696	10 520 182	10 765 844	11 341 535	17,9%
Puidutöötlemine	7 434 003	7 919 063	8 332 842	8 867 451	19,3%
Toiduainete tootmine	7 497 856	8 442 212	8 632 456	6 966 340	–7,1%
Mööblitootmine	4 558 787	4 687 531	4 051 240	3 607 460	–20,9%
Rõivatootmine	2 015 058	2 271 964	2 305 471	2 258 728	12,1%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	1 400 439	1 462 956	1 649 516	1 696 376	21,1%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	881 576	1 009 419	1 234 206	1 277 190	44,9%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	1 312 861	1 383 793	1 227 115	1 069 701	–18,5%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	673 344	859 406	809 435	876 700	30,2%
Elektriseadmete tootmine	509 884	576 874	649 924	692 180	35,8%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	375 667	390 762	270 858	416 755	10,9%
Trükindus ja salvestiste paljundus	229 829	250 439	279 846	311 043	35,3%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	130 894	185 475	243 581	295 831	126%
Tekstiilitootmine	323 412	336 098	288 585	237 631	–26,5%
Muu tootmine	138 519	142 621	162 934	185 727	34,1%
Metallitootmine	122 329	138 584	133 908	128 548	5,1%
Muude transpordivahendite tootmine	41 793	85 171	93 231	105 312	152%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	67 706	56 675	60 881	57 392	–15,2%
Joogitootmine	4 799	0	1 940	0	–100%
KOKKU	37 337 452	40 719 225	41 193 813	40 391 900	8,2%

Tabel 9. Läänemaa Töötleva tööstuse ettevõtete tööjõukulud ja nende muutumine aastatel 2021–2024.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

BRUTOKUUPALK

Brutokuupalk tähistab töötaja tasu enne maksude ja muude kohustuslike mahaarvamiste arvestamist ning on üks olulisemaid näitajaid nii tööjõuturu seisundi kui ka majanduse üldise tervise hindamisel. Maakonna ettevõtete majandusanalüüsis on brutopalka arvestamine eriti oluline, kuna see peegeldab tööjõukulude taset, mis omakorda mõjutab ettevõtete konkurentsivõimet ja võimet meelitada ligi kvalifitseeritud tööjõudu. Läänemaa kontekstis annab brutopalka tase aimu ka piirkonna ettevõtluskeskkonna atraktiivsusest nii kohalikele töötajatele kui ka välisinvesteeringutele.

Selles peatükis analüüsime aastate 2021–2024 jooksul toimunud olulisemaid muutusi brutopalka dünaamikas. Kuigi tööjõukulud püsisid 2023–2024 aastatel sisuliselt muutumatuks, on vähenenud töötajate arvu tõttu brutokuupalk samal ajal oluliselt suurenenud (vt Tabel 10). Tervikuna kasvas Läänemaa maakonna erasektori töövõtjate brutokuupalk 4,9%. Kõige kõrgema brutopalgaga sektoriks oli 2024. aastal finants- ja kindlustustegevus (3273 eurot), kus palk võrreldes 2023. aastaga kasvas vaid vähesel määral.

Perioodil 2021–2024 on stabiilselt kasvanud tervishoiu ja sotsiaalhoolekande, veonduse ja laonduse, hulgi- ja jaekaubanduse ning põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi sektorite brutokuupalk. Töötajate arvu poolest suurimas Töötleva tööstuse sektoris on keskmine brutopalk samuti aastast aastale vähehaaval kasvanud. Seevastu vähest kasvu või isegi langust on täheldatud ehituse, mäetööstuse, haldus- ja abi-tegevuste ning hariduse sektorites.

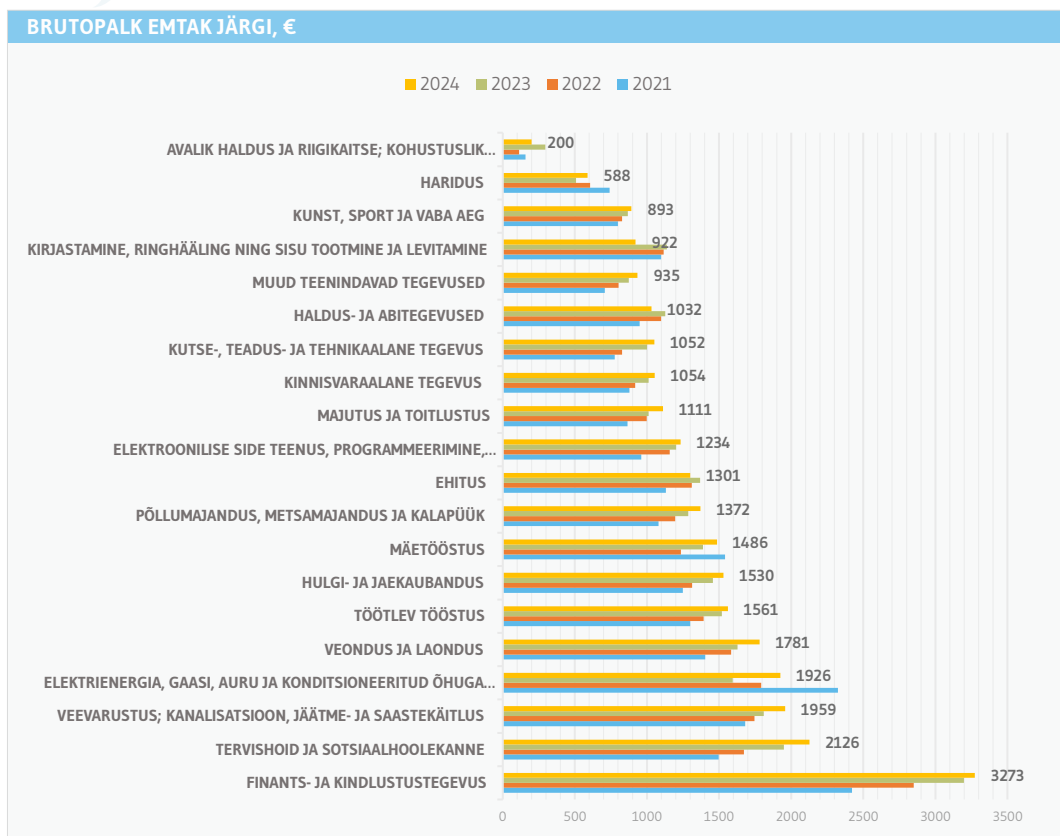

BRUTOPALK, €					
Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Finants- ja kindlustustegevus	2422	2849	3197	3273	2,4%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1498	1673	1949	2126	9,1%
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	1682	1745	1811	1959	8,2%
Elektrienergia, gaas, aur ja õhk	2324	1793	1595	1926	20,8%
Veondus ja laondus	1405	1584	1629	1781	9,3%
Töötlev tööstus	1300	1394	1520	1561	2,7%
Hulgi- ja jaekaubandus	1249	1313	1457	1530	5%
Mäetööstus	1542	1235	1390	1486	6,9%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1080	1197	1287	1372	6,6%
Ehitus	1131	1312	1369	1301	–5%
Elektroonilise side teenus, programmeerimine	960	1159	1203	1234	2,6%
Majutus ja toitlustus	866	998	1012	1111	9,8%
Kinnisvaraalaane tegevus	878	919	1011	1054	4,3%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	777	827	1000	1052	5,2%
Haldus- ja abitegevused	949	1098	1127	1032	–8,4%
Muud teenindavad tegevused	709	804	875	935	6,9%
Kirjastamine, ringhääling ning sisu tootmine ja levitamine	1098	1116	1138	922	–19%
Kunst, sport ja vaba aeg	800	829	868	893	2,9%
Haridus	741	607	508	588	15,7%
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	157	114	296	200	–32,4%
KOKKU KESKMIINE	1220	1321	1427	1497	4,9%

Tabel 10. Läänemaa ettevõtete brutopalgad ja nende muutumine aastatel 2021–2024.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

Joonis 8. Läänemaa ettevõtete keskmine brutokuupalk perioodil 2021–2024.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

LISANDVÄÄRTUS

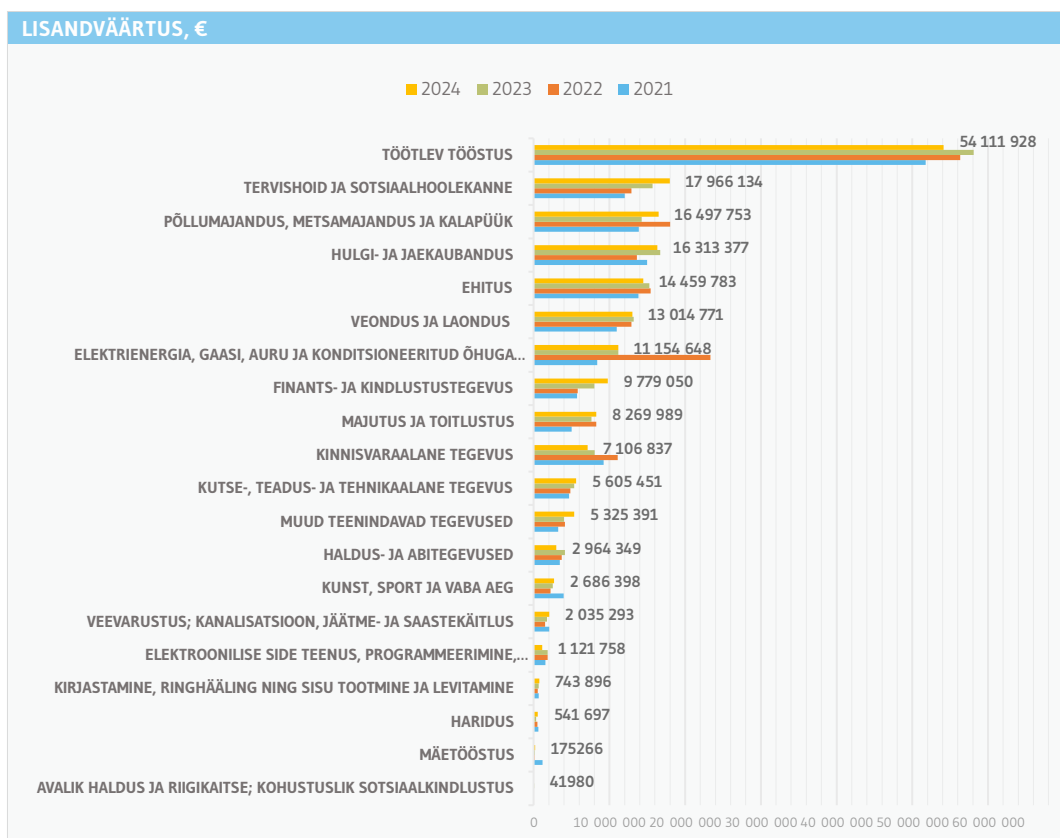
Lisandväärtus on majandusanalüüsis oluline näitaja, kuna see kajastab, kui palju väärtust on loodud majandustegevuse käigus. See peegeldab ettevõtte, sektori või riigi panust sisemajanduse kogutoodangusse (SKT) ning tööjõu tootlikkusse. Lisandväärtuse kasv viitab suuremale kasumlikkusele, efektiivsusele ja konkurentsivõimele ning toetab majanduskasvu ja piirkonna üldist heaolu.

Käesolevas analüüsis on lisandväärtuse arvutamiseks kasutatud valemit, mis ühendab ärikasumi, põhivarade kulumi ja tööjõukulud. Tuleb märkida, et erinevates analüüsides võivad lisandväärtuse arvutamise meetodid mõnevõrra erineda, mistõttu ei ole näiteks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi andmeid ja käesolevaid tulemusi alati otse võrreldav.

Vaadeldes lisandväärtuse dünaamikat sektorite lõikes Lääne maakonnas perioodil 2021–2024, ilmnevad mitmed trendid, mis annavad olulist teavet piirkonna majandusliku arengu kohta. Lääne maakonnas loodud kogulisandväärtus oli 2024. aastal 189,9 miljonit eurot, mis tähistab võrreldes 2023. aastaga tagasihoidlikku kasvu (+0,6%), kuid võrreldes 2022. aastaga olulist langust (–3,6%). Antud languse peamiseks põhjuseks oli energiatootjate erakordselt suur ärikasum 2022. aastal.

Töötlev tööstus on maakonna suurim lisandväärtuse looja (54,1 miljonit eurot), sellele järgnevad tervishoid ja sotsiaaltootlikkus (18 miljonit eurot) ning põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük (16,5 miljonit eurot). Viimased kaks sektorit kasvasid suurimatest sektoritest protsentuaalselt enim, vastavalt 14,6% ja 15,8%. Samal ajal vähenes kogulisandväärtus vähesel määral ehituses (–5,4%) ning hulgi- ja jaekaubanduses (–2,4%). Ehituse puhul oli peamiseks languse põhjuseks tööjõukulude vähenemine ning hulgi- ja jaekaubanduse puhul ärikasumi vähenemine.

Kokkuvõttes on lisandväärtuse kasv olnud Lääne maakonna ettevõtetes perioodil 2021–2024 stabiilne, välja arvatud 2022. aasta, mil energiatootjate kasumlikkuse hüppeline kasv mõjutas tulemusi (vt Joonis 9).

Joonis 9. Läänemaa ettevõtete lisandväärtus perioodil 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

Perioodil 2021–2024 on töötleva tööstuse tegevusaladest stabiilselt kõige suurema lisandväärtuse loonud kummi- ja plasttoodete tootmine, toiduainete tootmine ning puidutööt-

lemine. Tuleb märkida, et toiduainete tootmise andmed ei ole täielikud, kuna mõnel ettevõttel puuduvad 2024. aasta kohta andmed.

LISANDVÄÄRTUS TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES, €					
Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Kummi- ja plasttoodete tootmine	12 269 904	12 441 244	12 653 110	13 493 244	10%
Toiduainete tootmine	12 039 002	15 865 074	17 387 690	12 526 111	4%
Puidutöötlemine	11 044 451	11 401 806	10 652 970	12 099 462	9,6%
Mööblitootmine	5 596 652	5 189 677	4 687 065	3 814 139	–31,8%
Rõivatootmine	2 019 988	2 426 379	2 504 760	2 411 550	19,4%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	1 799 021	1 855 327	2 625 303	2 203 173	22,5%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	1 177 183	1 391 582	1 579 565	1 542 441	31%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	1 910 097	1 604 726	1 321 733	1 318 754	–31%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	1 184 503	1 386 093	1 490 132	1 270 668	7,3%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	472 796	524 559	363 873	772 121	63,3%
Elektriseadmete tootmine	518 738	536 788	736 233	691 128	33,2%
Muu tootmine	308 285	301 579	608 920	651 627	111,4%
Trükindus ja salvestiste paljundus	420 038	381 130	367 468	369 891	–11,9%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	282 785	282 713	333 437	353 289	24,9%
Tekstiilitootmine	399 667	324 310	347 110	212 989	–46,7%
Metallitootmine	149 514	151 399	224 197	187 601	25,5%
Muude transpordivahendite tootmine	65 878	124 818	117 922	121 068	83,8%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	95 157	86 998	79 055	63 762	–33%
Joogitootmine	20 332	30 734	21 804	8592	–57,7%
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	559	–136	808	318	–43,1%
KOKKU	51 774 550	56 306 800	58 103 155	54 111 928	4,5%

Tabel 11. Läänemaa Töötleva tööstuse ettevõtete lisandväärtus ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

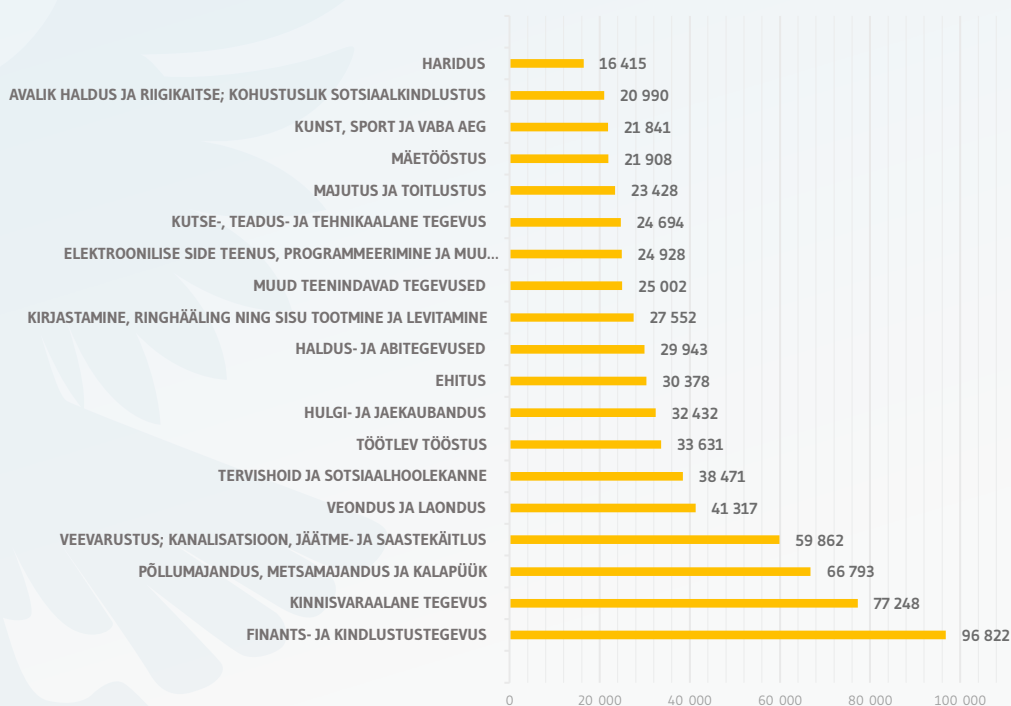
LISANDVÄÄRTUS TÖÖTAJA KOHTA

Lisandväärtus töötaja kohta on oluline tootlikkuse näitaja, mis peegeldab, kui palju väärtust suudab ettevõtte ühe töötaja panusega luua. Mida suurem on lisandväärtus töötaja kohta, seda kõrgemal positsioonil asub ettevõtte väärtusahelas. Kuna see näitaja sõltub otseselt töötajate arvust, võivad väikese töötajate arvuga sektorid näidata aastate lõikes märkimisväärsed kõikumisi. Sarnast trendi võib täheldada ka Läänemaal, kus mitmes sektoris on tootlikkus näidanud aasta-aastalt mitmekordseid muutusi võrreldes eelnevate perioodidega (vt Tabel 12).

Lääne maakonnas on töötaja kohta kõige tootlikum sektor järjepidevalt elektrienergia, gaasi, auru ja õhuga varustamise tegevusala. Sektori lisandväärtus töötaja kohta oli 2024. aastal 858 050 eurot. Joonise (vt Joonis 10) loetavuse huvides on antud sektor esitusest välja jäetud, kuna selle näitajad on teistest oluliselt kõrgemad. Sektori lisandväärtus töötaja kohta saavutas haripunkti 2022. aastal, mil erakorraliselt kõrge ärikasumi tõttu tõusis ka loodud lisandväärtus märkimisväärselt. Viimastel aastatel on selle sektori tootlikkus olnud vähemalt kümnekordselt kõrgem maakonna keskmisest.

Suurema töötajate arvuga tegevusaladest on kõrgeim tööjõu tootlikkus põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi (66 793 eurot) ning veonduse ja laonduse (41 317 eurot) sektorites. Maakonna keskmist ületab näitaja ka tervishoiu ja sotsiaalhoolekande sektoris (38 471 eurot). Seevastu suuremates sektorites, nagu töötlev tööstus, hulgi- ja jaekaubandus ning ehitus, jääb tootlikkus töötaja kohta alla maakonna keskmise. Sarnaselt brutokuupalgale on madalaim lisandväärtus töötaja kohta hariduse ning kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusaladel.

LISANDVÄÄRTUS TÖÖTAJA KOHTA, €

Joonis 10. Läänemaa ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta 2024 aastal (välja arvatud elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine sektor).
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

LISANDVÄÄRTUS TÖÖTAJA KOHTA, €

Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	190 562	1 372 383	587 759	858 050	46%
Finants- ja kindlustustegevus	52 555	55 758	82 328	96 822	17,6%
Kinnisvaraalne tegevus	72 804	99 158	86 457	77 248	–10,7%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	54 401	69 815	54 811	66 793	21,9%
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	61 737	44 465	51 335	59 862	16,6%
Veondus ja laondus	33 944	38 534	40 584	41 317	1,8%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	26 923	30 185	35 385	38 471	8,7%
Töötlev tööstus	28 989	30 989	34 842	33 631	–3,5%
Hulgi- ja jaekaubandus	30 087	26 372	32 900	32 432	–1,4%
Ehitus	26 117	27 904	29 069	30 378	4,5%
Haldus- ja abitegevused	27 927	28 500	31 110	29 943	–3,8%
Kirjastamine, ringhääling ning sisu tootmine ja levitamine	29 760	21 626	25 627	27 552	7,5%
Muud teenindavad tegevused	15 791	19 815	18 739	25 002	33,4%
Elektroonilise side teenus, programmeerimine ja muu infoalane tegevus	47 955	51 315	43 559	24 928	–42,8%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus	18 395	19 761	21 614	24 694	14,3%
Majutus ja toitlustus	17 209	22 908	19 725	23 428	18,8%
Mäetööstus	32 530	15 632	19 541	21 908	12,1%
Kunst, sport ja vaba aeg	43 548	20 100	21 148	21 841	3,3%
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	13 264	12 927	26 135	20 990	–19,7%
Haridus	19 972	14 714	7875	16 415	108,4%
KESKMINE	31 916	36 968	36 403	38 082	4,6%

Tabel 12. Läänemaa ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

Töötleva tööstuse keskmine lisandväärtus töötaja kohta perioodil 2021–2024 oli 33 631 eurot. Keskmisest kõrgemat tootlikkust suutsid 2024. aastal näidata järgmised tegevusalad:

- Muu tootmine
- Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine
- Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine
- Masinate ja seadmete remont ja paigaldus
- Toiduainete tootmine

- Metallitootmine
- Puidutöötlemine
- Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine
- Kummi- ja plasttoodete tootmine

Üldiselt on tööjõu tootlikkuse näitaja arenenud perioodil 2021–2024 kõikide töötleva tööstuse tegevusalade lõikes väga positiivselt (Tabel 13).

LISANDVÄÄRTUS TÖÖTAJA KOHTA TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES, €					
Valdkond	2021	2022	2023	2024	Muutus 2021–2024
Muu tootmine	22 020	25 132	55 356	59 239	169%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	70 696	56 543	47 634	50 470	–28,6%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	40 845	46 203	51 384	48 872	19,7%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	23 640	29 142	25 991	42 896	81,5%
Toiduainete tootmine	31 189	39 962	46 867	39 640	27,1%
Metallitootmine	29 903	30 280	44 839	37 520	25,5%
Puidutöötlemine	35 286	35 742	34 035	37 115	5,2%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	29 016	28 989	43 038	36 118	24,5%
Kummi- ja plasttoodete tootmine	31 953	29 693	32 278	35 230	10,3%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	29 430	31 627	32 908	32 818	11,5%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	28 941	23 599	21 318	24 421	–15,6%
Mööblitootmine	24 124	23 377	28 331	24 294	0,7%
Trükindus ja salvestiste paljundus	30 003	25 409	22 967	23 118	–22,9%
Elektriseadmete tootmine	18 526	18 510	22 310	22 294	20,3%
Rõivatootmine	12 949	17 331	20 700	19 606	51,4%
Muude transpordivahendite tootmine	21 959	20 803	19 654	17 295	–21,2%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	15 860	17 400	19 764	15 941	0,5%
Tekstiilitootmine	17 377	17 069	19 284	12 529	–27,9%
Joogitootmine	20 332	0	21804	0	–100%
ÜLDKOKKUVÕTE	28 989	30 989	34 842	33 631	16%

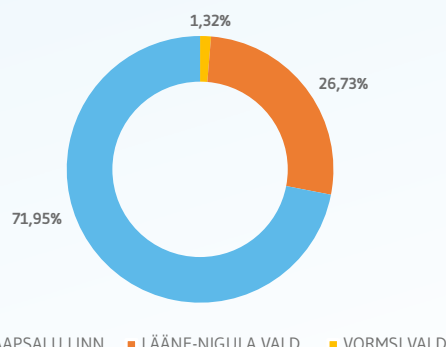
Tabel 13. Läänemaa Töötleva tööstuse ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta ja selle muutumine aastatel 2021–2024.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

ETTEVÖTETE NÄITAJAD OMAVALITSUSTE KAUPA

Ettevõtete põhinäitajatest on vaatluse all müügitulu, töötajate arv, ärikasum ja tööjõukulud. Need näitajad annavad pildi ettevõtluse üldisest arengust ja näitavad, kuidas on aastate jooksul muutunud ettevõtete võime teenida, kasvada ja kasumlikult opereerida. Lääne maakonda vaatleme tervikuna ettevõtlusvaldkondade lõikes ja iga kohaliku omavalitsuse osas eraldi. 2017. aasta haldusreformi järgselt on Lääne maakonnas kolm omavalitsust: Haapsalu linn, Lääne-Nigula vald ja Vormsi vald.

Joonis 11. Läänemaa ettevõtete müügikäibe jaotumine omavalitsuste lõikes 2024. aastal.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

MÜÜGIKÄIBE

Lääne maakonna müügikäibe jaotus perioodi jooksul ilma suuremate kõikumisteta, kuid müügitulu jaotumine ajas (vt Tabel 14) näitab selget kontsentratsiooni Haapsalu linna suunal. Aastatel 2021–2024 suurenes Haapsalu osakaal järkjärgult 68,66%-lt 71,95%-ni, mis viitab linna rolli tugevnemisele maakonna ettevõtluses. Lääne-Nigula vald on hoidnud ligikaudu kolmandikku müügitulust, kuid selle osakaal on langenud 29,52%-lt 26,73%-ni, mis võib peegeldada tööstuse ja põllumajanduse tsüklilisust ning investeringute ettevaatlikkust. Vormsi vald on püsinud marginaalsel tasemel, moodustades vaid 1,3% müügitulust, mis kinnitab mikroettevõtete ja hooajaliste teenuste domineerimist. Kokkuvõttes näitab jaotus, et majandustegevus on tugevalt koondunud Haapsallu, samas kui Lääne-Nigula osakaalu vähenemine ja Vormsi stabiilsus viitavad vajadusele mitmekesistada majandust väiksemates omavalitsustes.

Müügitulustunde analüüs (vt Tabel 15) näitab, et Lääne maakonna ettevõtluse müügikäibe saavutas tipu 2022. aastal (525,7 mln €), püsis 2023. aastal sisuliselt muutumatu (–0,2%) ning kahanes 2024. aastal –4,1% võrra 499,3 mln euron. Pilt KOVide lõikes on ebaühtlane. Haapsalu linn kasvas 2021–2023 nominaalselt 15,4% ja püsis 2024. aastal sisuliselt 2022 tasemel (359,2 mln €, –1,5% vs 2023), mis tähendab, et linna ettevõtlus suutis käibe tiptasemele väga lähedal püsida ka jahtumise faasis. Lääne-Nigula vallas oli 2022–2024 langus märgatav (155,6 → 133,5 mln €; –14,2% kahe aastaga ja –10,4% 2024 vs 2023), mis viitab tsüklitundlike tegevusalade (tööstus, põllumajandus, ehitus) nõudluskõikumistele. Vormsi on väike, kuid trend on alates 2021. aastast laskuv (8,4 → 6,6 mln €; –22%), peegeldades mikroettevõtete ja hooajaliste teenuste haavatavust.

MÜÜGITULU KOV LÕIKES, %				
KOV	2021	2022	2023	2024
Haapsalu linn	68,66	68,86	70,09	71,95
Lääne-Nigula vald	29,52	29,83	28,61	26,73
Vormsi vald	1,83	1,30	1,30	1,32

Tabel 14. Müügitulu jaotumine KOV lõikes.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

MÜÜGITULU, €				
KOV	2021	2022	2023	2024
Haapsalu linn	316 107 926	359 166 239	364 749 320	359 237 929
Lääne-Nigula vald	135 900 188	155 605 088	148 881 795	133 466 003
Vormsi vald	8 417 983	6 783 746	6 785 613	6 570 988

Tabel 15. Läänemaa omavalitsustes registreeritud ettevõtete müügitulu ja selle muutumine aastatel 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

ÄRIKASUM

Läänemaa ettevõtete ärikasumi jaotus omavalitsuste lõikes (vt Tabel 16 ja Tabel 17) on sarnane nagu müügikäibe osa, kus 70% kogu maakonnast saadavast ärikasumist tuleb Haapsalu linnast. Samas on tähelepanuväärne, et Lääne-Nigula valla ettevõtted, kuigi väiksema müügikäibe ja töötajate arvuga, suudavad ressursse efektiivsemalt kasutada – nende ärikasumi osakaal (28,79%) ületab müügikäibe osakaalu

(26,73%). See viitab kõrgemale kasumlikkusele, mida toetab sektori struktuur: näiteks põllumajandus on Lääne-Nigulas juhtiv kasumiallikas, olles sageli automatiseeritud ja madalate tööjõukuludega. Vormsi vald jääb ärikasumi osas marginaalseks, kuid sealsete mikroettevõtete kasumlikkus on mõnel aastal olnud stabiilne.

ÄRIKASUM, %					
KOV	2021	2022	2023	2024	Keskmine
Haapsalu linn	65,53	70,86	68,89	70,04	68,83
Lääne-Nigula vald	33,01	28,75	29,48	28,79	30,01
Vormsi vald	1,46	0,39	1,63	1,17	1,16

Tabel 16. Läänemaa omavalitsustes registreeritud ettevõtete ärikasumi jaotumine ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

ÄRIKASUM, €				
KOV	2021	2022	2023	2024
Haapsalu linn	29 979 025	43 011 139	30 926 657	30 736 743
Lääne-Nigula vald	15 101 625	17 450 720	13 233 350	12 635 809
Vormsi vald	665 829	235 312	730 530	514 835

Tabel 17. Läänemaa omavalitsustes registreeritud ettevõtete ärikasum ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

TÖÖTAJATE ARV

Aastatel 2021–2024 on töötajate arv KOVides näidanud erinevaid suundumusi (vt Tabel 18). Haapsalu linnas oli 2021. aastal 3745 töötajat, kuid pärast väikest tõusu 2022. aastal (3830) on arv järk-järgult vähenenud, jõudes 2024. aastaks 3683-ni. Lääne-Nigula vallas on langus olnud järjepidevam: 1433 töötajalt 2021. aastal on arv kahanenud 1236-ni 2024. aastaks. Vormsi vald, väikseim vaadeldavatest KOVidest, on samuti näidanud langustrendi – 2021. aasta 59 töötajalt 2024. aastaks 52-ni.

Rahvaarv on perioodil 2021–2024 püsinud stabiilsena (20 285 → 20 625), mis tähendab, et töötajate arvu langus ei tulene elanike arvu vähenemisest. Pigem on muutus seotud tööjõu osalemise ja tööhõive määrade kõikumisega.

2021. aastal oli osalemise määr 73%, tõustes 2023. aastaks 79,7% – rekordtasemele. See viitab, et rohkem inimesi oli valmis tööturul osalema. Kuid 2024. aastal langes määr 71,3%-ni, mis tähendab, et osa inimesi lahkus tööturult (nt

pensionile minek, pikem õpingute periood, terviseprobleemid). See langus vähendas tööjõu koguarvu 11,7 tuhandelt 10,6 tuhandeni.

Tööhõive määr tõusis 2022–2023 (70,5% → 72,7%), kuid langes 2024. aastal 67,2%-ni. See tähendab, et mitte ainult tööjõu osalemine vähenes, vaid ka nende seas, kes tööturul osalesid, oli vähem hõivatuid. Hõivatute arv langes 10,7 tuhandelt 10,0 tuhandeni.

Langus töötajate arvus tuleneb kahest tegurist:

- **Tööjõu osalemise määra langus** (79,7% → 71,3%) vähendas potentsiaalset tööjõudu.
- **Tööhõive määra langus** (72,7% → 67,2%) vähendas tegelikku hõivatute hulka.

See viitab majanduse jahtumisele, töökohtade vähenemisele tsüklilistes sektorites (ehitus, transport) ning võimalikule struktuursele nihkele, kus osa tööjõust ei leia sobivat rakendust.

TÖÖTAJATE ARV				
KOV	2021	2022	2023	2024
Haapsalu linn	3745	3830	3705	3683
Lääne-Nigula vald	1433	1429	1379	1236
Vormsi vald	59	62	59	52

Tabel 18. Läänemaa omavalitsustes registreeritud ettevõtete töötajate arv ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

HAAPSALU LINN

Haapsalu linna ettevõtlus 2024. aastal püsis stabiilsena. Müügitulu ulatus 359,2 miljoni euroni, mis on 1,5% vähem kui 2023. aastal, kuid siiski kõrgem kui 2021. aasta 316 miljonit eurot. Ärikasum jäi 30,7 miljoni euro tasemele, mis on marginaalne langus võrreldes 2023. aastaga, kuid märkimisväärtne paranemine võrreldes 2021. aastaga (+2,5%). Töötajate arv vähenes nelja aastaga 3745-lt 3683-ni, samas kui tööjõukulud kasvasid 21%, jõudes 91,6 miljoni euroni.

Sektoriaalselt domineerisid töötlev tööstus ja hulgi- ja jaekaubandus, mis andsid kokku ligi 55% linna müügitulust. Töötlev tööstus säilitas mahu (101,9 mln €), kuid kasum langes 15% võrreldes 2023. aastaga, viidates sisendkulude ja palgasurve mõjule. Kaubanduses kasvas käive 3%, ent ärikasum vähenes 20%. Positiivseid arenguid näitas majutus ja toitlustus, kus müügitulu kasvas 5% ja kasum kahekordistus, peegeldades turismi taastumist. Energiasektoris vähenes käive, kuid kasum hüppas 63%, mis viitab kulude optimeerimise mõjule. Samal ajal langes kinnisvarasektori müügitulu 24%, peegeldades tehinguaktiivsuse vähenemist.

Kokkuvõttes näitab 2024. aasta (tabel 6), et Haapsalu ettevõtlus suutis hoida kasumlikkust hoolimata käibe ja tööjõu dünaamikast, kuid marginaalid on surve all ning sektore vahel toimuvad struktuursed nihked. Näiteks üks suuri tööandjaid töötlev tööstus on küll töötajate arvu kasvanud 48 töötaja võrra, aga kasum on vähenenud ligi miljon eurot.

Suurimad töötajate vähenemised (neto):

- Kutse, teadus ja tehnikaalane tegevus: –28
- Ehitus: –26
- Majutus ja toitlustus: –13
- Hulgi ja jaekaubandus: –11
- Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük: –9
- Haridus: –5
- Kinnisvaraalane tegevus: –4
- Haldus ja abitegevused: –4

Suurimad töötajate lisandumised (neto):

- Töötlev tööstus: +48
- Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne: +13
- Muud teenindavad tegevused: +9
- Veondus ja laondus: +7
- Info/IT (sh side): +3
- Finants ja kindlustustegevus: +2
- (Energiavarustus, veevarustus, kunst/sport, mäetööstus: ~0)

Kuidas seda tõlgendada? Meil ei ole üksikute inimeste liikumise andmeid, kuid netomuutused viitavad, et tööjõud vabanes eelkõige ehitusest ja kutse/tehnikaalastest teenustest ning koondus peamiselt töötlevasse tööstusesse, samuti tervishoidu ning osaliselt teenindusse ja logistikasse. See peegeldab 2024. a nõudlust: tööstuses ja tervishoius lisandus mahtu/teenuse vajadust, samas kui ehituses ja professionaalteenustes kärbiti mahtu või koondati madalama marginaaliga tegevusi. Seda kinnitab ka kinnisvarasektori vähenenud müügitulu. Töötlev tööstus on peale 2023 aastal tehtud suuremaid koondamisi (156 inimest) uuesti piisava stabiilsuse, et palgata tehingute täitmiseks täiendavad 48 inimest.

ETTEVÕTLUSSEKTORITE NÄITAJAD, €				
Sektor	Tööjõukulud	Töötajate arv	Ärikasum	Müügitulu
Töötlev tööstus	28 817 832	1141	5 426 634	101 960 337
Hulgi- ja jaekaubandus	10 864 196	437	3 469 445	94 525 198
Ehitus	7 332 050	350	1 922 162	39 228 345
Veondus ja laondus	6 547 887	222	948 520	20 419 586
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	139 000	3	7 711 795	17 218 784
Finants- ja kindlustustegevus	5 315 729	101	2 745 975	16 014 960
Majutus ja toitlustus	5 454 263	297	1 001 182	15 193 246
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	14 654 751	424	715 574	13 475 046
Kinnisvaraalaane tegevus	1 084 033	67	2 994 591	8 058 159
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	2 996 194	171	1 391 150	7 155 698
Muud teenindavad tegevused	2 400 873	151	282 083	5 622 616
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1 002 828	40	1 854 116	4 455 881
Haldus- ja abitegevused	1 375 973	80	231 368	4 334 851
Elektroonilise side teenus, programmeerimine, konsultatsioonid, andmetöötlustaristu ja muu infoalaane tegevus	663 908	32	-143 409	4 084 567
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	1 011 511	30	-192 730	3 304 564
Kunst, sport ja vaba aeg	1 346 379	86	178 185	2 600 480
Kirjastamine, ringhääling ning sisu tootmine ja levitamine	345 964	22	102 190	973 272
Haridus	260 724	28	98 894	568 713
Mäetööstus	15 239	1	-982	43 626
KOKKU	91 629 334	3683	30 736 743	359 237 929

Tabel 18. Haapsalu linna ettevõtlussektorite näitajad 2024. aastal.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

LÄÄNE-NIGULA VALD

Lääne-Nigula valla ettevõtlus 2024. aastal näitas mõõdukat langust. Müügitulu oli 133,5 miljonit eurot, mis on 10,4% vähem kui 2023. aastal ja 14,2% madalam kui 2022. aasta tiptase (155,6 mln €). Ärikasum kahanes 12,6 miljoni euroni, mis on 4,5% väiksem kui 2023. aastal ja ligi 28% madalam kui 2022. aastal. Töötajate arv vähenes nelja aastaga 1433-lt 1236-ni (-14%), samas kui tööjõukulud püsisid kõrgel tasemel, ulatudes 27,1 miljoni euroni.

Sektoriaalselt domineerisid töötlev tööstus ja põllumajandus, mis andsid kokku üle 60% valla müügitulust. Töötlev tööstus kaotas 63 töötajat ja müügitulu langes 17% võrreldes 2023. aastaga, samas kui kasum kukkus poole võrra (-2,14 mln €),

viidates sisendhindade ja nõudluse survele. Põllumajanduses müügitulu jäi stabiilseks (23,37 mln €), kuid kasum taastus 3,8 miljoni euroni pärast 2023. aasta madalseisu. Ehitussektoris vähenes käive 14% ja töötajate arv 24 võrra, kuigi kasum paranes 36%. Majutus ja toitlustus kaotas 17 töötajat ja müügitulu langes 16%, kuid kasum kolmekordistus, mis viitab hinnastamise korrigeerimisele.

Kokkuvõttes näitab 2024. aasta, et Lääne-Nigula ettevõtlus kohanes keerulises keskkonnas, kuid tööjõu vähenemine ja marginaalide surve on märgatavad. Töötlev tööstus ja ehitus on peamised riskiallikad, samas kui põllumajandus ja majutus näitavad taastumise märke.

ETTEVÕTLUSSEKTORITE NÄITAJAD, €				
Sektor	Tööjõukulud	Töötajate arv	Ärikasum	Müügitulu
Töötlev tööstus	11 574 068	468	2 003 730	60 370 436
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	4 195 068	194	3 817 886	23 370 147
Veondus ja laondus	2 456 262	92	560 951	13 234 781
Ehitus	2 446 043	115	1 214 868	9 623 304
Hulgi- ja jaekaubandus	1 001 436	51	216 824	8 654 727
Kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus	734 842	49	860 636	3 151 039
Majutus ja toitlustus	781 008	49	178 893	2 965 129
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 314 432	44	679 199	2 747 568
Muud teenindavad tegevused	689 856	50	1 552 284	2 526 543
Kinnisvaraalne tegevus	363 750	23	148 032	2 059 621
Kunst, sport ja vaba aeg	489 370	44	90 617	1 287 444
Haldus- ja abitegevused	266 492	19	49 636	896 982
Elektroonilise side teenus, programmeerimine, konsultatsioonid, andmetöötustaristu ja muu infoalane tegevus	173 089	10	272 500	677 575
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	263 662	10	-71 709	612 863
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	59 578	4	-47 168	590 797
Mäetööstus	175 929	7	-66 874	322 365
Kirjastamine, ringhääling ning sisu tootmine ja levitamine	39 521	2	56 514	197 250
Haridus	29 033	4	66 463	162 502
Finants- ja kindlustustegevus	63 695	1	1 052 527	14 930
KOKKU	27 117 134	1236	12 635 809	133 466 003

Tabel 20. Lääne-Nigula valla ettevõtlussektorite näitajad 2024. aastal.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

VORMSI VALD

Vormsi vald on Eesti üks väiksemaid omavalitsusi, mille majandusmaht on marginaalne – 2024. aastal oli müügitulu vaid 6,57 miljonit eurot, mis on 3,2% väiksem kui aasta varem. Ärikasum langes 514 tuhande euronni (–29,5% võrreldes 2023. aastaga), kuid jäi positiivseks. Töötajate arv kahanes nelja aastaga 59-lt 52-ni, mis näitab tööjõu nappust ja ettevõtluse koondumist mikroettevõtetele.

Sellises väikeses majanduses võivad isegi väikesed liikumised olla proportsionaalselt väga mõjukad. Näiteks kinnisvara-sektori kasum 383 tuhat eurot moodustab üle 70% kogu valla ärikasumist, mis tähendab, et ühe projekti edasilükkamine või

lõpetamine võib muuta kogu valla kasumlikkuse pilti. Samuti on kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus (234 tuhat €) ja põllumajandus (188 tuhat €) võtmetähtsusega, kuigi nende müügitulu on väike. Ehitus ja hulgi- ja jaekaubandus annavad suurima osa käibest, kuid nende kasumlikkus on madal või negatiivne, mis suurendab riski.

Kokkuvõttes on Vormsi majandus haavatav hooajalisuse ja üksikute projektide mõjude suhtes. Valla arenguvõti peitub turismi pikendamises, kinnisvara arenduse paindlikkuses ja digiteenuste laiendamises, et vähendada sõltuvust üksikutest sektoritest.

ETTEVÕTLUSSEKTORITE NÄITAJAD, €				
Sektor	Tööjõukulud	Töötajate arv	Ärikasum	Müügitulu
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	171 066	9	255 388	1 465 370
Hulgi- ja jaekaubandus	61 508	5	-2750	1 429 970
Ehitus	178 786	11	53 674	1 070 389
Majutus ja toidlustus	71 781	7	-12 406	661 589
Kirjastamine, ringhääling ning sisu tootmine ja levitamine	14 780	3	79 482	474 196
Kinnisvaraalaane tegevus	19 380	2	251 629	462 920
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	88 896	4	-111 836	456 257
Kunst, sport ja vaba aeg	17 998	2	-4610	197 881
Elektroonilise side teenus, programmeerimine, konsultatsioonid, andmetöötlastaristu ja muu infoalaane tegevus	56 029	3	-68 424	167 223
Haridus	28 500	3	9411	77 526
Veondus ja laondus	18 667	1	34 219	62 280
Muud teenindavad tegevused	22 822	2	10 627	13 625
Töötlev tööstus	0	0	-5110	13 466
Haldus- ja abitegevused	0	0	-1796	12 166
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	0	0	-2261	6130
Finants- ja kindlustustegevus	0	0	29 598	0
KOKKU	750 213	52	514 835	6 570 988

Tabel 21. Vormsi valla ettevõtlussektorite näitajad 2024. aastal.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

KOKKUVÕTE

Läänemaa ettevõtluspildi kirjeldamisel lähtutakse kolmest põhimõddikust – müügitulu, ärikasum ja töötajate arv – ning vaadeldakse nii maakonna tervikut kui ka selle kolme omavalitsuse eripärasid. Maakonnana koges Läänemaa viimastel aastatel dünaamikafaasi, kus kuni 2022. aastani toimus majanduse tugev tõus, millele järgnes 2023. ja 2024. aastal mõõdukas korrigeerimine (vt Tabel 22).

Need näitajad peegeldavad majanduse üldist elujõulisust. Eesti üldise majanduskeskkonna taustal, nagu käsitletud peatükis „Üldine majanduskeskkond“, on riigi majandus läbinud sarnaseid etappe: kiire kasv kuni 2022. aastani, millele järgnesid globaalsest keskkonnast tulenevad pinged – hinnatõus, tarneahela raskused ja ekspordi kõikumine. Järgmises peatükis vaatame kuidas läheb Läänemaal võrdluses teiste Eesti maakondadega.

KOVide NÄITAJAD, €				
Väärtused	2021	2022	2023	2024
Müügitulu	460 283 597	521 415 854	525 733 645	499 274 920
Ärikasum	45 784 771	60 671 582	44 639 749	43 919 403
Töötajate arv	5237	5330	5212	4987
Tööjõukulud	102 770 085	113 213 164	119 536 807	120 074 025

Tabel 22. KOVide müügitulu, ärikasumi, töötajate arvu ja tööjõukulude kokkuvõte.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

LÄÄNEMAA VÕRDLUS TEISTE MAAKONDADEGA EESTIS

Eesti maakondade majandusliku olukorra mõistmine on oluline mitte ainult riiklikul, vaid ka kohalikul tasandil. See analüüs keskendub Lääne maakonna majandusnäitajate võrdlemisele teiste Eesti maakondadega aastatel 2021–2024. Eesmärk on anda Lääne maakonna poliitikakujundajatele ülevaade maakonna näitajatest võrreldes teiste Eesti maakondadega. Maakondade omavaheline võrdlus põhineb Äriregistri ja Statistikaameti andmetel.

Analüüsitud on järgmisi näitajaid:

- SKP elaniku kohta
- Ettevõtete arv
- Hõivatute arv ja tööjõu näitajad
- Müügitulu
- Ekspordi maht
- Ärikasum
- Brutokuupalk

- Esiteks tuleb kohe öelda, et Harju maakond ja mõnel juhul Tartu maakond on oma näitajate poolest ülejäänud maakondadest oluliselt suuremad. Selle jaoks, et jooniseid oleks lihtsam lugeda, on mõistlik need maakonnad joonistelt eemal-dada. Lääne maakonna seisukohalt on eriti huvipakkuv, kui-das tema näitajad paistavad välja võrreldes sama suurusjärgu maakondadega.

SKP ELANIKU KOHTA

SKP elaniku kohta võimaldab võrrelda erineva suuruse ja rahvaarvuga maakondi. See näitab, kui palju väärtust luuakse ühe elaniku kohta – ehk kui jõukas või produktiivne on piirkond võrreldes teistega. Kõrgem SKP elaniku kohta viitab üldjuhul kõrgemale elatustasemele, paremale taristule ja suuremale sissetulekule.

Läänemaa SKP elaniku kohta (vt Tabel 23) on 2020–2023 liikunud stabiilselt üles, tõustes 13,3 tuhandelt eurolt 16,0 tuhande euroni. Kuna 2024. aasta kohta ei ole maakondlikku SKPd täies mahus avaldatud, on mõistlik kasutada „indikaatoreid“, mis SKPse panustavad: müügitulu, ekspordi maht, ärikasum ja brutopalgad dünaamika. Läänemaal vähenes müügitulu 2024 võrreldes 2023 aastaga –4,7%, ekspordi maht –4% samal ajal kui ärikasum langes (–6%), mis viitab nominaalse lisandväärtuse survele, ent mitte järsule murdu-

misele. Töötajate koguarv kahanes, kuid tööjõukulud kasvasid, mis tähendab, et väärtusloome nihkus tööjõu kallinemise ja marginaalide õhenemise koostmõjus. See tähendab, et ekspordi nõrgenemine ja kasumlikkuse surve pidurdasid 2024 reaalkasvu, samas kui palgakasv koos inflatsiooni aeglustumisega toetas sisenõudlust. Tervikuna on SKP elaniku kohta vaadeldavas perioodis olnud Eesti kõige nõrgem, tõustes 20%, samal ajal kui Eesti keskmine oli 33%.

SKP ELANIKU KOHTA				
Maakond	2020	2021	2022	2023
Harju maakond	28 440	31 117	35 365	36 709
Hiiu maakond	12 942	15 217	17 267	18 034
Ida-Viru maakond	12 330	16 228	20 751	19 687
Jõgeva maakond	12 870	14 260	16 995	16 973
Järva maakond	15 074	17 167	19 387	19 482
Lääne maakond	13 375	13 780	15 487	16 022
Lääne-Viru maakond	13 883	16 193	17 989	18 277
Põlva maakond	10 611	12 504	14 479	14 623
Pärnu maakond	13 658	16 009	18 414	18 889
Rapla maakond	12 653	13 949	15 920	15 946
Saare maakond	12 846	14 233	16 784	17 084
Tartu maakond	20 495	23 703	25 786	27 021
Valga maakond	12 111	13 323	14 309	14 592
Viljandi maakond	14 589	17 050	18 951	19 320
Võru maakond	12 071	14 947	16 144	16 664

Tabel 23. Maakondade SKP elaniku kohta perioodil 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

ETTEVÖTETE ARV

Aastatel 2021–2024 kasvas ettevõtete arv Läänemaal 11,8%, mis on väga sarnane Jõgeva (+12,0%), Hiiu (+12,4%) ja Rapla (+12,9%) maakonna kasvule. Valga ja Põlva maakonnas oli kasv veidi aeglasem, vastavalt 8,4% ja 7,2%. Kõigis neis maakondades oli ettevõtete arvu kiireim kasv aastatel 2021–2023, kuid 2024. aastal toimus kerge langus (vt Tabel 24).

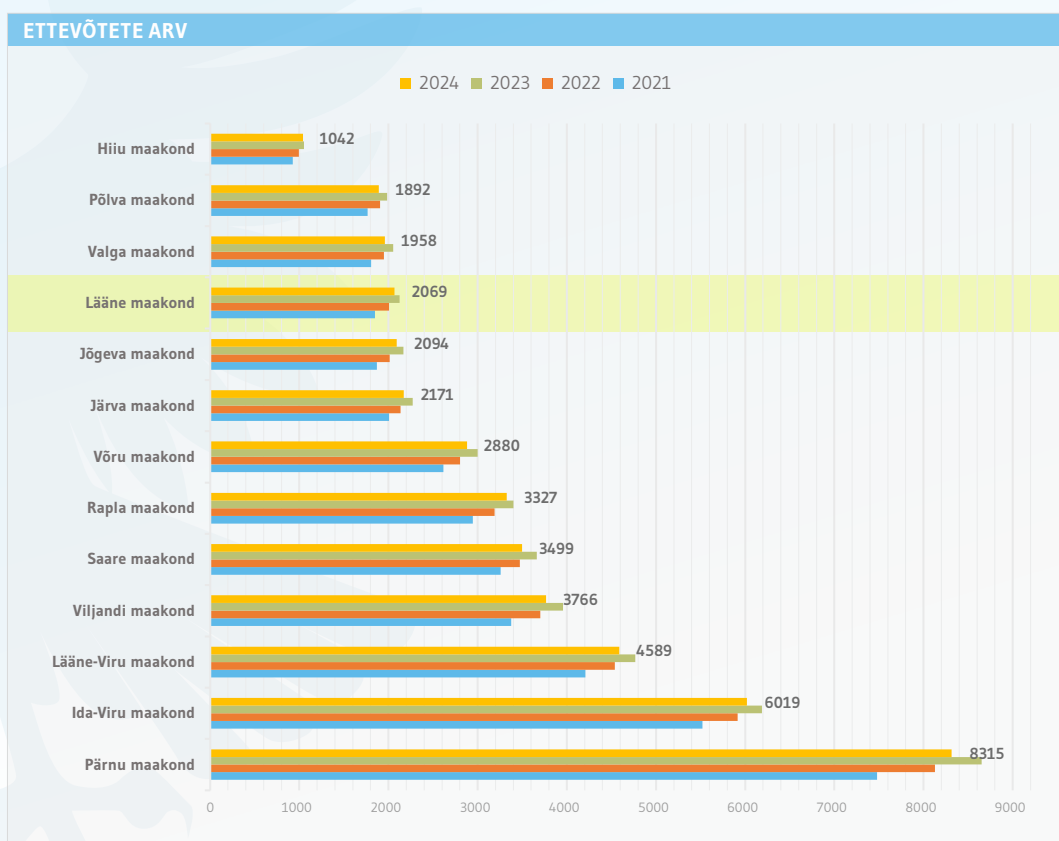
See peegeldab Eesti majanduse üldist olukorda: pärast tugevat kasvu 2021–2022 järgnes 2023. ja 2024. aastal majanduse jahtumine, mida mõjutasid inflatsioon, nõudluse kõikumine ja investeringute ettevaatlikkus. Kuigi ettevõtete arv kasvas, viitab 2024. aasta langus sellele, et osa ettevõteteid lõpetas tegevuse või uute loomine aeglustus. Lisaks võib

mõjutada ettevõtete struktuurset ümberpaiknemist riigis saadaolevad toetused. Näiteks on paljude toetuste puhul toetuse määrad madalamad või olematud kui ettevõtte on registreeritud Tallinna või Tartu linna. Teatud regionaalsed toetused võivad meelitada ettevõtete ümberregistreerimisi, mis võib põhjendada Põlva maakonda registreeritud ettevõtete hüppelist kasvu (18%).

Üldjuhul sarnased muutused mitmes maakonnas näitavad, et väiksemad ja keskmise suurusega piirkonnad reageerivad majanduskeskkonna muutustele üsna ühtemoodi. See rõhustab vajadust mitmekesistada majandust ja toetada ettevõtlust.

ETTEVÖTETE ARV				
Maakond	2021	2022	2023	2024
Harju maakond	79 664	86 841	93 293	89 501
Tartu maakond	15 375	16 565	17 555	16 905
Pärnu maakond	7480	8129	8652	8315
Ida-Viru maakond	5521	5915	6189	6019
Lääne-Viru maakond	4207	4540	4769	4589
Viljandi maakond	3376	3703	3956	3766
Saare maakond	3259	3473	3662	3499
Rapla maakond	2946	3188	3403	3327
Võru maakond	2616	2803	2999	2880
Järva maakond	2006	2137	2270	2171
Jõgeva maakond	1869	2014	2166	2094
Lääne maakond	1850	2005	2126	2069
Valga maakond	1807	1948	2053	1958
Põlva maakond	1765	1906	1986	1892
Hiiu maakond	927	996	1051	1042
KOKKU	134 668	146 163	156 130	150 027

Tabel 24. Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete arv ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

Joonis 12. Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete arv (välja arvatud Harju ja Tartu maakond) ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

HÕIVATUTE ARV JA TÖÖHÕIVE

Hõivatute arv näitab, kui palju inimesi töötab ja loob väärtust. Kõrge hõive tähendab, et majandus suudab pakkuda töökohti ja kasutada oma tööjõupotentsiaali.

Eestis tervikuna on suurusjärguna 60% hõivatutest Harjumaal, 10% Tartumaal ja ülejäänud maakonnad on 1%-5,5% juures. Läänemaa on püsinud 1% lühemal koguhõivatute osakaalust.

Vaatlusalasel perioodil kahanes Läänemaa töötajate arv 4242 → 4082 (vt Tabel 25). Kahanemine tuli kahel moel: tööjõus osalemise määra (vt Tabel 26) langus (ca 79,7% → 71,3%) vähendas potentsiaalset tööjõudu ning tööhõive määra langus (72,7% → 67,2%) vähendas hõivatute hulka (vt Tabel 27). Samal ajal püsis rahvaarv ligikaudu stabiilne (~20,3k →

20,6k), mis viitab tsüklilisele, mitte demograafilisele allikale. Sektorite järgi näitas Haapsalu 2024 töötleva tööstuse hõive taastumist (+48), samas kui ehitus ja kutse/tehnikaalased teenused andsid hõivet vähemaks — kooskõlas Eesti 2024 tsükliga, kus nõrk välisnõudlus ja kinnisvaraaktiivsuse vaibumine survestasid töökohti.

TÖÖTAJATE ARV				
Maakond	2021	2022	2023	2024
Harju maakond	244 813	269 508	261 324	264 040
Tartu maakond	42 303	44 634	44 912	44 505
Ida-Viru maakond	22 946	22 397	23 674	21 957
Pärnu maakond	20 176	20 706	21 248	20 349
Lääne-Viru maakond	15 301	16 018	15 912	24 626 ²⁰
Viljandi maakond	10 476	10 245	10 267	10 533
Saare maakond	7955	8257	8097	7847
Võru maakond	7701	7452	8077	7357
Järva maakond	7384	7349	7499	7081
Rapla maakond	7066	7157	7110	6838
Jõgeva maakond	5455	5312	5235	5006
Valga maakond	5256	5233	5242	4991
Põlva maakond	4352	4490	4561	4386
Lääne maakond	4242	4364	4229	4082
Hiiu maakond	1800	1938	1827	1787

Tabel 25. Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete töötajate arv ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

TÖÖHÕIVE MÄÄR, %				
Maakond	2021	2022	2023	2024
Harju maakond	71,5	74,3	73,2	72,8
Hiiu maakond	71,6	70,8	70	71,3
Ida-Viru maakond	56,1	54,9	55,4	57,5
Jõgeva maakond	61,2	60,7	58,5	62,6
Järva maakond	60	64,9	68,6	65,5
Lääne maakond	63,8	70,5	72,7	67,2
Lääne-Viru maakond	62,2	60,7	65,7	67,4
Põlva maakond	56,2	58,2	61,9	63,7
Pärnu maakond	67,7	70,7	70,8	65,6
Rapla maakond	61,6	66,3	64,8	64
Saare maakond	63,7	70,5	69,3	64
Tartu maakond	67,9	71,5	72,7	72,1
Valga maakond	56,9	53,8	60	61,6
Viljandi maakond	62,8	70,4	65,7	67,2
Võru maakond	61,3	63,3	61,2	65,2

Tabel 26. Eesti maakondade tööhõive määr ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Statistikaamet.

²⁰ Tegemist on olulise kasvuga tööhõive, mida ei toeta müügitulu kasv, elanike arv, tööhõive osalemise määr. Sellest lähtuvalt tuleks sellesse tulemusse suhtuda ettevaatlikult ja arvestada võimalusega, et see korrigeeritakse.

TÖÖJÕUS OSALEMISE MÄÄR, %				
Maakond	2021	2022	2023	2024
Harju maakond	75,80	78,90	78,10	78,40
Hiiu maakond	73,90	71,80	70,70	72,10
Ida-Viru maakond	63,40	61,40	61,70	66,50
Jõgeva maakond	64,80	65,40	65,20	70,10
Järva maakond	63,50	67,60	72,20	68,90
Lääne maakond	66,00	73,00	79,70	71,30
Lääne-Viru maakond	66,00	65,00	71,20	73,50
Põlva maakond	59,40	61,60	66,70	66,50
Pärnu maakond	72,90	74,40	74,90	71,90
Rapla maakond	64,50	70,40	72,40	68,80
Saare maakond	67,90	72,10	73,10	68,70
Tartu maakond	71,60	73,80	76,30	76,00
Valga maakond	62,30	58,30	65,40	68,70
Viljandi maakond	65,60	72,40	68,20	71,20
Võru maakond	65,40	65,40	62,70	69,70

Tabel 27. Tööjõus osalemise määr (%) ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Statistikaamet.

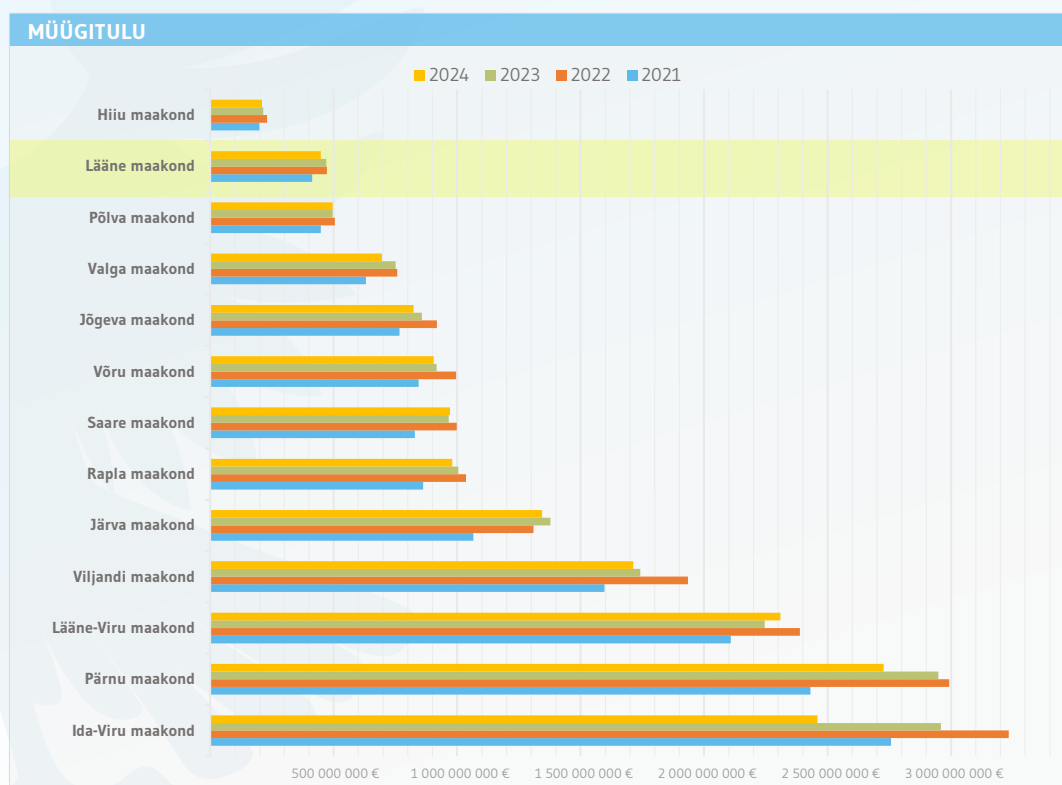
MÜÜGITULU

Läänemaa ettevõtete müügitulu kasvas 2021–2022 jõudsalt (vt Tabel 28, saavutades tipu 2022. aastal 472 miljonit eurot. Seejärel järgnes 2023. aastal kerge langus (–0,4%) ning 2024. aastal juba märgatavam langus –4,7%, jõudes 447,5 miljoni euroni. Müügitulu dünaamika peegeldab hästi kogu Eesti majanduse tsüklit: kiire kasv inflatsiooni ja ekspordi toel kuni 2022. aastani, millele järgnesid väliskeskkonna jähnenemine ja siseturu nõrgenemine.

Võrreldes teiste sarnaste maakondadega jäi Läänemaa müügitulu kasv mõõdukaks. Näiteks Pärnu maakonnas oli 2022. aasta tipp 2,99 miljardit eurot, Viljandis 1,93 miljardit ning Hiiu maakonnas 229 miljonit eurot. Läänemaa müügitulu langus 2024. aastal oli suhteliselt sarnane teiste väiksemate maakondadega, kuid jäi väiksemaks kui Ida-Viru, Valga või Pärnu maakonnas, kus langus oli teravam.

MÜÜGITULU, €				
Maakond	2021	2022	2023	2024
Harju maakond	52 286 911 477	65 238 277 275	61 857 662 744	62 551 301 228
Tartu maakond	7 229 220 501	8 735 632 205	8 520 564 843	8 429 261 973
Ida-Viru maakond	2 756 806 286	3 233 937 566	2 958 445 480	2 458 633 490
Pärnu maakond	2 431 178 854	2 992 672 513	2 949 014 194	2 727 050 663
Lääne-Viru maakond	2 108 618 565	2 387 657 954	2 245 932 920	2 308 401 664
Viljandi maakond	1 596 349 914	1 934 924 927	1 741 086 227	1 713 284 192
Järva maakond	1 065 946 854	1 309 295 673	1 378 247 697	1 344 460 411
Rapla maakond	861 654 042	1 035 418 917	1 005 378 530	980 063 679
Saare maakond	829 175 997	998 709 212	966 038 440	971 467 060
Võru maakond	844 651 229	996 120 500	916 112 500	905 112 700
Jõgeva maakond	766 378 683	917 375 545	857 467 466	823 725 550
Valga maakond	630 116 487	757 863 960	750 790 869	695 774 580
Põlva maakond	447 519 658	505 193 020	496 040 574	495 181 332
Lääne maakond	413 379 244	472 022 892	469 338 145	447 458 699
Hiiu maakond	199 420 733	229 692 072	214 406 815	209 515 992

Tabel 28. Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete müügitulu ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

Joonis 13. Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete müügitulu (välja arvatud Harju ja Tartu maakond) ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

EKSPORDI MAHT

Läänemaa ekspordikäive liikus 2021–2024 sarnases suunas kogu Eesti ekspordi suunaga (vt Tabel 29). Konkreetsemalt oli Läänemaa eksport langes kõigest 4%, mis on korrelatsioonis müügimahtude vähenemisega. See on väiksem langus kui

mitmes teises maakonnas (nt Ida-Viru –23%, Järva –22%, Harju –17%, Pärnu –15%) ning sarnane Jõgeva (–4%) ja Hiiu (–5%) näitajatele.

MÜÜGITULU EKSPORDIST, €				
Maakond	2021	2022	2023	2024
Harju maakond	22 977 625 738	28 259 056 877	27 176 503 232	22 524 423 918
Tartu maakond	2 467 576 225	2 867 903 015	2 790 222 019	2 591 557 378
Pärnu maakond	859 321 219	1 017 119 731	999 667 888	852 989 505
Ida-Viru maakond	696 951 580	899 719 613	854 824 062	659 139 205
Lääne-Viru maakond	622 667 418	749 265 449	724 167 642	636 094 834
Viljandi maakond	599 813 363	759 562 346	620 531 013	636 131 515
Rapla maakond	334 261 063	390 294 467	375 399 389	366 191 483
Järva maakond	275 069 811	326 851 796	392 022 105	306 309 003
Saare maakond	278 858 356	319 480 380	312 662 807	338 731 298
Valga maakond	198 386 790	221 693 896	332 473 459	321 712 031
Jõgeva maakond	242 049 842	287 286 590	253 498 237	244 053 017
Võru maakond	184 412 480	218 108 646	181 285 806	161 235 829
Lääne maakond	115 608 510	122 050 270	114 876 506	109 763 937
Põlva maakond	98 196 549	103 038 876	98 863 094	116 879 440
Hiiu maakond	58 903 688	68 650 401	54 454 555	51 615 867

Tabel 29. Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete müügitulu ekspordist ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

ÄRIKASUM

2024. aastal paiknes Läänemaa absoluutse ärikasumi pingereas 12. kohal 15-st (vt Tabel 30). Eespool nt Põlva 29,86 mln €, Hiiu 16,67 mln €, Ida-Viru 0,36 mln €, kuid tagapool Võru 55,31 mln €, Jõgeva 61,66 mln €, Saare 60,80 mln €. Koguperioodi muutus 2021 → 2024 oli -8,1%, samal ajal kui mitmes sarnases maakonnas oli langus samas suurusjärgus või suurem (nt Võru -31%, Valga -15%, Pärnu -12%).

See kinnitab, et 2022. aasta oli marginaalide poolest tipu-aasta, millele järgnes marginaali surve (sisendhinnad, palgakulude kasv, nõrgem välisnõudlus). 2024. aasta marginaal (~9,3%) on siiski võrdlemisi konkurentsivõimeline võrreldes mitme naabermaakonnaga: nt Lääne-Viru ~5,8%, Järva ~5,4%, Saare ~6,3%, Rapla ~8,0%, Viljandi ~8,6%, Valga ~9,6% (ligikaudsed arvutused 2024. aasta müügitulu järgi).

Kasutades müügitulu andmeid, kujunesid ligikaudsed kogumarginaalid:

- 2021: 45,14 / 413,38 ≈ 10,9%
- 2022: 63,01 / 472,02 ≈ 13,4%
- 2023: 44,09 / 469,34 ≈ 9,4%
- 2024: 41,47 / 447,46 ≈ 9,3%

ÄRIKASUM, €				
Maakond	2021	2022	2023	2024
Harju maakond	4 219 834 062	4 801 965 027	4 077 329 737	4 234 367 746
Tartu maakond	672 386 726	791 203 850	651 704 943	720 586 563
Pärnu maakond	241 964 533	307 620 044	242 794 226	213 465 649
Viljandi maakond	166 409 772	189 103 222	152 302 373	147 981 957
Lääne-Viru maakond	158 745 268	171 912 818	127 209 897	132 649 947
Rapla maakond	80 891 831	99 259 565	76 259 132	78 429 017
Järva maakond	81 171 383	111 589 896	57 242 957	73 035 403
Võru maakond	80 457 310	100 463 022	62 389 156	55 308 415
Valga maakond	78 526 985	89 077 684	52 975 313	66 495 105
Saare maakond	61 577 403	77 970 058	68 267 409	60 798 666
Jõgeva maakond	53 977 259	82 793 541	54 585 034	61 660 460
Lääne maakond	45 143 580	63 012 939	44 090 130	41 465 652
Põlva maakond	40 980 904	40 917 924	30 914 938	29 861 069
Ida-Viru maakond	215 190 070	160 289 805	286 589 923	361 118
Hiiu maakond	18 325 873	20 306 114	17 689 108	16 670 365

Tabel 30. Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete ärikasum ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

BRUTOKUUPALGAD

Inflatsioon Eestis 2021–2024

- 2021: ~4,7%
- 2022: ~19,4% (rekordiline hinnatõus)
- 2023: ~9,2%
- 2024: ~3,5%

Inflatsioon tõusis järsult 2022. aastal, mis tõi kaasa sisendkulude hüppe ja palgasurve. Töötajad nõuavad tavaliselt palgatõusu, et kompenseerida ostujõu langust – see on klassikaline reaktsioon tarbijahinnaindeksi kasvule. Kui hinnad tõusevad 19%, aga palk kasvab näiteks 8–10%, siis reaalpalk langeb. Eestis juhtuski 2022. aastal, et nominaalpalk kasvas ~8%, kuid inflatsioon oli üle 19%, mis vähendas ostujõudu. Alles 2024. aastal, kui inflatsioon aeglustus 3,5% tasemele ja palk kasvas ~8%, paranes reaalpalk.

Keskmine brutokuupalk kasvas Eestis 2021–2024 märgatavalt, kuid piirkondlikud erinevused püsivad. Harju maakond tõusis 1658 eurolt 2218 euroni (+33,8%), Tartu 1474 → 1995 € (+35,3%). Läänemaa liikus 1182 eurolt 1513 euroni (+28%), jäädes Eesti keskmisele alla (32%). Samas kumulatiivne inflatsioon oli ligi 40%. See tähendab, et reaalpalk on nelja aasta

lõikes endiselt veidi madalam kui enne kriisi, kuigi 2024. aasta tõi paranemise. Läänemaal oli palgatõus 28%, mis jääb Eesti keskmisele alla ja tähendab, et reaalne ostujõud on taastunud aeglasemalt.

See palgaskasv on otseselt seotud varasemate peatükkidega. Müügitulu ja ärikasumi analüüs näitas, et Läänemaa ettevõtlus koges 2022. aastal tiipset, millele järgnes 2023–2024 marginaalide surve. Kui müügitulu langes 2024. aastal ~4,7% ja ärikasum ~6%, siis palgad jätkasid tõusu. See tähendab, et tööjõukulude osakaal suurenes, mis vähendas kasumlikkust ja tõstis ettevõtete efektiivsuse vajadust.

Ekspordi peatükis ilmnes, et Läänemaa ekspordimaht kahanes ~4%, mis koos palgaskasvuga viitab konkurentsivõime riskile. Kui tootlikkus ei kasva samas tempos kui palgad, võib see pidurdada investeeringuid ja töökohtade loomist. Seega on brutokuupalkade tõus küll positiivne sotsiaalses plaanis, kuid majanduslikult nõuab see strateegiat: lisandväärtuse kasvatamist, tururiskide hajutamist ja tehnoloogilist uuendust, et säilitada marginaalid ja ekspordivõime.

BRUTOPALK, €				
Maakond	2021	2022	2023	2024
Harju maakond	1658	1855	2057	2218
Hiiu maakond	1154	1259	1398	1537
Ida-Viru maakond	1145	1270	1437	1576
Jõgeva maakond	1164	1284	1425	1548
Järva maakond	1268	1382	1527	1649
Lääne maakond	1182	1299	1420	1513
Lääne-Viru maakond	1194	1310	1458	1559
Põlva maakond	1167	1286	1422	1534
Pärnu maakond	1195	1329	1479	1595
Rapla maakond	1221	1340	1485	1593
Saare maakond	1143	1257	1395	1517
Tartu maakond	1474	1641	1837	1995
Valga maakond	1114	1197	1348	1461
Viljandi maakond	1244	1374	1515	1637
Võru maakond	1160	1277	1423	1524

Tabel 31. Eesti maakondade brutokuupalk ja selle muutumine aastatel 2021–2024.
Allikas: Statistikaamet.

KOKKUVÕTE

Läänemaa majandus näitas 2024. aastal selget kohanemiskaasi. Ettevõtete müügitulu taandus 447,5 miljoni euroni, mis on 4,7% vähem kui 2023. aastal. Ärikasum langes 41,5 miljoni euroni (–6% aastaga) ning koos müügituluga kujunes ärikasumi marginaaliks ligikaudu 9,3% – see on 2022. aasta tipust (u 13,4%) madalam, kuid jääb siiski konkurentsivõimeliseks võrreldes mitme teise tööstusmaakonnaga. Ettevõtete arv kahanes 2126-lt 2 069-ni ning tööjõunäitajad nõrgenesid: töötajate arv vähenes 4082-ni, tööjõus osalemise määr alanes 79,7%lt 71,3%le ja tööhõive määr 72,7%lt 67,2%le. SKP elaniku kohta liikus 2020–2023 13,4 tuhande eurolt 16 tuhandeni.

Võrdluses teiste maakondadega oli Läänemaa langus mõõdukas: näiteks Pärnu ja Ida-Viru nägid järsemaid mahtude korrektsioone, samas kui Lääne-Viru püsis ligikaudu tasemel. See viitab struktuursele vastupidavusele – teenuste ja mõõduka tööstuskoormusega majandus ei kuku järsult, kuid ka kasvupotentsiaal on tsükli tippudes piiratum. Marginaalide normaliseerumine peegeldab sisendkulude ja palgasurve koosmõju nõrga nõudlusega. Ometi on Läänemaa marginaal jäänud üle paljude väiksemate tööstusmaakondade mediaani, mis näitab hinnastamise distsipliini ja kulude juhtimist.

Poliitikakujundajatele joonistub sellest kolm põhiseost ja neli praktilist suunda.

Esiteks eeldab marginaalide taastumine ka järgnevatel aastatel, et VKEde tootlikkus kasvaks kiiremini kui tööjõukulud. Vaja on tõsta lisandväärtust töötaja kohta koos investeeringutoetusega automatiseerimisse, protsesside ümberkorraldamisesse või materjali- ja energiatõhususe tõstmisesse. See võiks aidata viia kasumlikkuse taas kahekohalise marginaali lähedusse.

Teiseks on Läänemaa ekspordistruktuuri volatiilsust vähendav samm riskide hajutamine Põhjamaadest kaugemale. Siia sobiks erinevad ekspordiprogrammid, mis aitavad uste avamisel teistes sihtriikides.

Kolmandaks tuleb tööjõus osalemise määra langus tagasi pöörata, sidudes kohalike tööandjate vajadused kiirümbri ja täiendusõppega (logistika, puidu väärindamine, masinatööstus, teenuste digitaliseerimine) ning seades eesmärgiks osalemismäära taas üle 75% ja tööhõive määra üle 70%.

Neljandaks peaks ettevõtlustoetused suunama kvaliteedikasvu – siduda toetus KPldega (ekspordi tõus, lisandväärtus töötaja kohta jne), et 2024. aastal 2069 ettevõteteni taandunud baasile järgnev arvuline kasv tooks kaasa ka püsiva kasumlikkuse paranemise ja kapitali ligimeelitamise.

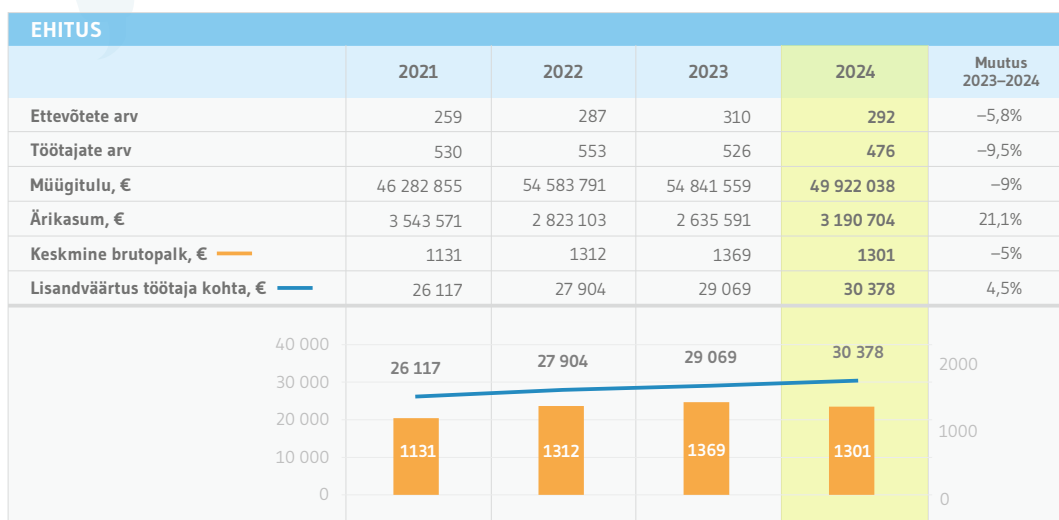
LÄÄNEMAA MAJANDUSVALDKONDADE NÄITAJAD AASTATEL 2021–2024

EHITUS

Ehitussektor hõlmab hoonete ja rajatiste üld- ning eriehitust, sealhulgas uusehitust, ümberehitust, remonti ja rekonstrueerimist. Sektor katab nii elamute, büroo- ja tootmishoonete kui ka teede, sildade, tunnelite, raudteede, lennuväljade, sadamate ja muude infrastruktuuriobjektide ehituse. Ehitusettevõtted võivad teostada töid oma kulul, tasu eest või alltöövõtu korras ning vastutavad tavaliselt ehitise valmimise eest tervikuna. Lisaks hõlmab sektor ka hoonete ja rajatiste renoveerimist, uuendamist ning ajalooliste ja arheoloogiliste objektide restaureerimist. Ehituse alla kuulub ka seadmete (nt eskalaatorid, kliimaseadmed) paigaldus ja hooldus, kui see toimub ehitusplatsil.²¹

Ehitussektori majandusnäitajad on perioodil 2021–2024 püsinud üldjoontes stabiilsed, kuid ilmneb kerge langustrend (vt Tabel 32). Sektori müügitulu ja töötajate arv vähenesid 2024. aastal võrreldes eelneva aastaga ligikaudu 10%, mis erineb Eesti keskmisest trendist, kus mõlemad näitajad kasvasid 4–5%²². Üleriiklikust arengust eristub ka sektori keskmise brutokuupalga paigalseis aastatel 2022–2024. Samas on ehitussektori töötajate keskmine palk 86,9% maakonna keskmisest, mis on sisuliselt võrdne ülejäänud Eesti vastava suhtarvuga (85,6%)²³.

Sektori suurima müügikäibega ettevõtted (vt Tabel 33) tegelevad peamiselt teede korrashoiu korraldamise ning elamute ja mitteeluhoonete ehitusega. Märkimist väärib, et seni Lääne maakonda registreeritud üks sektori suurimaid ettevõtteid, Raudviu OÜ, on analüüsi koostamise hetkeks registreeritud Harjumaale, mistõttu selle näitajad käesolevas analüüsis ei kajastu.

Tabel 32. Ehitus sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Lääne Teed OÜ	10 122 171	34	44 654
Eesti Puurkaev OÜ	2 505 420	12	87 166
Osühing EHTO	2 168 784	10	25 288
OÜ Rannavesi Ehitus	1 619 218	16	26 400

Tabel 33. Ehitus sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

²¹ Registrate ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

²² 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

²³ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

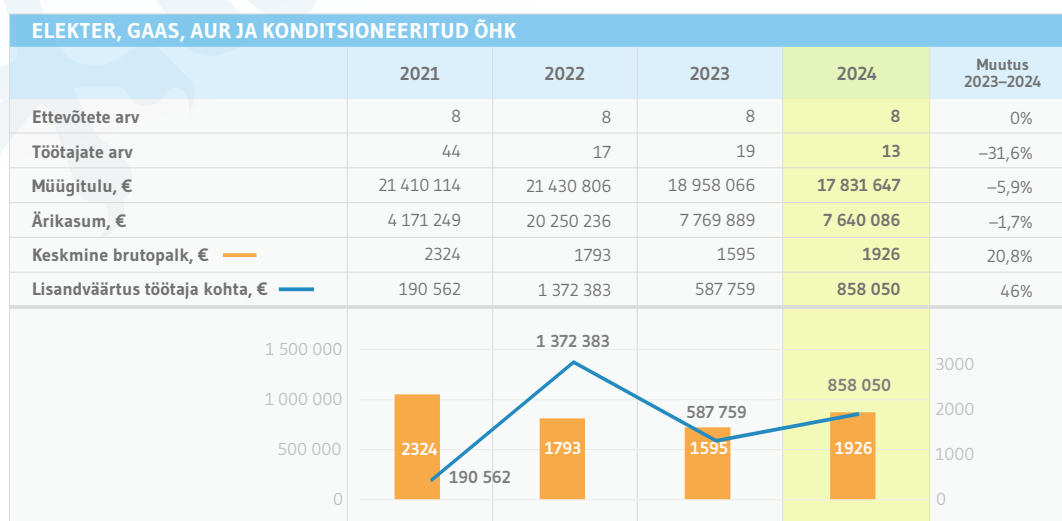
ELEKTRIENERGIA, GAASI, AURU JA KONDITSIONEERITUD ÕHUGA VARUSTAMINE

Sektor hõlmab elektrienergia ja gaasikütuste tootmist, ladustamist, jaotamist, müüki ja vahendamist energiavarustuse tagamiseks püsivõrkude kaudu. Siia kuulub ka tööstusparkide ja elamute energiavarustus ning elektri- ja gaasirajatiste käitus. Lisaks hõlmab sektor kütte ja jahutuse teenuseid, sealhulgas varustamist auru ja konditsioneeritud õhuga põhivõrgu kaudu.²⁴

Perioodil 2021–2024 on sektori majandusnäitajate muutused olnud hekilised ning selle peamiseks põhjuseks on ettevõtete vähesus sektoris, mille tõttu mõjutavad üksikute ettevõtete tulemused oluliselt kogu sektori näitajaid (vt Tabel 34). 2022. aasta oli Elektrienergia, gaas, aur ja õhk sektorile erakordselt kõrge kasumlikkuse tõttu väga edukas. 2023–2024 ärikasum stabiliseerus ning on arvestades ettevõtete ja töötajate arvu sektoris endiselt erakordselt kõrge. Sellest tulenevalt on ka

sektori lisandväärtus töötaja kohta Lääne maakonna kõrgeim. Sektori müügitulu langus 5,9% on oluliselt väiksem, kui Eestis tervikuna (–15,9%)²⁵.

Enamus sektori ettevõtetest sh kõige suurem ettevõtte (Imatra Elekter Aktsiaselts) tegelevad elektrienergia tootmise ja müü- giga.

Tabel 34. Elektrienergia jt. sektori näitajad Läänemaal.

Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

²⁴ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

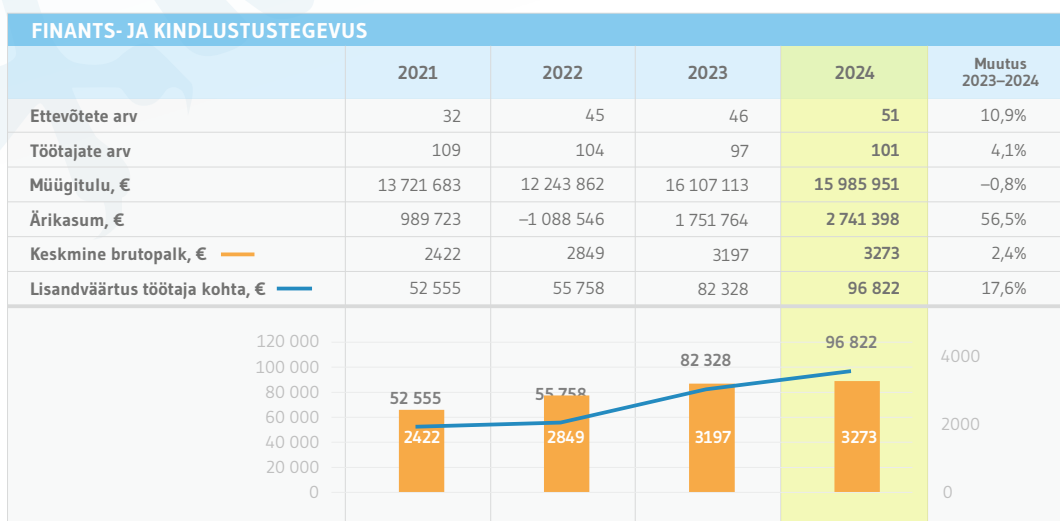
²⁵ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

FINANTS- JA KINDLUSTUSTEGEVUS

Sektor hõlmab finantsteenuseid, kindlustustegevust ning finants- ja kindlustusvahenduse abitegevusi, sõltumata kasutatavast tehnoloogiast. Siia kuuluvad rahaliste vahendite kogumine, hankimine ja pakkumine, riskide jagamine kindlustus- ja annuitedilepingute kaudu ning finants- ja kindlustusteenuseid toetavate eriteenuste osutamine. Sektor hõlmab ka varade haldust ja hoidmist, sealhulgas valdusfirmade ja kontsernide finantsüksuste, usaldusühingute, fondide ning pensioni- ja edasikindlustusfondide tegevust.²⁶

Finants- ja kindlustustegevuse sektor on Läänemaal üks kõrgeima keskmise palga ning kõrgeima töötaja kohta arvatava tootlikkusega valdkondi (vt Tabel 35). Periood 2021–2024 on olnud sektorile stabiilselt edukas, sealhulgas ka 2024. aasta, mil ärikasum ja sellest tulenevalt ka lisandväärtus kasvasid märkimisväärselt. Viimase kümnendi keskmisest kõrgemad intressimäärad on oluliselt suurendanud eelkõige pankade kasumlikkust.

Tuleb siiski rõhutada, et analüüs põhineb ainult Läänemaale registreeritud ettevõtete andmetel. Seetõttu ei kajastu siin suurte pankade ja kindlustusettevõtete filiaalide tegevus Läänemaal. Nii moodustabki valdav osa sektori näitajatest Holm Bank AS koos sellega seotud ettevõtetega, mis mõjutab oluliselt kogu sektori majandustulemusi maakonnas.

Tabel 35. Finants ja kindlustus sektori näitajad Läänemaal.

Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

²⁶ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

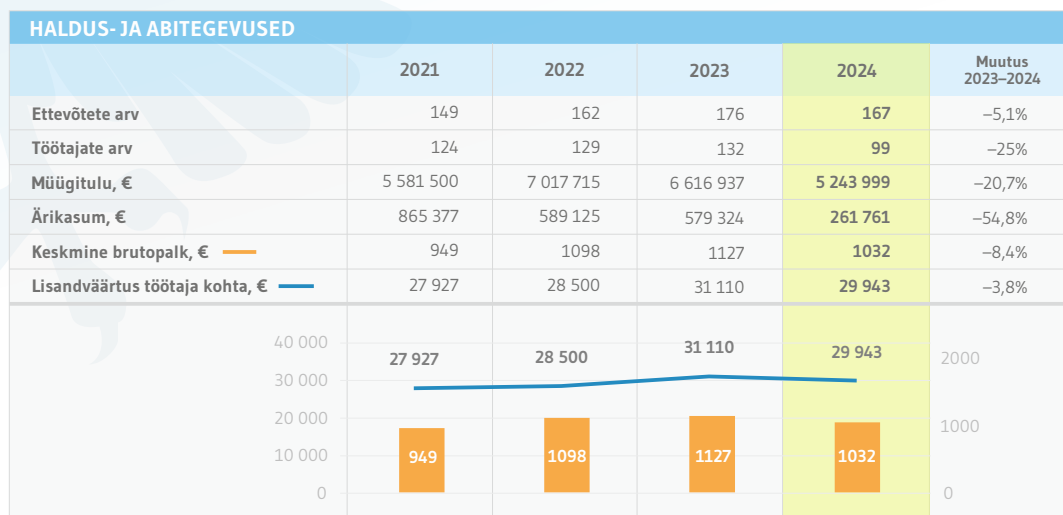
HALDUS- JA ABITEGEVUSED

Sektor hõlmab üksuseid, kes osutavad mitmesuguseid majandustegevust (ettevõtlust) toetavaid teenuseid.²⁷

Haldus- ja abitegevuste sektori majandusnäitajad olid perioodil 2021–2023 suhteliselt stabiilsed (vt Tabel 36). 2024. aasta näitajates kajastuv statistiline langus tuleneb asjaolust, et ühe sektori suurima ettevõtte majandusaasta aruanne ei olnud analüüsi koostamise hetkeks esitatud. Seetõttu on mõistlik keskenduda trendidele kuni 2023. aastani. Sellel perioodil kasvasid sektori keskmine brutokuupalk ja lisandväärtus töötaja kohta ühtlases tempos, mis on kooskõlas üle-

riigilise trendiga²⁸. Samas moodustas sektori keskmine palk 2023. aastal 79% Läänemaa keskmisest, mis on veidi madalam kui vastav näitaja Eestis keskmiselt (87,1%).

Lääne maakonnas tegutsevate sektori suurimad ettevõtted on kajastatud Tabelis 37. Varasemates analüüsides antud sektorisse kuulunud AM-Textiil OÜ majandustulemused on antud analüüsis kajastatud hulgi- ja jaekaubandus sektoris.

Tabel 36. Haldus- ja abitegevused sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
osaühing Haapsalu Linnahooldus	894 105	17	34 352
Brandpop OÜ	555 619	1	68 950
Lääne Teed Kommerts OÜ	458 505	0	Ei saa arvutada

Tabel 37. Haldus- ja abitegevused sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

²⁷ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

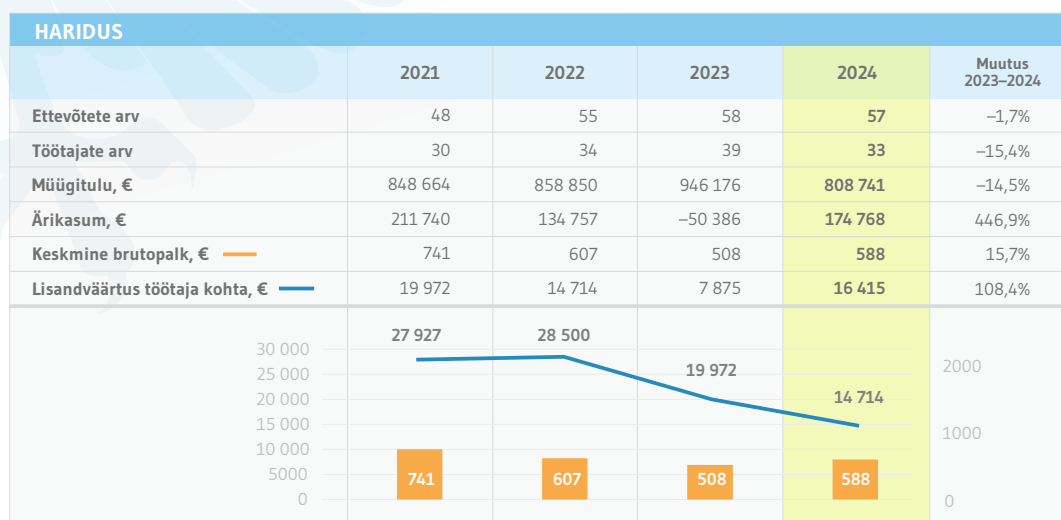
²⁸ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

HARIDUS

Haridussektor hõlmab kõiki haridus- ja koolitustegevusi olenemata haridustasemest, erialast või õpetamisviisist. Õpe võib toimuda kontaktõppes, kaugõppes või elektrooniliste kanalite kaudu. Sektor katab nii formaalhariduse erinevatel haridusastmetel – alates koolieelsest haridusest kuni kõrghariduseni – kui ka täiskasvanuhariduse ja täiendõppe programmid. Haridustegevused sisaldavad õppekava, ajakava ja teadmiste hindamist ning hõlmavad nii riiklikke kui ka eraõppeasutusi. Siia kuulub ka eriharidus, samuti sõja- ja vanglaõppeasutuste tegevus vastaval tasemel.²⁹

Hariduse sektor on Läänemaal üks väiksemaid majandus- harusid, koosnedes üksnes mikroettevõtetest (vt Tabel 39). Sektori aastane müügitulu on kogu vaadeldaval perioodil 2021–2024 jäänud alla 1 miljoni euro, mistõttu on selle osakaal Lääne maakonna ettevõtluses väga väike (vt Tabel 38).

Käesolevasse analüüsi on kaasatud ka hariduse valdkonnas tegutsevad sihtasutused ja mittetulundusühingud, kuna neil on oluline roll sektori toimimisel ja arengu kujundamisel.

Tabel 38. Hariduse sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
osaühing KLIMBERG	148 842	4	18 222
St Elmar Invest OÜ	82 708	1	66 941
Generat Enterprises OÜ	77 526	1	41 808

Tabel 39. Hariduse sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

²⁹ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

ELEKTROONILISE SIDE TEENUS, PROGRAMMEERIMINE JA MUU INFOALANE TEGEVUS

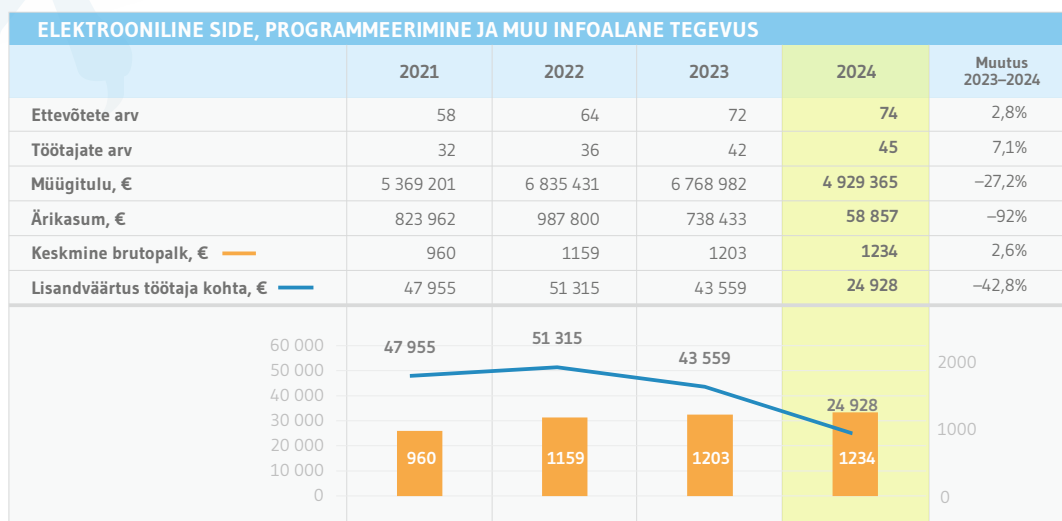
EMTAK 2008 klassifikatsioonis kajastatud info ja side sektor on EMTAK 2025 järgi jagatud kaheks: elektroonilise side teenus, programmeerimine ja muu infoalane tegevus ning kirjastamine, ringhäälingu ning sisu tootmine ja levitamine.

Sektor hõlmab elektroonilise side teenuseid ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonna tegevusi. Siia kuuluvad hääl, andmete, teksti, heli ja video edastamine, tarkvaraarendus ja programmeerimine, IT-nõustamine ning andmetööstustaristu pakkumine. Lisaks hõlmab sektor andmetööstust, majutust (hosting) ja muid infoalaseid teenuseid, mis toetavad digitaalset suhtlust ja andmete haldamist.³⁰

2024. aastal jätkus sektori ettevõtete ja töötajate arvu mõõdukas kasvutrend (vt Tabel 40). Samal ajal vähenesid märkimisväärselt sektori müügitulu, kasumlikkus ning sellest tulenevalt ka lisandväärtus töötaja kohta. Selle olulise languse peamiseks põhjuseks oli sektori suurima ettevõtte, Sloboda OÜ, tegevuse järkjärguline kokkutõmbamine 2024. aastal ning ettevõtte tõenäoline tegevuse lõpetamine 2025. aastal. Kui nimetatud ettevõtte mõju analüüsist välja jätta, püsisid üle-

jäänud sektori majandusnäitajad kogu perioodil 2021–2024 stabiilsed. Võrreldes ülejäänud Eestiga viitab see siiski paigalseisule, kuna riigi keskmiselt kasvas samal perioodil sektori müügitulu 16,7%, hõivatute arv 9% ja brutokuupalk 8%³¹.

Sektori suurimad ettevõtted on kajastatud tabelis 41.

Tabel 40. Elektroonilise side teenus, programmeerimine ja muu infoalane tegevus sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Sloboda OÜ	1 983 070	0	Ei saa arvutada
Omaraha OÜ	404 721	4	36 216
VITS solutions Eesti OÜ	197 687	5	19 587

Tabel 41. Elektroonilise side teenus, programmeerimine ja muu infoalane tegevus sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

³⁰ Registrate ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

³¹ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

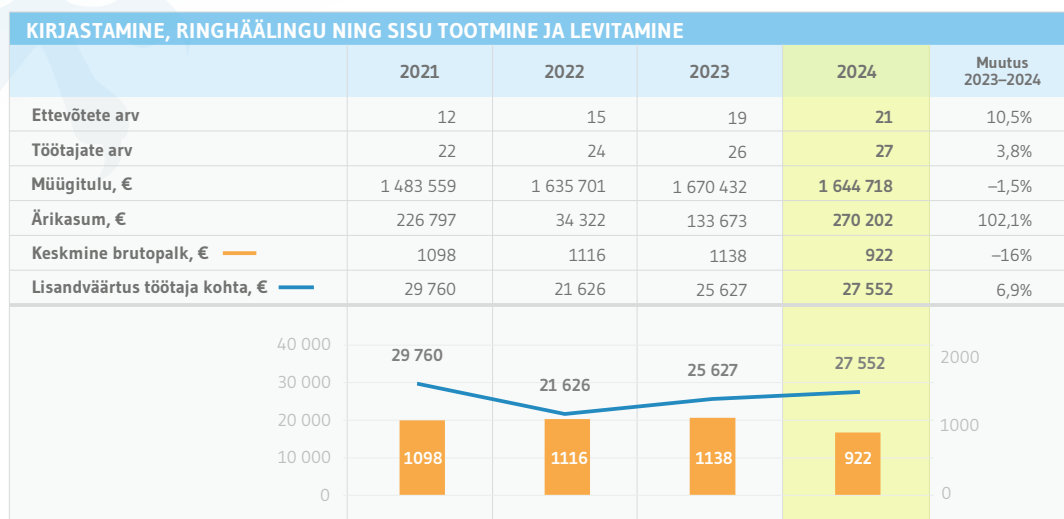

KIRJASTAMINE, RINGHÄÄLINGU NING SISU TOOTMINE JA LEVITAMINE

EMTAK 2008 klassifikatsioonis kajastatud info ja side sektor on EMTAK 2025 järgi jagatud kaheks: elektroonilise side teenus, programmeerimine ja muu infoalane tegevus ning kirjastamine, ringhäälingu ning sisu tootmine ja levitamine.

Sektor hõlmab teabetoodete loomist, avaldamist ja levitamist erinevates vormides. Siia kuulub raamatute, ajalehtede, perioodika ja tarkvara kirjastamine, audiovisuaalse sisu (filmide, telesaadete, muusika jms) tootmine ning raadio- ja teleringhääling. Lisaks hõlmab sektor voogedastusplatvormide ja sisu jagamise keskkondade käitamist ning kirjastatud sisu autoriõiguste haldamist ja litsentsimist.³²

Kirjastamine, ringhäälingu ning sisu tootmine ja levitamine sektor on Lääne maakonnas suhteliselt väikese osakaaluga, kuid mõõdukalt kasvavate majandusnäitajatega (vt Tabel 42). Võrreldes 2023. aastaga kahekordistus 2024. aastal sektori kasumlikkus ning selle tulemusena tõusis ka lisandväärtus töötaja kohta.

Tabel 42. Kirjastamine, ringhäälingu ning sisu tootmine ja levitamine sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
POINT Productions OÜ	472 433	1	100 437
Osaühing LÄÄNE ELU	449 417	11	23 356
Osaühing Vaatenurk	169 242	2	59 149

Tabel 43. Kirjastamine, ringhäälingu ning sisu tootmine ja levitamine sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

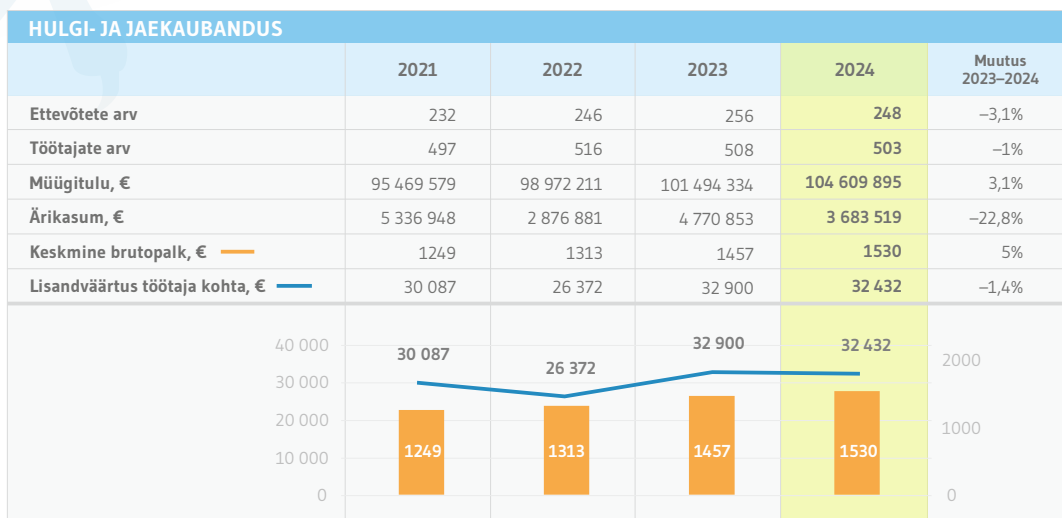
³² Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

HULGI- JA JAEKAUBANDUS, MOOTORSÕIDUKITE JA MOOTORRATASTE REMONT

Sektor hõlmab igat liiki kaupade hulgi- ja jaemüüki ning kaubandusega seotud teenuseid. Siia kuulub kaupade edasimüük ilma neid oluliselt muutmata – nii ettevõtetele ja asutustele (hulgimüük) kui ka lõpptarbijatele (jaemüük). Sektor hõlmab ka kaupade ladustamist, pakendamist ja turustamist erinevate müügikanalite kaudu, sh kauplustes, internetis ja müügiautomaatide vahendusel.³³

Hulgi- ja jaekaubanduse sektoris kasvas Lääne maakonna ettevõtete müügitulu 2024. aastal võrreldes eelneva aastaga 3,1% (vt Tabel 44), samal ajal kui Eestis tervikuna vähenes vastav näitaja 3,1%³⁴. Keskmine brutokuupalk tõusis Lääne-maa kaubandusettevõtetes 5%, mis on sarnane riigi keskmisele kasvule. Samas perioodis toimunud kasumlikkuse langus on tõenäoliselt seotud sisendhindade tõusuga, mida ei olnud võimalik täies mahus lõpptarbijale edasi kanda. Üldiselt iseloomustab perioodi 2021–2024 Läänemaa kaubandus-sektorit stabiilne areng ja hea vastupidavus olukorras, kus tarbijate kindlustunne on püsinud madalal.

Antud analüüsis ei kajastu Harjumaale registreeritud suurte jaekettide majandustulemused, mis mõjutavad sektori tege-likku mahtu. Sektori suurim ettevõte on Haapsalu Tarbijate Ühistu (vt Tabel 45). Eelmises majandusanalüüsis Läänemaale kuulunud AS Swecon ja AMR Apteegid OÜ on praeguseks registreeritud teistesse maakondadesse, mistõttu nende majandustulemusi (kokku ligikaudu 100 töötajat ja 23 miljonit eurot müügitulu) ei ole käesolevas analüüsis arvesse võetud.

Tabel 44. Hulgi- ja jaekaubandus sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
HAAPSALU TARBIJATE ÜHISTU	27 265 502	114	36 608
Tandem Kaubandus OÜ	7 303 542	28	146 969
KOPEIKA OÜ	7 102 960	2	456 357
Aktsiaselts ORU ÄRI	6 766 034	18	41 339

Tabel 45. Hulgi- ja jaekaubandus sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

³³ Registreeritud ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

³⁴ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

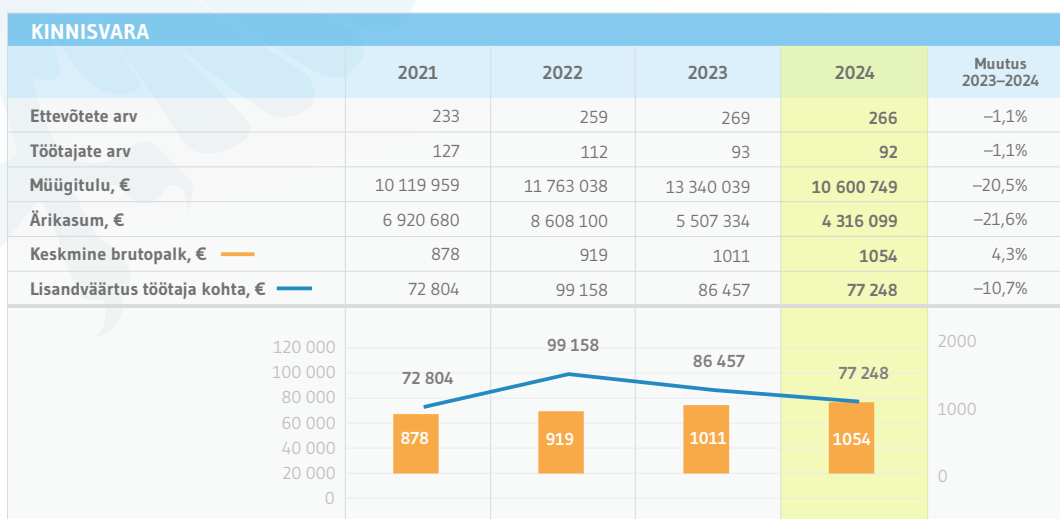
KINNISVARAALANE TEGEVUS

Sektor hõlmab kinnisvara omamist, arendamist, ostu, müüki, üürimist ja haldamist. Siia kuuluvad nii kinnisvarainvesteeringute ja -arenduse ettevõtted kui ka kinnisvaramaaklerid, hindajad ja haldusfirmad. Tegevus hõlmab kinnisvaratehinguid nii enda kui ka renditud varadega ning projektide arendamist eesmärgiga neid edasi müüa või välja üürida.³⁵

Kinnisvaraala tegevus on ettevõtete arvult üks suurimaid sektoreid Läänemaal, kuid töötajate arv on seal siiski võrdlemisi väike. 2024. aastal vähenes sektori müügitulu 20,5% ja ärikasum 21,6% (vt Tabel 46). Ülejäänud Eestis oli langus oluliselt mõõdukam – näiteks kahanes müügitulu vaid 2,6%³⁶. Sektori keskmine palk moodustas Läänemaal 70,4% maa-

konna keskmisest, kuid trend on kasvav. Samas on sektori tootlikkus töötaja kohta üks kõrgeimaid Lääne maakonnas ning on püsinud stabiilselt kõrge tasemel kogu vaadeldava perioodi 2021–2024 jooksul.

Sektori olulisemad ettevõtted on väljatoodud tabelis 47.

Tabel 46. Kinnisvara sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
osaühing Läänemaa Invest	715 775	7	180 566
Tallinna mnt 88 Arenduse OÜ	706 605	0	Ei saa arvutada
Haapsalu Linnamajanduse Aktsiaselts	504 840	8	43 379
Osaühing Üürivara	493 255	1	257 790

Tabel 47. Kinnisvara sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

³⁵ Registrate ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

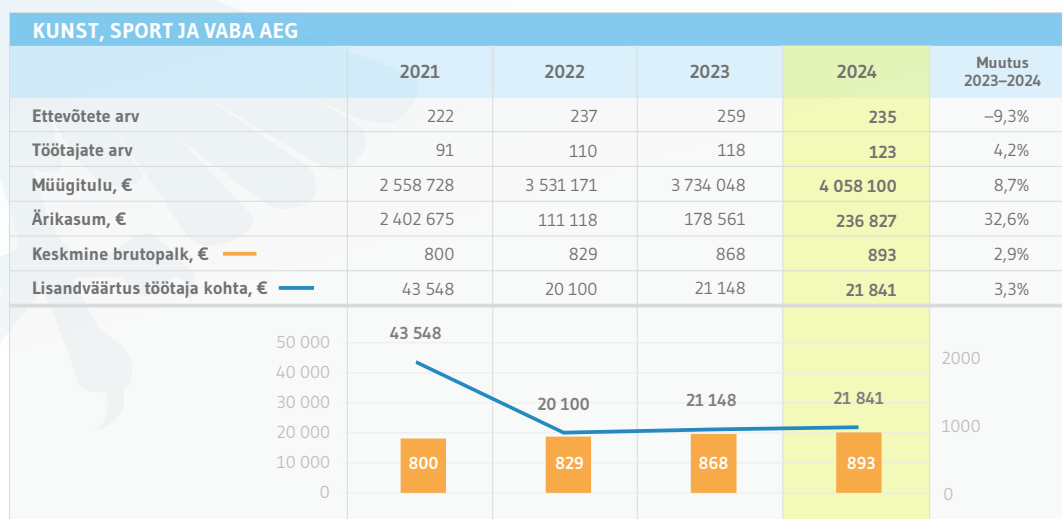
³⁶ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

KUNST, SPORT JA VABA AEG

Sektor hõlmab tarbijatele pakutavaid kultuuri-, spordi- ja vaba aja veetmise teenuseid. Siia kuuluvad elavas ettekandes esinemised, meelelahutus, kultuuri- ja loodusobjektide haldus, hasartmängud ning ürituste ja esinemiste korraldamise teenused.³⁷

Aastatel 2021–2024 on sektor Läänemaal järjepidevalt kasvanud. Sektori müügitulu ületas 2024. aastal 4 miljonit eurot ja kasumlikkus kasvas 32,6% (Tabel 48). Mõõdukalt suurenes töötajate arv, keskmine brutopalk ja lisandväärtus töötaja kohta. Ülejäänud Eestis kasvasid keskmine

palk (5,4%) ja lisandväärtus töötaja kohta (5,7%) sarnases tempos³⁸. Kunst, sport ja vaba aeg sektori käekäiku mõjutavad oluliselt maakonda registreeritud sihtasutused ja mitmetulundusühingud, mistõttu on antud analüüsis nende tulemustega arvestatud.

Tabel 43. Kunst, sport ja vaba aeg sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Osaühing Haapsalu Linna Spordibaasid	1 233 274	35	34 647
OÜ Maivel	740 353	5	18 208
OÜ Random Solutions	690 377	22	17 044

Tabel 49. Kunst, meelelahutus ja vaba aeg sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

³⁷ Registreeritud ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

³⁸ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

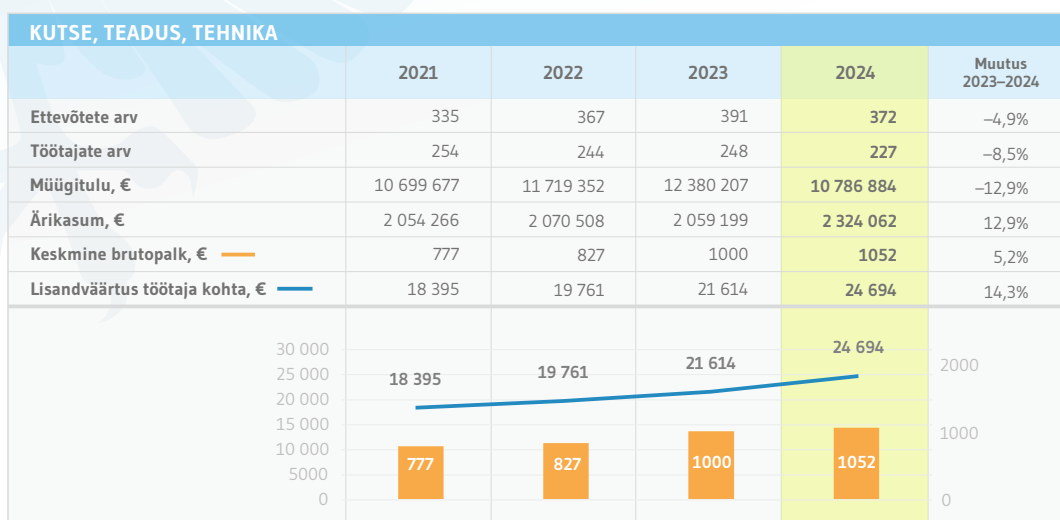
KUTSE-, TEADUS- JA TEHNIKAALANE TEGEVUS

Sektor hõlmab kutse-, teadus- ja tehnikaalaseid teenuseid, mis nõuavad põhjalikku erialast väljaõpet ning võimaldavad tarbijatel kasutada spetsialiseeritud teadmisi ja oskusi.³⁹

Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus on aastast aastasse Lääne maakonna ettevõtete arvult suurim sektor. Kõik sektori ettevõtted on mikroettevõtted (töötajate arv kuni 9), mistõttu on sektori majanduslik osakaal võrreldes ettevõtete arvukusega võrdlemisi tagasihoidlik. 2024. aastal vähenesid nii ettevõtete kui ka töötajate arv (vt Tabel 50). Kuni 2023. aastani oli sektori müügitulu kasvutrendis, kuid 2024. aastal see langenud 12,9%, samal ajal kui Eestis tervikuna vähenes

vastav näitaja 6,7%⁴⁰. Töötajate arvu vähenemise ja kasumlikkuse kerge kasvu tulemusel on lisandväärtus töötaja kohta suurenenud 14,3%. Läänemaal moodustab sektori keskmine palk 70,3% maakonna keskmisest, samas kui Eestis keskmiselt on see suhe 120,1%, mis peegeldab ettevõtete profiilide ja tegevuse iseloomu erinevust.

Sektori suurimad ettevõtted on väljatoodud tabelis 51.

Tabel 50. Kutse, teadus, tehnika sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
NEUENHOF Renditehnika OÜ	316 465	3	45 313
osaühing Ollmann GR	270 335	4	7798
OÜ Evereng	261 704	4	36 028
Elvac Engineering OÜ	261 171	2	102 326

Tabel 51. Kutse, teadus, tehnika sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

³⁹ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

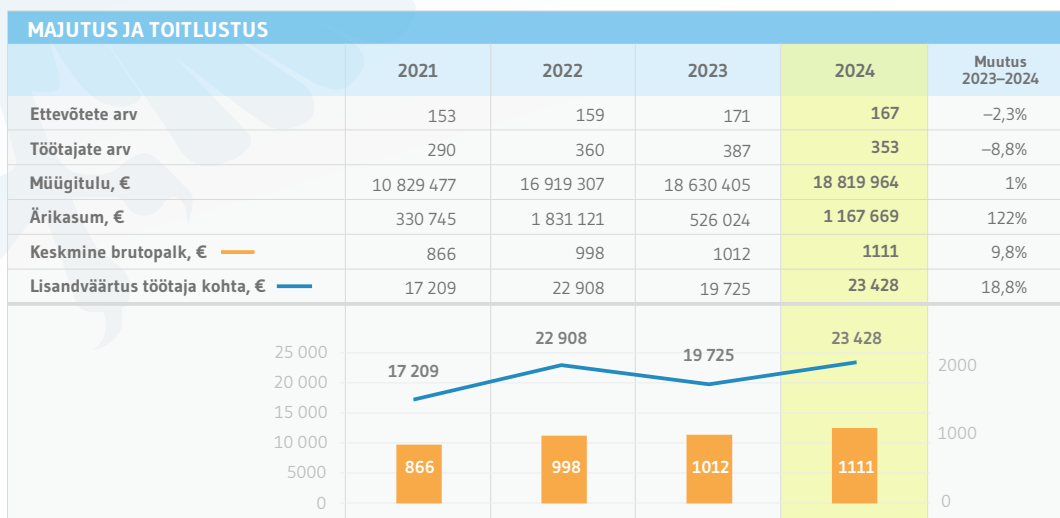
⁴⁰ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

MAJUTUS JA TOITLUSTUS

Sektor hõlmab lühiajalist majutust külastajatele ja reisijatele, sealhulgas tudengite ja hooajatöötajate ajutist majutust. Lisaks kuulub siia kohe tarbimiseks mõeldud toitude ja jookide pakkumine ning majutus- ja toitlustusteenustega seotud lisateenused.⁴¹

Alates COVID-19 pandeemiast on majutus ja toitlustus sektori majandusnäitajad kenasti taastunud (Tabel 52). Positiivsena saab kindlasti välja tuua müügitulu stabiliseerumise pandeemia järgse kiire kasvu järel ning kasumlikkuse ja lisandväärtus töötaja kohta märkimisväärse suurenemise. Eestis tervikuna kasvas sektoris hõivatute hulk 19,5% ja müügitulu 9,8%⁴².

Sektori suurimaid ettevõtteid (vt Tabel 53) tegelevad majutuse ja toitlustuse teenuste ning turistidele suunatud ravitegevuste pakkumisega.

Tabel 52. Majutus ja toitlustus sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Baltic Beach Holding OÜ	4 379 616	64	30 388
aktsiaselts HEAL	2 792 926	56	27 751
Osaühing ROOSTA PUHKEKÜLA*	1 528 043	24	34 020
Wiigi OÜ	1 036 397	19	21 987
Kohvikann OÜ	643 693	17	13 268

*Endine nimetus aktsiaselts SWEDEST MOTEL GROUP

Tabel 53. Majutus ja toitlustus sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁴¹ Registrate ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

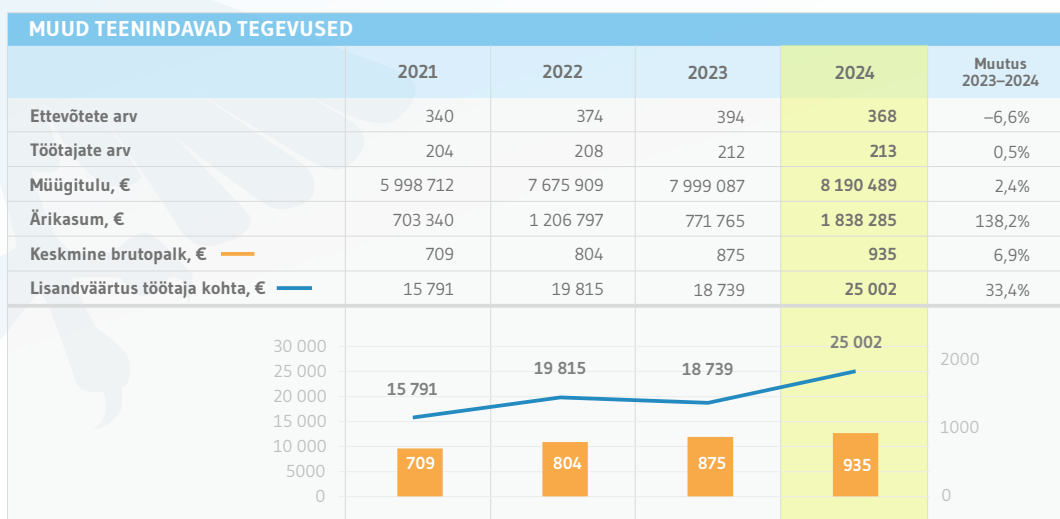
⁴² 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

MUUD TEENINDAVAD TEGEVUSED

Sektor hõlmab mujale liigitamata organisatsioonide tegevust, arvutite, tarbe- ja kodukaupade parandust, mootorsõidukite ja mootorrataste remonti ning mitmesugust isikuteenindust, mida ei käsitleta teistes EMTAK-i jaotustes.⁴³

Muud teenindavad tegevused sektor on ettevõtete arvu poolest üks Läänemaa suurimaid. Müügitulu, keskmine brutokuupalk ning eriti märkimisväärselt ärikasum ja lisandväärtus töötaja kohta, on stabiilses kasvutrendis (vt Tabel 54). Sektori suurima müügikäibega ettevõtte on kajastatud

tabelis 55. Võrreldes eelmiste majandusanalüüsidega on antud sektori ettevõtete hulka lisatud mootorsõidukite remondiga tegelevad ettevõtted, mis varasemalt kajastati hulgi- ja jaekaubandus sektoris.

Tabel 54. Muud teenindavad tegevused sektori näitajad Läänemaal.

Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Auto & Service Osaiühing	638 050	5	29 911
OÜ UMMACAR AUTO	622 854	8	26 640
Ilves Motors OÜ	523 849	6	23 348
OÜ Martna Garaaž	480 793	5	20 230

Tabel 55. Muud teenindavad tegevused sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.

Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

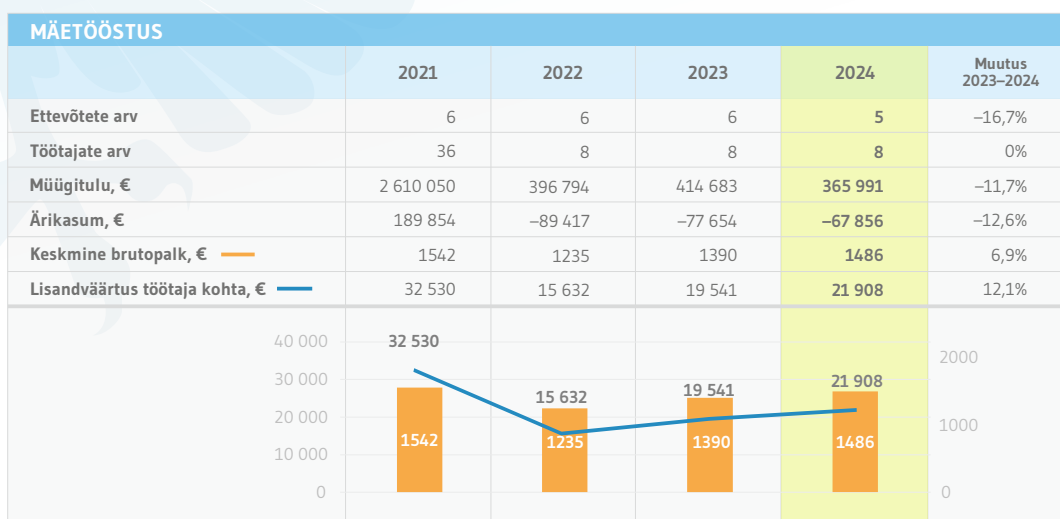
⁴³ Registreite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

MÄETÖÖSTUS

Sektor hõlmab maavarade kaevandamist looduses tahkel (nt kivisüsi, maagi), vedelal (nafta) või gaasilisel kujul (maagaas) maa-alustes kaevandustes, karjäärides, puuraukude kaudu või merepõhjast. Siia kuuluvad ka abitegevused, nagu toorme purustamine, peenestamine, puhastamine, kuivatamine, sortimine, rikastamine ja maagaasi veeldamine, et valmistada see turustamiseks. Tegevused liigituvad peamise kaevandatava maavara alusel fossiilkütuste, metallimaagi ja muude mineraalide kaevandamiseks.⁴⁴

Mäetööstus on kõikide majandusnäitajate lõikes kõige väiksem ettevõtlussektor Lääne maakonnas. Üldiselt on tegemist väga stabiilse sektoriga, kuna sõltutakse väga otseselt erinevate maavarade asukohtadest ja seetõttu on sisenemisbarjäär uutele ettevõtetele kõrge. Aastatel 2023–

2024 kasvas sektori keskmine brutokuupalk 6,9% ja lisandväärtus töötaja kohta 12,1% (vt Tabel 56). Läänemaal tegeleb sektor peamiselt freesturba tootmisega ja tabelis 57 on toodud suurimate sektoris tegutsevate ettevõtete andmed.

Tabel 56. Mäetööstus sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Swallow OÜ	206 183	4	32 932
Otsapoisid OÜ	49 460	1	37 385
OÜ Variku Liiv	49 302	1	–20 808

Tabel 57. Mäetööstus sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁴⁴ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

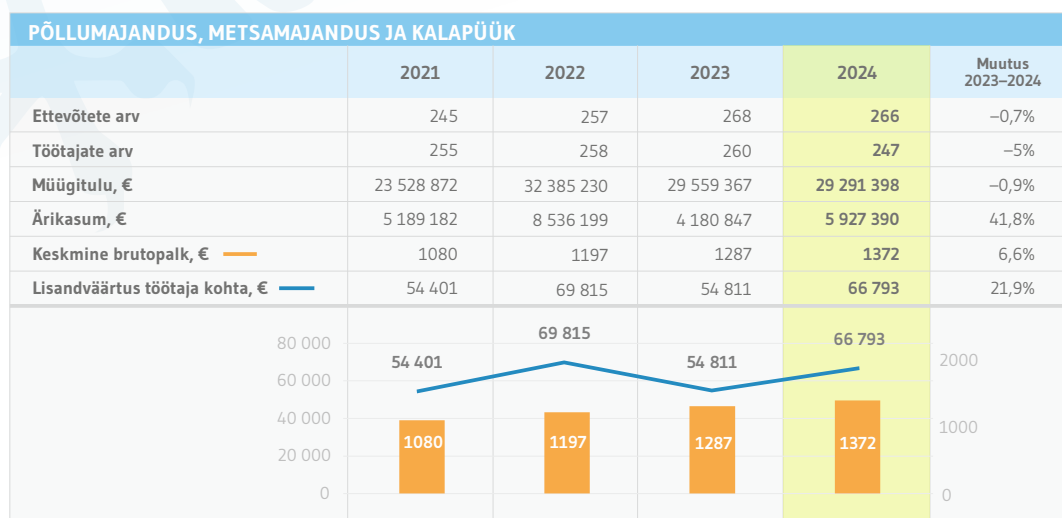
PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK

Sektor hõlmab taimsete ja loomsete loodusvarade kasutamist, sealhulgas taimekasvatust, loomade kasvatamist ja aretamist, puidu ja taimede kogumist ning loomsete toodete tootmist põllumajandusettevõtetes või looduslikes elupaikades. Siia kuuluvad ka mahepõllumajandus, vesiviljelus ning geneetiliselt muundatud põllukultuuride ja loomade kasvatamine.⁴⁵

Perioodil 2021–2024 oli 2022. aasta sektori jaoks erandlikult tugevate majandusnäitajatega (vt Tabel 58). 2024. aastal püsis sektori müügitulu samaväärsel tasemel eelmise aastaga, kuid olulisel määral taastus sektori ärikasum (+41,8%). Sektori keskmine brutopalk on järjepidevalt kasvanud ja moodustas 2024. aastal 91,6% Läänemaa keskmisest. Sama suhtarv on ülejäänud Eestis praktiliselt samaväärne (92,4%)⁴⁶.

Ülejäänud Eestis on antud sektori töötajate arv samuti kerges langustrendis (–7,5%).

Lääne maakonnas on sektori suurimad ettevõtted (vt Tabel 59) põllumajanduse valdkonnast ja tegelevad teraviljakasvatuse, piimakarjakasvatuse ja seakasvatusega.

Tabel 58. Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektori näitajad Läänemaal.

Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
OÜ Nigula Piim	2 908 398	26	41 426
Ohtla Põld OÜ	2 545 606	10	91 275
OÜ Linnamäe Peekon	2 459 115	8	80 664
Kärneri-Jõe osühing	2 014 387	15	64 500
Exal Agro OÜ	1 509 432	5	123 993

Tabel 59. Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.

Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁴⁵ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

⁴⁶ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

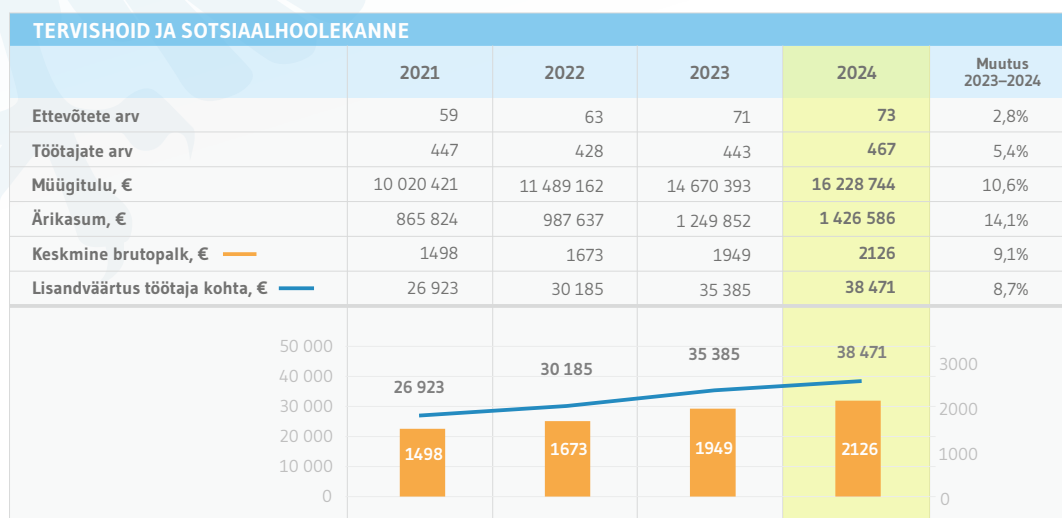
TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE

Sektor hõlmab tervishoiu- ja sotsiaaltööga seotud teenuseid, mida osutavad nii era- kui avaliku sektori teenusepakkujad.⁴⁷

Tervishoiu ja sotsiaalhoolekanne sektoris töötab enam kui kolm neljandikku hõivatutest sihtasutustes või mittetulundusühingutes (kokku 367 töötajat kaheksas organisatsioonis), mistõttu on nende kaasamine käesolevasse analüüsi oluline ja põhjendatud. Sektori majandusnäitajad on kogu vaadeldaval perioodil 2021–2024 näidanud pidevat kasvu (vt Tabel 60), mis teeb sellest erandliku tulemuse võrreldes paljude teiste valdkondadega. Eestis tervikuna kasvas samal perioodil sektori müügitulu 7,7% ja brutokuupalk 12%, kuid

samas vähenes hõivatute arv 7,6%⁴⁸. Läänemaal tegutsevate tervishoiu ja sotsiaalhoolekanne asutuste keskmine palk oli 2024. aastal 142% maakonna keskmisest, samal ajal kui Eestis tervikuna ulatus vastav näitaja 120,5%ni⁴⁹.

Sektori suurimad ettevõtted on hoolekandeaasutused, perearstikeskused ja taastusraviga tegelevad asutused (vt Tabel 61).

Tabel 60. Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Sihtasutus Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus	8 475 230	178	Ei saa arvutada
Maarjamaa Kodud OÜ	1 960 277	28	51 968
Osaühing MarDent Kesklinna Hambakliinik	1 071 445	11	68 506
Täisühing HAAPSALU PEREARST	911 100	7	88 170
Osaühing DENTISTA	626 705	8	56 578

Tabel 61. Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁴⁷ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

⁴⁸ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

⁴⁹ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

TÖÖTLEV TÖÖSTUS

Sektor hõlmab materjalide, ainete või komponentide füüsilist, mehaanilist, bioloogilist või keemilist töötlemist uueks tooteks või pooltooteks. Siia kuuluvad toodete kokkupanek, renoveerimine ja ümberkujundamine ning mitmesuguste toorainete (põllumajandus-, metsandus-, kalandus- või mäetööstuse tooted) töötlemine. Töötleva tööstuse alla kuuluvad näiteks toidu, tekstiili, puidu, metalli ja kemikaalide tootmine, trükindus, masinate ja seadmete komponendid ning muu sarnane tootmine. Mõned ümbertöötlemise või spetsialiseeritud teenused, mis ei loo uut toodet, liigituvad mujale, näiteks ehitustegevus, energia tootmine või jäätmekäitlus.⁵⁰

Töötlev tööstus on Lääne maakonna suurim tööandja, kõrgeima müügituluga ning enim lisandväärtust loov sektor. Sektoris töötab 32,3% kõigist maakonna erasektori töötajatest, ning see on otseselt vastutav 61,2% kogu maakonna ekspordikäibe eest. Võrreldes eelneva perioodiga olid 2024. aastal sektori majandusnäitajad langustrendis (vt Tabel 62). Näiteks on müügitulu võrreldes 2022. aastaga vähenenud

10,8%, ning ärikasumi olulise languse tõttu on kahanenud ka lisandväärtus töötaja kohta. Eestis tervikuna on täheldatavad sarnased arengusuunad – sektori müügitulu vähenes 1,5% ja kasumlikkus samuti langes⁵¹. Muutuste täpsemaid põhjuseid käsitletakse järgnevalt, kus analüüsitakse töötleva tööstuse kolme suurimat tegevusala üksikasjalikumalt.

TÖÖTLEV TÖÖSTUS					
	2021	2022	2023	2024	Muutus 2023–2024
Ettevõtete arv	200	206	212	195	–8%
Töötajate arv	1786	1817	1625	1609	–1%
Müügitulu, €	159 631 539	182 123 221	174 252 172	162 344 239	–6,8%
Ärikasum, €	9 441 020	9 333 815	10 547 062	7 425 254	–29,6%
Keskmine brutopalk, €	1300	1394	1520	1561	2,7%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	28 989	30 989	34 842	33 631	–3,5%

Tabel 62. Töötlev tööstus sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁵⁰ Registrate ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

⁵¹ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Kummi- ja plasttoodete tootmine

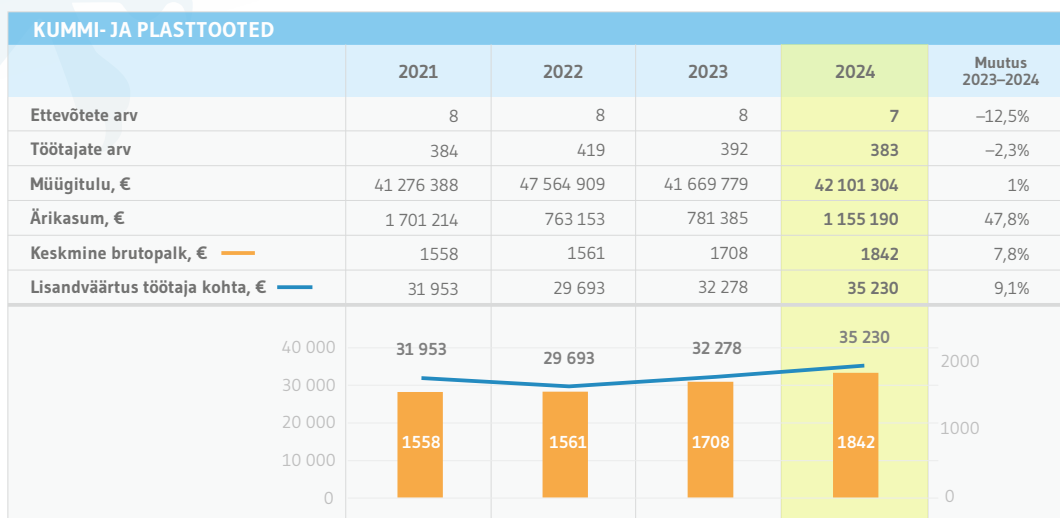
Sektor hõlmab kummi- ja plasttoodete tootmist, sealhulgas plastist komposiitmaterjalidest toodete valmistamist. Liigitamine põhineb kasutataval toorainel, kuid mitte kõik kummist või plastist toodete tootmine ei kuulu siia.⁵²

Kummi- ja plasttoodete tootmise tegevusala müügitulu on perioodil 2021–2024 Läänemaal ja ülejäänud Eestis püsinud praktiliselt muutumatuna. Sektori Läänemaa ettevõtete peamised kliendid asuvad valdavalt Eestist väljaspool, ning keskmiselt eksporditakse 80% toodangust, mis 2024. aastal kokku ulatus 33,8 miljoni euroni. Peamised sihtturud on Soome, Rootsi ning teised Euroopa Liidu riigid.

Keskmine brutokuupalk on aastatel 2023–2024 oluliselt kasvanud (vt Tabel 63) ning Läänemaa sektoris vastab see ülejäänud Eestis täheldatud palgakasvule (8,7%)⁵³. Läänemaa ettevõtete brutokuupalga suhe maakonna keskmisesse palga

on 123%, samas kui ülejäänud Eestis on see 93%⁵⁴, mis näitab Läänemaa ettevõtete kõrgemat palgataset ja töötajate väärtustamist võrreldes riigi keskmisega.

Tegevusala suurimad ettevõtted on esitatud tabelis 64. Nendest suurim – KB Components Estonia OÜ (endine Plastone OÜ) – on ühtlasi üks kogu Lääne maakonna suurimaid ettevõtteid. Kuigi ettevõtte on ametlikult registreeritud Harjumaal, asub selle põhitegevuskoht Haapsalus, mistõttu on käesolevas analüüsis ettevõtte käsitletud Läänemaal tegutsevana.

Tabel 63. Kummi- ja plasttoodete tegevusala näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED				
Ettevõtte	Käive	Eksport	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Plastone OÜ (KB Components Estonia OÜ)	23 929 505	16 056 654	150	34 233
Cipax Eesti AS	11 579 467	11 579 467	89	40 144
Navix OÜ	5 952 116	5 949 500	136	33 057

Tabel 64. Kummi- ja plasttoodete tegevusala suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁵² Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

⁵³ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

⁵⁴ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

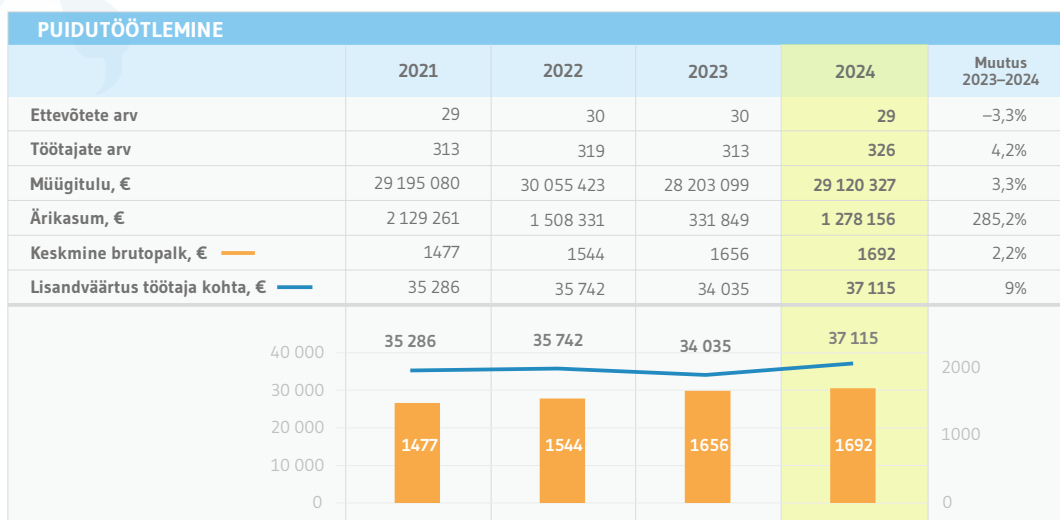
Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine

Sektor hõlmab puittoodete tootmist, sealhulgas saematerjali, vineeri, spooni, puidust mahutite, põrandamaterjali, puitsõrestike ja kokkupandavate puitehitiste valmistamist, samuti biomassist tahkekütuste tootmist ja puidust toodete viimistlemist. Tootmisprotsessid hõlmavad saagimist, hõõveldamist, vormilõikamist, lamineerimist ja toodete kokkupanekut. Lisaks kuulub siia puidust ja muust materjalist käsitööesemete valmistamine.⁵⁵

Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine on Lääne maakonnas stabiilsete majandusnäitajatega tegevusala (vt Tabel 65). Ülejäänud Eestis on sektor seevastu olnud kerges langustrendis, mida peegeldavad müügitulu vähenemine 1,9%, hõivatute arvu langus 1,8% ning loodud lisandväärtuse kahanemine 13,8%⁵⁶. Läänemaal on sektori osakaal maakonna kogumajanduses 5,8%, mis on tagasihoidlikum kui riigis keskmiselt. 2023. aastal mõjutas tegevusala kasumlikkust sisendhindade järsk tõus, kuid 2024. aastaks oli sektor suutnud taastuda ja näidata positiivset arengut.

Puidutöötlemine on Lääne maakonnas oluline eksportiv tegevusala – 2024. aastal eksporditi toodangut 16,3 miljoni euro väärtuses, mis tähendas 9,1% kasvu võrreldes 2023. aastaga. Peamised ekspordisihhturud on Soome ja Saksamaa.

Suurimad tegevusala ettevõtted (vt Tabel 66) tegelevad peamiselt uste ja akende tootmise, saematerjali töötlemise ning puitmajade valmistamisega, olles olulised tööandjad ja majanduse vedurid kogu Lääne maakonnas.

Tabel 65. Puidutöötlemine tegevusala näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED				
Ettevõte	Käive	Eksport	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Haapsalu Uksetehase Aktsiaselts	15 110 700	7 513 995	171	45 193
Tene Kaubandus OÜ	7 771 557	6 870 686	85	36 409
Aktsiaselts Nordic Lumber	4 598 635	1 478 804	27	19 810
Ysse OÜ	428 673	0	6	27 626

Tabel 66. Puidutöötlemine tegevusala suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁵⁵ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

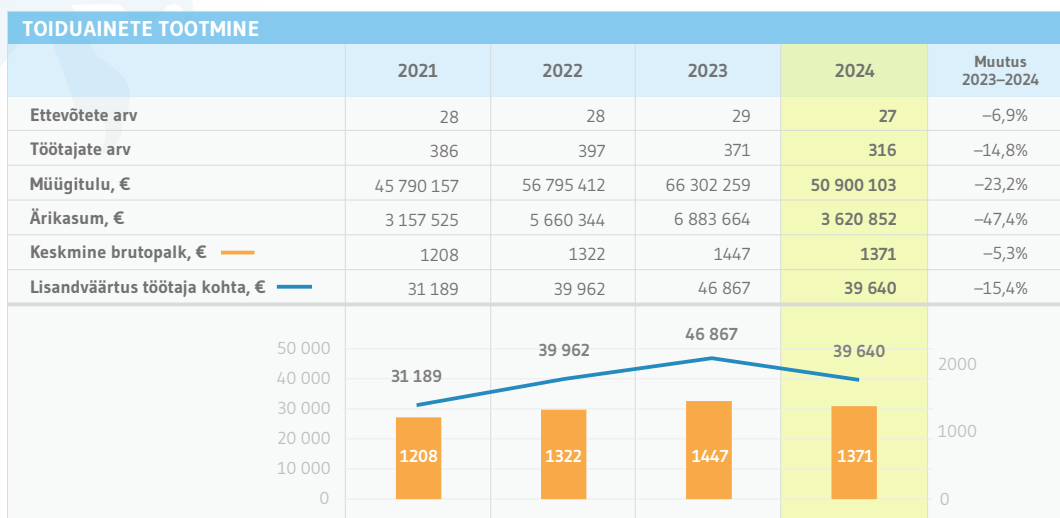
⁵⁶ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Toiduainete tootmine

Sektor hõlmab põllumajandus-, metsandus- ja kalandussaaduste töötlemist inim- või loomatoiduks ning erinevate vahesaaduste tootmist. Tegevused liigituvad tootegruppide kaupa, näiteks liha, kala, puu- ja köögiviljad, rasvad ja õlid, piimatooted, teraviljatooted, loomasöödad ja muud toiduained. Tootmine võib toimuda oma tarbeks või tellimustööna kolmandatele isikutele. Samuti kuulub siia toiduks kasutatavate vedelike ja kontsentraatide tootmine, näiteks piim ja puuviljamahl.⁵⁷

Toiduainete tootmise tegevusala majandusnäitajad kasvasid Eestis tervikuna märkimisväärselt – müügitulu suurennes 9,2%, hõivatute arv 15% ning lisandväärtus 11,7%⁵⁸. Lääne maakonnas on trend olnud perioodil 2021–2024 üldjoontes sarnane, kuigi 2024. aasta tulemusi mõjutab mõne suurema ettevõtte andmete puudumine (vt Tabel 67). Sellest hoolimata võib eeldada kerget langustrendi, kuna näiteks Eesti Kutseliste Kalurite Ühistu (vt Tabel 68) müügitulu vähenes 2024. aastal ligi 5 miljoni euro võrra.

Võrreldes teiste töötleva tööstuse tegevusaladega on toiduainete tootmise lisandväärtus töötaja kohta üks kõrgemaid, samuti on ärikasumi ja müügitulu suhe keskmisest parem. Traditsiooniliselt on tegevusala suunatud siseturule, kuid viimastel aastatel on täheldatav ekspordi osakaalu kasv. Näiteks OÜ Morobell suurendas 2024. aastal ekspordikäivet üle 40%, peamise sihtturuna Taani. Kokku eksportisid Läänemaa toiduainete tootjad 2024. aastal kaupu 8,5 miljoni euro väärtuses, mis rõhutab sektori kasvavat rolli maakonna ekspordimajanduses.

Tabel 67. Toiduainete tootmine tegevusala näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED				
Ettevõte	Käive	Eksport	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
AS Rannarootsi Lihatööstus	27 244 655	2 175 655	179	31 367
Osaühing Morobell	14 901 997	6 350 0662	98	61 623
EESTI KUTSELISTE KALURITE ÜHISTU	5 331 239	0	5	202 186

Tabel 68. Toiduainete tootmine tegevusala suurimad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁵⁷ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

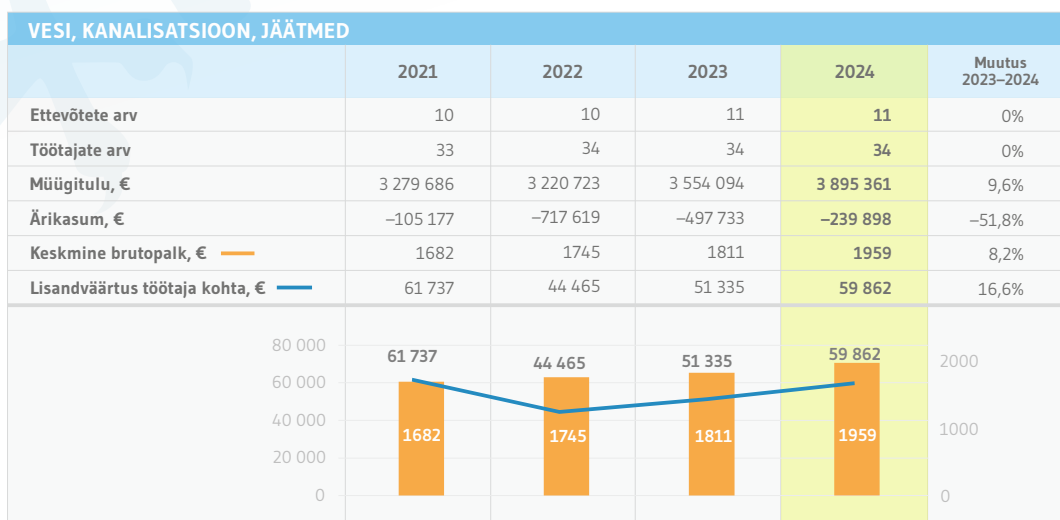
⁵⁸ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

VEEVARUSTUS, KANALISATSIOON, JÄÄTME- JA SAASTEKÄITLUS

Sektor hõlmab jäätmete (tahked ja mittetahked, tööstus- või olmejäätmed) kogumist, eeltöötlemist, taaskasutust, kõrvaldamist ja haldamist ning veevarustuse ja reoveepuhastusega seotud tegevusi. Siia kuulub ka saastunud hoonete, alade, pinnase ja vee puhastamine. Tegevused võivad hõlmata jäätmete ja reovee töötlemist nii kõrvaldamiseks kui ka teiste tootmisprotsesside sisendina.⁵⁹

Veevarustuse, kanalisatsiooni, jäätme- ja saastekäitluse sektor on Lääne maakonnas stabiilsete majandusnäitajatega valdkond, kus ettevõtete arv, töötajate arv ja müügitulu on perioodil 2021–2024 püsinud praktiliselt muutumatuna (vt Tabel 69). Sektori keskmine brutokuupalk ning lisandväärtus töötaja kohta ületavad maakonna keskmist märkimisväärselt, hoolimata sellest, et tegevusala on tegutsenud püsiva ärikahjumi tingimustes.

Sektori suurim ettevõte on AS Haapsalu Veevõrk (vt Tabel 70), mille põhitegevuseks on ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni-teenuste osutamine ning veevarustuse tagamine kogu piirkonnas.

Tabel 69. Veevarustus jt. sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
aktsiaselts Haapsalu Veevõrk	2 206 430	19	73 053
OÜ Multilift UV	653 169	5	78 834
osaühing SERVIK	588 664	4	11 045
Osaühing Lääne Sanservice	444 965	6	34 725

Tabel 70. Veevarustus jt. sektori olulisemad ettevõtted Läänemaal 2024.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁵⁹ Registreeritud ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

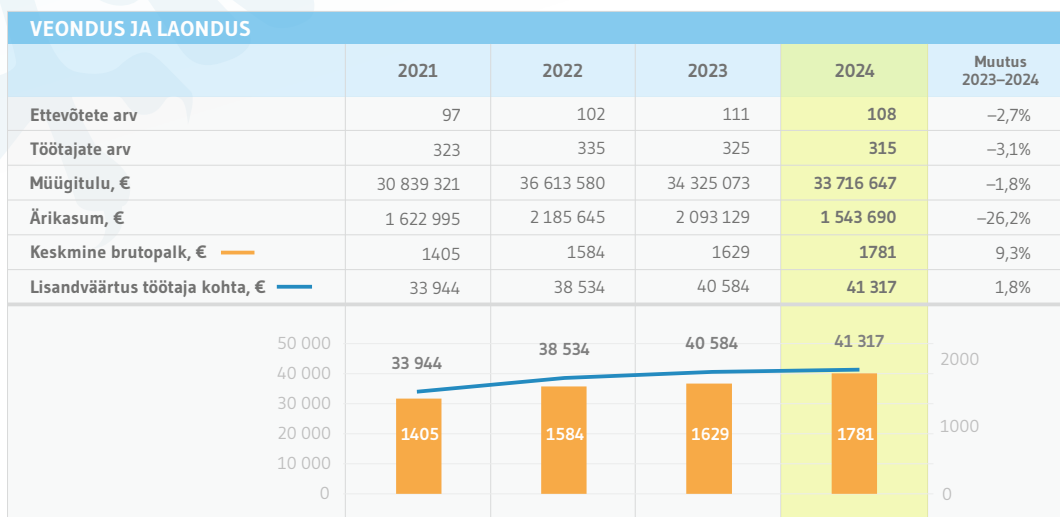
VEONDUS JA LAONDUS

Sektor hõlmab sõitjate ja kaupade vedu raudtee-, toru-, maantee-, vee- ja õhutranspordis, sh liini- ja juhuvedu, transpordivahendite renti koos juhi või operaatoriga ning posti- ja kulleriteenuseid. Lisaks kuuluvad siia seotud tegevused, nagu terminalide ja laondusrajatiste käitamine, laadungikäitlus ja kauba ajutine pakkimine, ning vahendusteenused, mis ühendavad kliente ja veeteenuse pakkujaid.⁶⁰

Aastatel 2023–2024 on veonduse ja laonduse sektori majandusnäitajad Lääne maakonnas üldiselt langenud, välja arvatud keskmine brutokuupalk ja lisandväärtus töötaja kohta, mis on jätkanud mõõdukat kasvu (vt Tabel 7).¹ Sektor sõltub otseselt töötleva tööstuse ning hulgi- ja jaekaubanduse valdkondade käekäigust, mis moodustavad selle peamise kliendibaasi. Kuna mõlema nimetatud sektori tulemused olid aastatel 2023–2024 pigem tagasihoidlikud, on see mõjutanud ka veondus- ja laonduse sektori tegevusmahtu. Eestis

tervikuna vähenes sektori müügikäive 7,1% ja hoiwatute arv 2,6. Samas Läänemaal on sektori keskmine palk järjepidevalt kasvanud, ulatudes 2024. aastal 119%-ni maakonna keskmisest, mis on märgatavalt kõrgem kui Eesti keskmine näitaja (90%)⁶¹. See viitab sektori töökohtade suuremale lisandväärtusele ja erialasele spetsialiseerumisele piirkonnas.

Sektori suurimad ettevõtted on kajastatud tabelis 72.

Tabel 71. Veondus ja laondus sektori näitajad Läänemaal.

Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

SUURIMAD ETTEVÕTTED				
Ettevõtte	Käive	Eksport	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
AS Est-Trans Kaubaveod	12 737 262	1 100 071	131	51 527
AS Mullo Transport	7 672 892	7 658 861	54	44 523
Bulltrans OÜ	3 009 203	2 946 171	26	38 761
Osaühing Ostentrans	1 740 278	0	5	82 018

Tabel 72. Veondus ja laondus sektori olulisemad ettevõtted Läänemaal 2024.

Allikas: Äriregistri andmete töötlus.

⁶⁰ Registrate ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2025 selgitavad märkused

⁶¹ 2024. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

